

รายการผลงาน

สื่อ สิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์

และเผยแพร่กรอบสมรรถนะผู้เรียน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. บทความ

๑.๑ เรื่อง “ ๑๐ สมรรถนะหลัก ปั่นเด็กไทยฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูง และใส่ใจสังคม ” โดย รศ.ดร.ทศนา แคมมณี

๑.๒ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อชีวิต” โดยคณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ คณะอนุกรรมการการจัดการเรียนการสอนในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา เผยแพร่ในวารสารการศึกษาไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑๔๗ (ตุลาคม - พฤศจิกายน ๒๕๖๑)

๑.๓ เรื่อง “สมรรถนะเด็กไทย และการพัฒนาสมรรถนะ” โดยคณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ คณะอนุกรรมการการจัดการเรียนการสอนในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา เผยแพร่ในวารสารการศึกษาไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑๔๘ (ธันวาคม - มกราคม ๒๕๖๒)

๑.๔ เรื่อง “พัฒนาการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน: จากอดีตสู่ยุคเปลี่ยนผ่านสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ” โดย ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (ผู้วิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) เผยแพร่ในวารสารการศึกษาไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑๔๙ (กุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๖๒)

๑.๕ เรื่อง “หลักสูตรฐานสมรรถนะ : ทางออกของการลดความเหลื่อมล้ำเพื่อสร้างพลเมืองไทยในศตวรรษที่ ๒๑ ” โดย ดร. ทรงพร พนมวัน ณ อยุธยา (ผู้วิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) เผยแพร่ในวารสารการศึกษาไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑๕๐ (เมษายน - พฤษภาคม ๒๕๖๒)

๑๐ สมรรถนะหลัก ปั่นเด็กไทยฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูง และใส่ใจสังคม

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แคมมณี

การปฏิรูปการศึกษานับเป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วนที่จำเป็นต้องมีการดำเนินการกันอย่างจริงจังในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะในองค์ประกอบที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์และคุณภาพของผู้เรียน คือ ครู หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล จากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการเอกสาร ผลงานวิจัย การรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ต้องคุณภาพทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการนำความรู้และทักษะที่ตนได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งก็คือ “ความสามารถเชิงสมรรถนะ” นั่นเอง

“สมรรถนะ” เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะต่างๆในการทำงาน การใช้ชีวิตและการแก้ปัญหา ศาสตราจารย์ David McClelland แห่งมหาวิทยาลัย Harvard พบว่า สมรรถนะเป็นคุณสมบัติที่สามารถทำนายความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่าเชาวน์ปัญญา (Intelligence) สมรรถนะจึงควรจะเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการเรียนรู้ เพราะเป็นความสามารถในระดับใช้การได้ในชีวิต ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิต

ในเมื่อ “สมรรถนะ” มีความสำคัญและประโยชน์ต่อชีวิต การศึกษาจึงต้องทำหน้าที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็น แต่สมรรถนะอะไรที่เป็นความจำเป็นที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องมีเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ป.๑ - ม.๖) ประเด็นนี้จึงเป็นคำถามสำคัญที่ต้องตอบให้ได้เป็นอันดับแรก คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว จึงได้จัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อศึกษาหาคำตอบ คณะทำงานดังกล่าวจึงจัดทำ “โครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น” ขึ้นเป็นการนำร่อง โดยคณะวิจัยได้พัฒนากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนซึ่งเป็นสมรรถนะของผู้เรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เพื่อให้เห็นกรอบสมรรถนะในภาพรวมปลายทาง และใช้กรอบดังกล่าวเป็นหลักในการนำสู่กรอบสมรรถนะหลักระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.๑ - ป.๓) ซึ่งมีความสำคัญเร่งด่วนที่ต้องปรับเปลี่ยนก่อนระดับชั้นอื่นๆ

กรอบสมรรถนะหลักที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยสมรรถนะสำคัญ ๑๐ สมรรถนะ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการสำคัญ ๖ ประการ คือ เป็นสมรรถนะที่สามารถตอบสนอง ๑) ความต้องการของประเทศตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แผนการศึกษา และมาตรฐานการศึกษา ๒) สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน และอนาคต ๓) ส่งเสริมการใช้ศาสตร์พระราชา พระราโชบายของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่

๑๐และพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๔) ให้ความสำคัญกับความ เป็นไทย ความเป็นชาติไทย เพื่อดำรงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ถาวรสืบไป ๕) สอดคล้องกับหลักพัฒนาการตามวัยของมนุษย์และตอบสนองต่อความแตกต่างที่หลากหลาย ทั้งของผู้เรียน บริบท และภูมิสังคม และ ๖) สามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานสากลได้

สมรรถนะทั้ง ๑๐ ประการ เป็นสมรรถนะหลักที่เด็กและเยาวชนไทยจะต้องได้รับการพัฒนาใน ช่วงเวลา ๑๒ ปี ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและดำรงชีวิต อย่างมีคุณภาพในโลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ได้ สมรรถนะทั้ง ๑๐ ประการได้แก่ ๑) ภาษาไทยเพื่อ การสื่อสาร ๒) คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ๓) กระบวนการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยา ศาสตร์ ๔) ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ๕) ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน ๖) อาชีพและการเป็น ผู้ประกอบการ ๗) ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม ๘) การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล ๙) การทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ และ ๑๐) การเป็นพลเมืองตื่นรู้และมีจิตสำนึก สากล

คณะทำงานได้พัฒนารายการสมรรถนะย่อยของแต่ละสมรรถนะหลัก ทั้งในระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานและระดับประถมศึกษาและระดับประกาศนียบัตรตอนต้น รวมทั้งได้พัฒนาแนวทางการนำ สมรรถนะไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้ ๖ แนวทาง และนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนสังกัดต่างๆ เพื่อ ศึกษาความเป็นไปได้ กระบวนการนำไปใช้ ผลที่เกิดขึ้นกับครูและนักเรียน รวมทั้งปัจจัยที่เอื้อและ เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งผลจากการวิจัยและพัฒนา ดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการปรับ/พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดและการ ประเมินผล รวมทั้งการพัฒนาครูให้สามารถเพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่ต้องการในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมรรถนะภาษาไทยเพื่อการ สื่อสาร คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ทักษะกระบวนการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยา ศาสตร์ รวมทั้งสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สมรรถนะทั้งสี่นี้ เป็นสมรรถนะที่ จะช่วยให้เด็กและเยาวชนไทย เป็นคนไทยฉลาดรู้ (Literate Thais) คือ มีความรู้และเครื่องมือ พื้นฐานที่จะใช้ในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่วนสมรรถนะทักษะชีวิตและความ เจริญแห่งตน และทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการจะช่วยให้เด็กและเยาวชนไทยมีชีวิต ที่อยู่ดีมีสุข (Happy Thais) สำหรับทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม รวมทั้งการรู้เท่าทันสื่อสาร เทศและดิจิทัล จะช่วยเพิ่มพูนความสามารถ ความเก่ง ให้เด็กและเยาวชนไทยคิดเก่ง และรู้ทัน โลก ทำให้เด็กและเยาวชนไทย เก่งขึ้น มีความสามารถสูงขึ้น (Smart Thais) ส่งผลต่อการเพิ่ม ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับโลกด้วย ส่วน ๒ สมรรถนะสุดท้าย คือ สมรรถนะการทำงาน แบบรวมพลังเป็นทีมและมีภาวะผู้นำ และ สมรรถนะการเป็นพลเมืองตื่นรู้และมีสำนึกสังคม จะช่วยให้เด็กและเยาวชนไทยเป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นผู้นำที่ดีและเป็นพลเมืองไทย ที่ใส่ใจสังคมและมีสำนึกสากล (Active Thais Citizen with Global Mindedness) มีความ รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกิจการของสังคมและผดุงความเป็นธรรมในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุขตลอดไป

แนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อชีวิต

โดย คณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะ
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของคณะกรรมการการจัดการเรียน
การสอนในคณะกรรมการอิสระเพื่อ
การปฏิรูปการศึกษา

ความนำ

ในโลกยุคปัจจุบันและอนาคตที่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก บุคคลจำเป็นต้องมีสมรรถนะหลักสำคัญที่ต้องใช้ในการใช้ชีวิต การทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข สมรรถนะหลักดังกล่าวสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ดีผ่านหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum: CBC) ในปัจจุบันนี้หลายประเทศจึงมีการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้ เนื่องจากหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต โดยมีการกำหนดสมรรถนะหลักที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นให้ครูผู้สอนนำไปใช้เป็นหลักในการกำหนดจุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลหลักสูตรฐานสมรรถนะให้ความสำคัญกับพฤติกรรม/การกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียน มิใช่ที่การรู้หรือมีความรู้เพียงเท่านั้น แต่ผู้เรียนต้องสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และคุณลักษณะต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน อารัง บัวศรี (๒๕๓๕) ได้กล่าวถึงหลักสูตรฐานสมรรถนะว่าเป็นหลักสูตรที่ยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก การออกแบบหลักสูตรตามแนวคิดนี้ จะมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ เป็นหลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ ที่จัดทำขึ้นเพื่อประกันว่าผู้ที่จบการศึกษาในระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ตามที่ต้องการ เป็นหลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีความเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา แต่จะมุ่งพัฒนาในด้านทักษะ ความสามารถ เจตคติและค่านิยม อันจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและอนาคตของผู้เรียน หลักสูตรนี้มีโครงสร้างให้เห็นถึงเกณฑ์ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละระดับการศึกษา และในแต่ละระดับชั้น ทักษะและความสามารถจะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน โดยใช้ทักษะและความสามารถที่มีในแต่ละระดับเป็นฐานสำหรับเพิ่มพูนทักษะและความสามารถในระดับต่อไป

สำหรับจุดเด่นของหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีหลายประการดังนี้ ๑) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่สำคัญต่อการใช้ชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ๒) ช่วยให้การจัดการเรียนรู้ มุ่งเป้าหมายไปที่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่ต้องการ มิใช่มุ่งเป้าไปที่การสอนเนื้อหาความรู้จำนวนมาก ซึ่งอาจไม่จำเป็นหรือเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน ๓) ช่วยลดสาระการเรียนรู้ที่ไม่จำเป็น อันส่งผลให้สถานศึกษามีพื้นที่ในการจัดการเรียนรู้อื่นที่เป็นความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียน วิถีชีวิต วัฒนธรรม ชชาติพันธุ์ และบริบทได้มากขึ้น ๔) ช่วยลดภาระและเวลาในการสอบตามตัวชี้วัดจำนวนมาก การสอบวัดสมรรถนะหลักของผู้เรียนเป็นการสอบที่ช่วยให้เห็นความสามารถที่เป็นองค์รวมของผู้เรียน ๕) กรอบสมรรถนะหลักของหลักสูตรฐาน

สมรรถนะเป็นสมรรถนะขั้นต่ำที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคน จะเป็นสมรรถนะกลางที่เอื้อให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพ สามารถออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการและบริบทของตนได้โดยยึดสมรรถนะกลางเป็นเกณฑ์เทียบเคียงซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดรูปแบบหลักสูตรที่หลากหลาย

การนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้นั้นจะต้องดำเนินการผ่านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Competency-Based Instruction: CBI) ที่มีลักษณะสำคัญคือ เป็นการเรียนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ (Learning competencies) ที่สามารถสังเกตเห็นได้และวัดได้เป็นการเรียนการสอนที่มุ่งให้เกิดความรู้ ทักษะที่แท้จริง และใช้เวลาในการเรียนรู้โดยการคิดและการลงมือทำด้วยตนเอง และพัฒนาก้าวหน้าไปเป็นลำดับขั้นตามความสามารถของตน สำหรับการวัดและประเมินฐานสมรรถนะ (Competency-Based Evaluation: CBE) นั้น เน้นการวัดผลการเรียนรู้จากการพฤติกรรม/การกระทำ/การปฏิบัติ ที่สามารถแสดงออกถึงสมรรถนะนั้น ตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นการวัดอิงเกณฑ์ มีใช้องค์กลุ่มการประเมินให้คะแนน และการรายงานผล ขึ้นอยู่กับพฤติกรรม การกระทำ ที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่ได้เรียนมา

สมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในปี ๒๕๖๑ คณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการการจัดการเรียนการสอนในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้ดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและพัฒนากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นโดยยึดหลักการสำคัญว่าสมรรถนะที่กำหนดขึ้นจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑) ตอบสนองนโยบายระดับชาติ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ ด้านต่าง ๆ นโยบายและแผนการศึกษาชาติ และมาตรฐานการศึกษาชาติ

๒) มุ่งเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๓) ส่งเสริมการใช้ศาสตร์พระราชา รวมทั้งพระราโชบายที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานแก่รัฐบาลและประชาชน

๔) ให้ความสำคัญกับการดำรงรักษาความเป็นไทยในโลกสากล การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ศาสนา ความดีงาม และความเป็นชาติไทย

๕) ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนตามหลักพัฒนาการ และสามารถตอบสนองความแตกต่างที่หลากหลายของผู้เรียน วิถีชีวิต ภูมิสังคม และบริบท

๖) มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เทียบเคียงได้กับมาตรฐานสากล

การดำเนินการข้างต้นได้สมรรถนะหลัก ๑๐ สมรรถนะ โดยแบ่งเป็น ๔ กลุ่มคือ

๑) **คนไทยฉลาดรู้ (Literate Thais)** มี ๔ สมรรถนะหลัก คือ (๑) ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language for Communication) (๒) คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Mathematics in Everyday Life) (๓) การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry and Scientific Mind) และ (๔) ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (English for Communication)

๒) คนไทย อยู่ดี มีสุข (Happy Thais) มี ๒ สมรรถนะหลัก คือ (๑) ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth) และ (๒) ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship)

๓) คนไทยสามารถสูง (Smart Thais) มี ๒ สมรรถนะหลัก คือ (๑) ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (Higher Order Thinking Skills and Innovation) และ (๒) การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy : MIDL)

๔) พลเมืองไทย ใส่ใจสังคม (Active Thai Citizens) มี ๔ สมรรถนะหลัก คือ (๑) การทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และมีภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) และ (๒) การเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizens with Global Mindedness)

นอกจากนี้ได้นำสมรรถนะหลัก ๑๐ สมรรถนะ มาจัดทำสมรรถนะย่อยของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.๑ - ๓) ด้วย ซึ่งจากการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์กับเด็กไทยทั่วประเทศพบว่ากรอบสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นมีโครงสร้างองค์ประกอบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เก็บจากนักเรียนทั่วประเทศ

แนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อชีวิต

คณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะหลักสู่ตรรกศาสตร์ศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการการจัดการเรียนการสอนในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้ออกแบบแนวทางการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ๖ แนวทาง และได้นำไปทดลองใช้กับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.๑ - ๓) พบว่ามีความเป็นไปได้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะหลักดังกล่าว

การนำกรอบสมรรถนะหลักสู่การพัฒนาผู้เรียนมีหลักสำคัญดังนี้

๑. สมรรถนะหลักทุกด้านสามารถพัฒนาผู้เรียนได้หลายลักษณะ ทั้งพัฒนาผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมในโรงเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน

๒. สมรรถนะหลักทุกด้านสามารถพัฒนาผู้เรียนผ่านเนื้อหาสาระต่าง ๆ ในทุกกลุ่มสาระ และเอื้อให้เกิดการบูรณาการข้ามศาสตร์สาขาต่างๆได้ นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาผ่านสาระที่เป็นเรื่องราว เหตุการณ์ และ ประเด็นสำคัญในปัจจุบัน (Current Issues) บริบท (Context) รวมทั้งประสบการณ์ และกิจกรรม (Experiences & Activities) ต่างๆได้

๓. ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอาจจะผสมผสาน และบูรณาการหลายๆ สมรรถนะทั้งที่เป็นสมรรถนะย่อยในสมรรถนะหลักนั้น หรือสมรรถนะย่อยในสมรรถนะหลักอื่นๆ

๔. ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะใดๆ นั้น จำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญของสมรรถนะดังนี้

๔.๑ ความรู้ที่จำเป็นต่อการเกิดสมรรถนะที่ต้องการ ซึ่งเลือกมาจากเนื้อหาสาระและมโนทัศน์ในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ

๔.๒ ทักษะที่จำเป็นต่อการเกิดสมรรถนะที่ต้องการ ซึ่งเลือกมาจากทั้งทักษะสำคัญของศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ และทักษะที่เป็นองค์ประกอบหลักของสมรรถนะ

๔.๓ เจตคติ คุณลักษณะ นิสัย แรงจูงใจ ฯลฯ ที่จำเป็นต่อการเกิดสมรรถนะ

๔.๔ สถานการณ์ต่างๆ ที่จะนำสมรรถนะที่ต้องการไปใช้ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ และสามารถนำความรู้ /ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

สำหรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ๖ แนวทาง มีดังนี้

แนวทางที่ ๑ : ใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะ

เป็นการสอนตามปกติที่สอดแทรกสมรรถนะ ซึ่งครูเห็นว่าสอดคล้องกับการบทเรียนนั้นเข้าไป และอาจปรับกิจกรรม หรือคืดกิจกรรมต่อยอด เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะนั้นยิ่งขึ้น หรือได้สมรรถนะอื่นเพิ่มมากขึ้นช่วยเพิ่มการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เข้มข้น มีความหมายยิ่งขึ้น

แนวทางที่ ๒: ใช้งานเดิม ต่อเติมสมรรถนะ

เป็นการสอนตามปกติที่สอดแทรกสมรรถนะ ซึ่งครูเห็นว่าสอดคล้องกับการบทเรียนที่สอดคล้องกับการบทเรียนนั้นเข้าไป มีการเน้นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ทักษะได้จริงในสถานการณ์ที่หลากหลาย และพัฒนาคุณสมบัติที่ช่วยให้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น

แนวทางที่ ๓ : ใช้รูปแบบการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสมรรถนะ

เป็นการสอนตามปกติที่มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้เดิมมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้และบทเรียน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของรูปแบบฯ และเกิดสมรรถนะที่สัมพันธ์กัน

แนวทางที่ ๔: สมรรถนะเป็นฐาน ผสานตัวชี้วัด เป็นการสอนโดยนำสมรรถนะและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันมาออกแบบการสอนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและทักษะตามตัวชี้วัดที่กำหนด พร้อมกับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อชีวิต

แนวทางที่ ๕: บูรณาการผสานหลายสมรรถนะ เป็นการสอนโดยนำสมรรถนะหลักทั้งสิบด้านเป็นตัวตั้ง แล้วออกแบบการสอนที่มีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ และเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

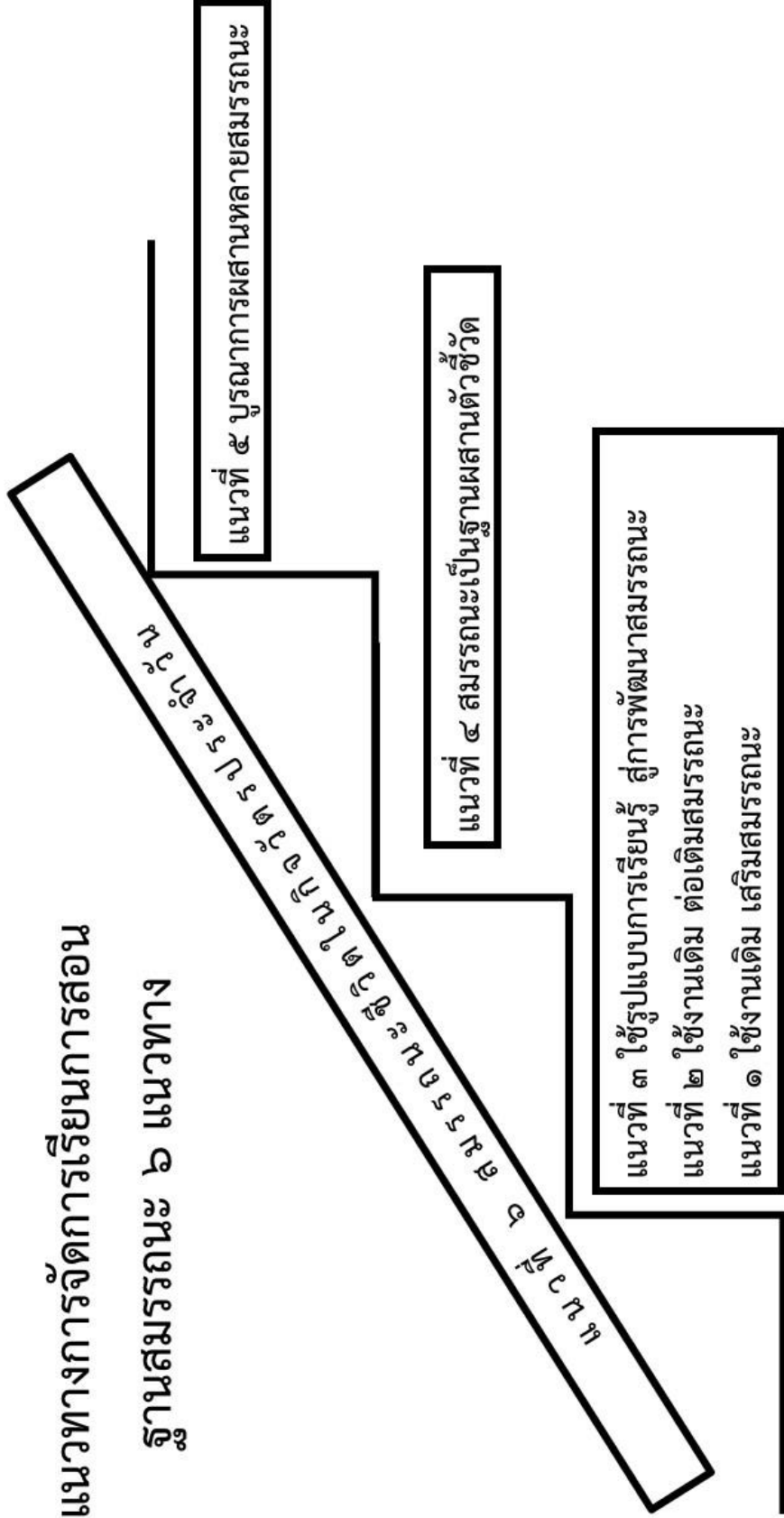
แนวทางที่ ๖: สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน

สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวันเป็นการสร้างสรรค์การเรียนรู้อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันปกติของนักเรียน สอดคล้องกับกิจกรรมต่างๆ ที่มักเกิดในโรงเรียน นับเป็นการฝึก พัฒนาสมรรถนะนั้นๆ ได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นไปตามธรรมชาติปกติของชีวิตนักเรียน ที่มีความยืดหยุ่น และท้าทายที่จะเผชิญสถานการณ์ตามธรรมชาติของชีวิต การฝึกสมรรถนะผ่านสถานการณ์ต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะอย่างแท้จริง สามารถนำความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์ ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ในการดำเนินชีวิตจริง

แนวทางทั้ง ๖ แนวทางมีความแตกต่างกันดังนี้ แนวทางที่ ๑-๓ เป็นแนวทางที่ช่วยต่อยอดทักษะของครูบนฐานประสบการณ์เดิม โดยมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น และเพิ่มสถานการณ์ที่จะให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะต่างๆ ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตมากขึ้น ส่วนแนวทางที่ ๔ - ๕ มีลักษณะเป็นการบูรณาการหลายลักษณะ ทั้งบูรณาการหลายสมรรถนะ บูรณาการหลาย ๆ เนื้อหา/สาระ แนวทางนี้จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่มีความหมายมากขึ้น อีกทั้งได้มีโอกาสได้เผชิญกับสถานการณ์ที่จะได้นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะมากขึ้น สำหรับแนวทางที่ ๖ เป็นแนวทางที่จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนสมรรถนะต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่เกิดเป็นกิจวัตรปกติ ในวิถีชีวิต ซึ่งทำให้สมรรถนะต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมั่นคงถาวร พร้อมนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี ลักษณะแนวทางทั้ง ๖ แนวทางนี้แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แนวทางการจัดการเรียนการสอน

ฐานสมรรถนะ ๒ แนวทาง

สมรรถนะเด็กไทยและการพัฒนาสมรรถนะ

คณะทำงานจัดทำกรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ของคณะอนุกรรมการจัดการเรียนการสอน
ในคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา

สมรรถนะหลักเด็กไทย

จากการที่คณะทำงานจัดทำกรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของคณะอนุกรรมการจัดการเรียนการสอน ในคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้วิเคราะห์ข้อมูลรอบ
ด้านทั้งด้านนโยบายระดับชาติ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ
ด้านต่าง ๆ นโยบายและแผนการศึกษาชาติ และมาตรฐานการศึกษา คุณลักษณะ และสมรรถนะที่จำเป็นของ
ผู้เรียนที่ต้องเตรียมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกปัจจุบันและอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลง
อย่างรวดเร็ว การน้อมนำศาสตร์พระราชา รวมทั้งพระราโชบายที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐ ได้
พระราชทานแก่รัฐบาลและประชาชนมาใช้ในการพัฒนาเด็กไทย การให้ความสำคัญกับการสร้างคนไทยที่
สามารถดำรงรักษาความเป็นไทยในโลกสากล การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ศาสนา ความดีงาม และความเป็น
ชาติไทย ความเหมาะสมกับผู้เรียนตามหลักพัฒนาการ และสามารถตอบสนองความแตกต่างที่หลากหลายของ
ผู้เรียน วิถีชีวิต ภูมิสังคม และบริบท และ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากล ซึ่งทำให้สามารถ
กำหนดสมรรถนะหลักสำหรับเด็กไทย ได้ 10 สมรรถนะ คือ ด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language
for Communication) ด้านคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Mathematics in Everyday Life) ด้านการสืบ
สอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry and Scientific Mind) ด้านภาษาอังกฤษเพื่อ
การสื่อสาร (English for Communication) ด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and
Personal Growth) ด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship)
ด้านทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (Higher-order Thinking Skills and Innovation) ด้านการรู้เท่าทัน
สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy : MILD) ด้านการทำงานแบบรวม
พลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) และ ด้านการเป็นพลเมือง
ตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizen with Global Mindedness) โดยคาดว่า สมรรถนะหลัก ทั้ง 10
สมรรถนะ จะทำให้เด็กไทยมีคุณลักษณะ 4 ประการคือ **เป็นผู้ที่ฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข สามารถสูง และ ใส่ใจ
สังคม**

รูปธรรมการมีสมรรถนะต่าง ๆ

เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจสมรรถนะหลักอย่างชัดเจน ในส่วนนี้จะนำเสนอข้อมูลที่แสดงสมรรถนะของ
บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ จากเหตุการณ์ที่สร้างความตื่นตะลึงให้คนทั้งโลกกับปฏิบัติการภารกิจที่เป็นไป
ไม่ได้ แบบที่เรียกได้ว่า Mission Impossible แต่กลับเป็นไปได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจผนึกสรรพกำลังจากทุก
ภาคส่วนทั้งไทยและต่างประเทศ นั่นคือ กรณีเยาวชนทีมหมูป่าอะคาเดมี และโค้ช รวม 13 คน ติดในถ้ำหลวง
ขุนน้ำนางนอน อ.แม่สาย จ.เชียงราย ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายนถึง 10 กรกฎาคม 2561ปฏิบัติการนี้สำเร็จได้

เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องของ**นำความรู้ ทักษะ และเจตคติ /คุณลักษณะต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์สำคัญ**และยิ่งใหญ่

จากกรณีนี้ผู้ที่แสดง**ภาวะผู้นำ**ได้ดียังยิ่ง ได้แก่ นายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ที่มีภาวะผู้นำ สามารถควบคุมสถานการณ์ ประสานความร่วมมือ กล้าตัดสินใจ ทำงานแข่งกับเวลา บูรณาการทุกภาคส่วน ส่วนนายเอกพล จันทวงศ์ หรือโค้ชเอก เป็นผู้นำในการช่วยเหลือและสร้างกำลังใจให้แก่เด็กทั้ง 12 คน ที่ติดอยู่ภายในถ้ำ น่องอดุลย์ลุกขึ้นมาเป็นผู้นำช่วยเหลือสารกับนักดำน้ำ จะเห็นว่า**ภาวะผู้นำ**ไม่ใช่การเป็นผู้นำโดยตำแหน่งแต่หมายถึงการเป็นผู้นำตามภาวะหรือสถานการณ์ที่เหมาะสม ที่แต่ละคนรู้บทบาทหน้าที่ร่วมดำเนินงานใดๆ ให้บรรลุเป้าหมายโดยใช้ศักยภาพที่ตนมีได้

ในส่วน**ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน** สะท้อนชัดจากสิ่งที่โค้ชเอกให้ทุกในถ้ำรอดชีวิต ทั้งการทำสมาธิเพื่อให้เกิดสติ มีจิตใจเข้มแข็ง พร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ปรับตัว แก้ปัญหา หาช่องทางมีชีวิตรอด โดยทุกคนใช้ความรักช่วยเหลือกัน

ในช่วงการค้นหา สิ่งที่สำคัญคือการระบุบอกตำแหน่งของผู้ประสบภัยให้ได้ โดยใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยีนวัตกรรมที่ทันสมัย อาทิ ยานขับเคลื่อนใต้น้ำ โดรนสำรวจอากาศ กล้องแสกนถ้ำ ถึงอากาศ เป็นต้น โดยทุกกระบวนการค้นหา ต้องใช้**ผู้มีสมรรถนะทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์** ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและพิชิตปัญหาได้สำเร็จ โดยทุกกระบวนการขั้นตอนต้องใช้**ผู้มีสมรรถนะหลายด้าน** เช่น การนำ**คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน**มาใช้ชัดเจนในเรื่องการสูบน้ำที่ต้องคำนวณปริมาณน้ำทุกวันเพื่อให้**นักดำน้ำ**เข้าไปช่วยทีมหมูป่า

ภารกิจครั้งนี้รวมอาชีพต่างๆ เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เข้าร่วมการค้นหาซึ่ง**มีสมรรถนะ ทักษะอาชีพ**ที่ต่างกัน เช่นนักดำน้ำ แพทย์ นักสำรวจ นักชุดเจาะบาดาล นักธรณีวิทยา กรมป่าไม้ วิศวกร ทหาร คนรับจ้างเก็บรังนก และที่สำคัญบุคคลเหล่านี้เป็นผู้**ประกอบหน้าที่พร้อมรับใช้สังคม**จากอาชีพของตน ตัวอย่างเช่น ร้านซักรีด ที่ให้บริการซักเสื้อผ้าให้ทีมอาสากู้ภัย รวมถึงทีมสูบน้ำ ส่งคนและเครื่องมือมาช่วย จนทำให้น้ำลดพร้อมปฏิบัติการได้

การสื่อสารเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญในการดำรงชีวิตทุกเพศทุกวัย จากเหตุการณ์นี้เด็กไทยสามารถพูดโต้ตอบกับคนต่างชาติได้ ทำให้สื่อสารกันเข้าใจ การประชุมค้นหาเพื่อช่วยเหลือหมูป่า ต้องมีการสื่อสารกันระหว่างชาวไทย และต่างประเทศเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง การรายงานข่าวหมูป่าของสื่อมวลชนครั้งนี้มีการรายงานข่าว ข้อความสั้นผ่านทางทวิตเตอร์ ซึ่งเป็นช่องทางที่รวดเร็วได้ผลในแง่การสื่อสาร เข้าถึงทั่วโลก การนำเสนอในแง่มุมต่างๆ โดยใช้ภาพกราฟิกที่ทันสมัย จำลองเหตุการณ์ ทำให้ประเทศต่างๆสามารถให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจ อย่างทันการณ์

การที่ทุกฝ่าย**รวมพลังกัน** ด้วยเป้าหมายเดียว คือมุ่งช่วยชีวิตเด็กๆทุกคนจึงทำในสิ่งที่ตนช่วยได้ตาม**ทักษะ** ความสามารถของตน แสดงให้เห็น**สมรรถนะ การตื่นรู้ ของสำนักพลเมืองสากล**ที่เป็นความร่วมมือแบบไร้พรมแดน ร่วมมือช่วยแก้ปัญหาในระดับโลก

นอกจากตัวอย่างข้างต้น ในส่วนนี้ขอเสนอตัวอย่างการมีสมรรถนะซึ่งเป็นผลที่ชัดเจนจากการจัด

กิจกรรมของโรงเรียนในการพัฒนาสมรรถนะ คือเรื่องราวของ นักเรียนโรงเรียนวัดสุทธิวรารามที่ช่วยชีวิต ชาวจีนที่จะกระโดดสะพานฆ่าตัวตาย ในขณะที่ร่วมกับการเล่นดนตรีเปิดหมวกหาเงินมาจัดคอนเสิร์ต ใน กรณีนี้นักเรียนต้องใช้สมรรถนะต่าง ๆ โดยเฉพาะ สมรรถนะการสื่อสาร และ การทำงานแบบรวมพลัง เป็น ทีม และมีภาวะผู้นำ

ในส่วนสมรรถนะการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ ที่เป็นการทำงานแบบร่วมมือ รวมพลังนั้นนักเรียนได้ร่วมกันทำงานตามบทบาท เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือการช่วยชีวิตชาวจีนดังกล่าว

ในกรณีนี้จะเห็นว่าน้องพันธ์ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการพูดคุย โกล่เกลี่ย กล่อม และใช้สมรรถนะใน การสื่อสาร โดยวิธีการต่าง ๆ ทั้งใช้ภาษาจีน ปน ภาษาอังกฤษ และใช้ ภาษาท่าทาง การมองสบตาและที่สำคัญ ใช้การสื่อสารที่ทำให้เขาสงบและเกิดผลที่สุดคือการจับมือชาวจีนมาสัมผัสตรงหน้าอกเพื่อบอกว่าขอให้เชื่อใจ ซึ่งสิ่งนี้เป็นภาษากายที่เป็นสากลที่แสดงความจริงใจ ในขณะที่เพื่อนๆ ต่างทำหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้ภารกิจ สำเร็จ เช่น น้องแชมป์ และเพื่อน 2-3 คน ช่วยล็อกตัวให้ชาวจีนหยุดดิ้น และสงบนิ่งนั่งกับที่ น้องนพรุจ หา ยาต้ม และ พัดเพื่อให้ไม่ร้อนมากในช่วงที่เครียดมาก ๆ ทำให้ชาวจีนรู้สึกสบายขึ้น ส่วนน้องสรรัช หาเบอร์ โทรศัพท เพื่อประสานงานแจ้งตำรวจเพื่อมาช่วยเหลือต่อไป

ในการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และการมีภาวะผู้นำในครั้งนี้เป็นไปอย่างอัตโนมัติ สอดคล้องกันแต่ ละคนต่างทำหน้าที่ตามบทบาท และ เป็นผู้นำ ผู้ตาม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา จนภารกิจนี้ประสบความสำเร็จ แสดงถึงการมีสมรรถนะการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ

ถ้าย้อนมองการพัฒนาสมรรถนะการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม ซึ่งเป็นการทำงานแบบร่วมมือรวม พลังเป็นการร่วมกันทำงานตามบทบาท เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกันตระหนักในการสนับสนุน แบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดพร้อมก็้อกูกกัน ให้ความใส่ใจในการประสานความคิด ประนีประนอม สามารถเสนอทางเลือกที่ทุกฝ่ายยอมรับสามารถส่งเสริมและรักษาความสัมพันธ์ทางบวกไว้ได้มีความรับผิดชอบ เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและเกิดสิ่งที่มีคุณค่าขึ้น ก็จะมี พบว่าเด็ก ๆ กลุ่มนี้เป็นคณะกรรมการนักเรียน ซึ่ง ถือว่าเด็ก ๆ กลุ่มนี้ เป็นเด็กกิจกรรม ที่ได้ฝึกฝนการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และภาวะผู้นำ จนมีความรู้ เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันตามเป้าหมายร่วมกัน การจัดบทบาทหน้าที่ และความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำงาน ร่วมกัน เด็ก ๆ กลุ่มนี้ได้ฝึกฝนการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีมจนมีทักษะ /ชำนาญ อีกทั้งเห็นความสำคัญใน การทำงานร่วมกัน ได้นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะนี้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ ทั้งสถานการณ์ที่ โรงเรียนจัดขึ้นในฐานะคณะกรรมการนักเรียน และสถานการณ์นอกโรงเรียน เช่นการที่เด็ก ๆ กลุ่มนี้รวมพลัง เล่นดนตรีเปิดหมวกหาเงินช่วยกิจกรรมของโรงเรียนในครั้งนี้ด้วย ฉะนั้นเมื่อเกิดสถานการณ์การช่วยชีวิต ชาวจีนในครั้งนี้ขึ้นมาโดยไม่คาดคิดมาก่อน เด็ก ๆ กลุ่มนี้จึงได้นำ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะสำคัญที่ถูก ฝึกฝนมาใช้อย่างชำนาญ แสดงถึงการมีสมรรถนะด้านนี้ในระดับสูงมาก

ก้าวทางการพัฒนาสมรรถนะ

ในการพัฒนาสมรรถนะต่าง ๆ มีวิธีการ และแนวทางมากมาย ในส่วนนี้จะเสนอก้าวทางการพัฒนา สมรรถนะ ๔ ก้าว ดังนี้

ก้าวที่ ๑ จัดการเรียนรู้ให้รู้จริง ทำได้จริง

ก้าวนี้เป็นขั้นทำให้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง ซึ่งเกิดไม่ได้จากการฟังอย่างเดียว แต่ต้อง เรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ หลากหลาย ที่ได้ปฏิบัติจริงด้วยความสนใจ จนมีความรู้ที่ชัดเจน และได้ฝึกฝนสิ่งนั้น จนชำนาญ และ มีความรู้สึกชอบ ผูกพัน ภูมิใจ เห็นความหมายในสิ่งนั้น

ก้าวที่ ๒ การจัดสถานการณ์ให้ได้ใช้ สิ่งที่อยู่ สิ่งที่ทำได้ อย่างตั้งใจ เห็นคุณค่า และประโยชน์

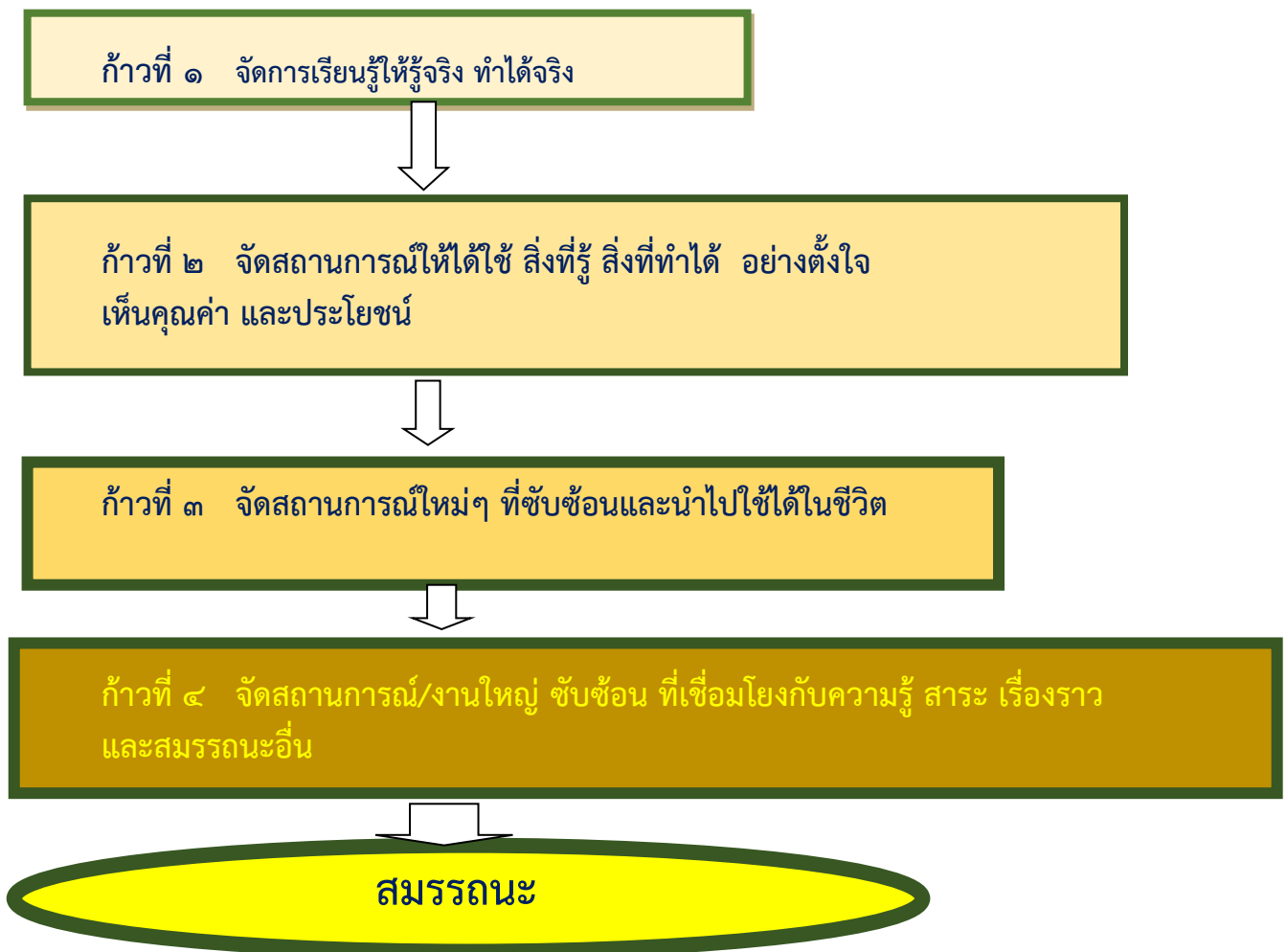
ก้าวนี้เป็นการออกแบบกิจกรรมที่จะทำให้ นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ไปใช้จริงร่วมกัน ซึ่ง อาจจะเป็นสถานการณ์ที่ไม่ซับซ้อนมาก แต่ผู้เรียนอยากทำ เห็นคุณค่า และประโยชน์

ก้าวที่ ๓ จัดสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ซับซ้อนและนำไปใช้ได้ในชีวิต

ก้าวนี้เป็นการออกแบบสถานการณ์ให้ฝึกอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ไปใช้ร่วมกันในสถานการณ์ที่ยาก ซับซ้อน และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ซึ่งขั้นนี้อาจจะเป็นการ ตรวจสอบว่าผู้เรียนมีสมรรถนะในระดับใด และเติมเต็มพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสูงขึ้น

ก้าวที่ ๔ การจัดสถานการณ์/งานใหญ่ ซับซ้อน ที่เชื่อมโยงกับความรู้ สาระ เรื่องราว และสมรรถนะอื่น

ก้าวนี้เป็นการออกแบบสถานการณ์ให้ผู้เรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะโดยเชื่อมโยงกับสมรรถนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยาก ซับซ้อน มากขึ้น ขั้นนี้ ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะพบกับสถานการณ์ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับความสนใจ ความถนัด และระดับสมรรถนะก็ได้

ยกตัวอย่างเรื่องไข่เจียว

ตัวอย่างง่าย ๆ ในการจัดกิจกรรม ให้เก๋ๆ ได้เรียนรู้ตามก้าวอย่างทั้ง 4 ก้าวข้างต้นมีดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ ครู/ผู้ปกครองให้ข้อมูล หรือสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ ประโยชน์ วัตถุประสงค์ วิธีการทำไข่เจียว โดยอาจให้ดูรูป และอธิบาย จนเด็กๆ บอกได้ว่าการทำไข่เจียวมีขั้นตอนอะไรบ้าง

กิจกรรมที่ ๒ ครู/ผู้ปกครองให้ข้อมูลหรือให้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ ประโยชน์ วัตถุประสงค์ วิธีการทำไข่เจียว และให้เด็ก ๆ ฝึกทำไข่เจียว สูตรต่าง ๆ ซิม และปรับสูตรเองจนทำไข่เจียวอย่างเชี่ยวชาญ

กิจกรรมที่ ๓ ครู/ผู้ปกครองให้ทำเด็ก นำไข่เจียวมาประกอบอาหารจานเดียว ที่มีสารอาหารครบ ๕ หมู่ เพื่อเป็นอาหารสำหรับแขกที่มาเยี่ยม

กิจกรรมที่ ๔ ครู/ผู้ปกครอง ให้ทำอาหารที่มีไข่เจียว จำหน่ายเพื่อหาเงินไปช่วยน้องที่อยู่ในภาวะยากลำบาก

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่า ถ้าเด็กๆ ได้ทำเพียงแค่ กิจกรรมที่ ๑ และ ๒ เด็ก ๆ ก็เพียงแค่ว่า และแค่ทำเป็น แต่ไม่แน่ใจว่าจะนำความรู้ และทักษะการทำไข่เจียวไปใช้ได้จริง แต่เมื่อเพิ่มสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ ๓-๕ ความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการทำไข่เจียว และคุณลักษณะสำคัญจะถูกนำไปใช้ และเพิ่มพูนขึ้น และยิ่งเพิ่มขึ้น การทำไข่เจียวก็จะมีคามหมาย และเกิดประโยชน์ต่อคนอื่น ๆ มากขึ้น

การพัฒนาสมรรถนะทั้ง ๑๐ ด้าน สามารถจะเกิดได้ดีหากครู / ผู้ปกครองพัฒนาเด็ก ๆ ให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะนั้น ๆ และ จัดสถานการณ์ที่เหมาะสมให้ได้นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะนั้น ๆ ไปใช้ ในสถานการณ์ที่ยากซับซ้อนขึ้น ระดับสมรรถนะของเด็ก ๆ ก็ ยิ่งสูงขึ้น

พัฒนาการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน : จากอดีตสู่ยุคเปลี่ยนผ่านสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency)

ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

ผู้วิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียน
ระดับประถมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาที่มีหลักสูตรแห่งชาติเป็นแกนหลักในการจัดการศึกษาของประเทศ เป็นเอกสารเชิงวิสัย (Vision Document) ใช้ในการสื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้เข้าใจตรงกันและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ เนื่องจากหลักสูตรแต่ละยุคสมัยมีแบบของหลักสูตร (Type of Curriculum) ที่กำหนดเป้าหมายหรือจุดเน้นคุณภาพของผู้เรียนแตกต่างกันไป และแน่นอนว่าศาสตร์ด้านการพัฒนาหลักสูตรได้พัฒนาต่อเนื่องมาเป็นลำดับ เพื่อให้เอกสารหลักสูตรได้ทำหน้าที่ของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ให้เห็นภาพของคุณภาพของผู้เรียนที่ชัดเจน เข้าใจตรงกัน รวมทั้งเห็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล จากหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลที่คุณภาพผู้เรียนดังกล่าวอย่างเป็นระบบ เป็นการเชื่อมต่อจาก “หลักสูตร” ไปสู่ “การจัดการเรียนการสอน” และผลที่จะเกิดขึ้นตามเจตนารมณ์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

เนื่องจาก หลักสูตรมีหลายชั้น (Layers of Curriculum) กล่าวคือ (๑) หลักสูตรระดับเป็นทางการที่กำหนดไว้ในเอกสารหลักสูตร (Formal Curriculum) (๒) หลักสูตรระดับปฏิบัติการ (Operational Curriculum) เป็นความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักสูตรและแปลงไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ (๓) หลักสูตรระดับการจัดการเรียนการสอน (Taught Curriculum) เป็นการจัดการเรียนการสอนสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน (๔) หลักสูตรระดับการประเมินผล (Assessed Curriculum) เป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นในการวัดประเมินผลที่ว่าครูผู้วัดวัดอะไรในผู้เรียนและผลเป็นอย่างไร และ (๕) หลักสูตรระดับผู้เรียน (Learned Curriculum) คือคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจริง ๆ

ภาพที่ ๑ ชั้นของหลักสูตร (Layers of Curriculum) จากหลักสูตรแบบทางการ (Formal Curriculum) สู่คุณภาพผู้เรียน

จากแผนภาพสามารถอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้ว่า หากเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างเป็นทางการกำหนดไว้ไม่ชัดเจน หรือถึงจะชัดเจนแต่ครูผู้สอนยังไม่เข้าใจ ก็จะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนไปตามประสบการณ์และความเข้าใจของคุณครูแต่ละคนไปตามลำดับของหลักสูตร การเรียนการสอนเรื่องเดียวกันย่อมแตกต่างกัน วัดและประเมินผลผู้เรียนแตกต่างกัน ที่สุดก็นำไปสู่คุณภาพของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

การดำเนินการว่าด้วยหลักสูตรนั้น เกี่ยวข้องกับบุคลากรและหน่วยงานจำนวนมาก จึงอาจมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อน เข้าใจ และปฏิบัติแตกต่างกันไป จนในที่สุดภาพของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้แต่แรกก็อาจจะผิดเพี้ยนไปจากเดิม ทั้งนี้ด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ แต่ที่สำคัญประการหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญคือ ชุดประสบการณ์เดิมของครูผู้สอน ที่ได้รับการพัฒนาผ่านหลักสูตรแบบหนึ่ง ๆ แม้ว่าเวลาจะเปลี่ยนผ่านไปเช่นไร หลักสูตรจะเปลี่ยนไปก็แบบ ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรระดับที่คาดหวัง (Intended Curriculum) ประสบการณ์เดิมของผู้สอนก็ยังคงดำรงอยู่และมีอิทธิพลอย่างยิ่งที่อาจนำไปสู่ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและจัดการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรระดับการนำไปใช้ (Implemented Curriculum) ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จริงในหลักสูตรระดับนักเรียนได้เรียนรู้จริง (Attained Curriculum) ต่างไปจากหลักสูตรที่คาดหวังไว้แต่แรก

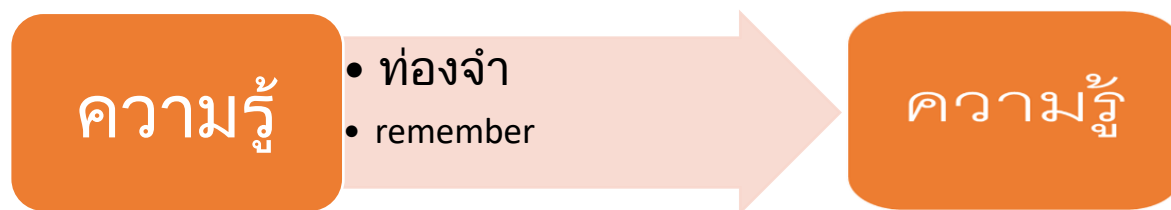
ดังนั้น การกำหนดเป้าหมายคุณภาพของผู้เรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญมากในการพัฒนาหลักสูตรมาทุกยุคสมัย มีความพยายามที่จะคิดหาแบบของหลักสูตร ที่ช่วยให้ภาพของผู้เรียนชัดเจน เข้าใจตรงกันตั้งแต่ระดับเอกสารไปจนเกิดผลที่ผู้เรียน เกิดเป็นหลักสูตรแบบต่าง ๆ และเกิดการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรที่ให้สอดคล้องกับยุคสมัยและกระแสที่เปลี่ยนไปของโลก

เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจพัฒนาหลักสูตรแบบต่าง ๆ ที่ตนเคยเรียนมาในสมัยยังอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เหตุผลเบื้องหลังในการเปลี่ยนแบบของหลักสูตร (Type of Curriculum) ในแต่ละยุค ตลอดจนการก้าวสู่ยุคของหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) ที่จะช่วยให้ภาพคุณภาพของ

ผู้เรียนมีความชัดเจน เข้าใจตรงกันมากขึ้น จึงขอเสนอพัฒนาการของแนวคิดในการจัดการศึกษาและหลักสูตรแต่ละยุคของประเทศไทย แบ่งออกโดยสังเขปเป็น ๔ คือ (๑) ยุคการศึกษาเน้นเนื้อหา (๒) ยุคการศึกษาเน้นการบูรณาการเนื้อหา (๓) ยุคการศึกษาอิงมาตรฐาน (Standards-Based Education) และ (๔) ยุคการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-Based Education) รายละเอียดดังนี้

ยุคที่ ๑ การศึกษาเน้นเนื้อหา การจัดการศึกษาในอดีต ในยุคที่ข้อมูลความรู้ไม่มากนัก สิ่งสำคัญของการจัดการศึกษาคือเนื้อหา(content) ได้แก่ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๐๓ เรียนเป็นรายวิชา และมีรายวิชาย่อย ๆ เช่น วิชาจดหมาย วิชาเรียงความ วิชาย่อความวิชาขับร้อง วิชาดนตรี ลักษณะสำคัญของการศึกษาในยุคนี้ ได้แก่

- แบบหลักสูตรเป็นหลักสูตรอิงเนื้อหา (Content-Based Curriculum)
- เรียนแยกเป็นวิชาเพื่อให้เรียนอย่างเข้มข้น ลุ่มลึก และเรียนเหมือนกันทั่วประเทศ
- ครูมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้
- กระบวนการเรียนการสอนเน้นการถ่ายทอดเนื้อหา และบรรยายความรู้
- นักเรียนมีหน้าที่ตั้งใจฟัง บันทึกข้อมูล และจดจำข้อมูลให้ได้มากที่สุด
- การประเมินผลเน้นการสอบเพื่อพิจารณาว่าจดจำข้อมูลเนื้อหาได้มากน้อยเพียงใด

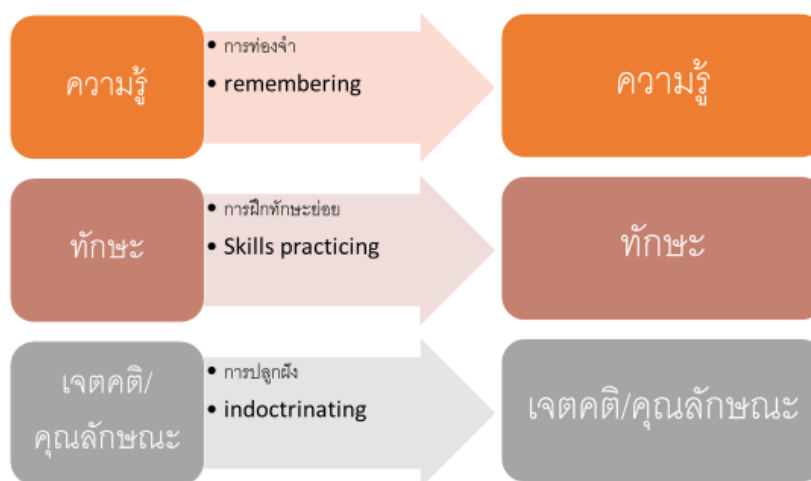

ภาพที่ ๒ การศึกษาเน้นเนื้อหา มีเนื้อหาที่ผู้เรียนควรจดจำได้เป็นเป้าหมาย

ยุคที่ ๒ การศึกษาเน้นการบูรณาการเนื้อหา ในระยะต่อมา มีข้อค้นพบว่านักเรียนจำนวนมากยังไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากเนื้อหาที่เรียนไปนั้น ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ผู้เรียนไม่สามารถจดจำเนื้อหาจำนวนมากได้ทั้งหมด แม้นักเรียนจำนวนหนึ่งจะประสบความสำเร็จในการจดจำและสอบได้ แต่พบว่าความรู้ที่เป็นวิชาดังกล่าวแยกส่วน นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงไม่ได้ จึงเกิดแนวคิดที่หลักสูตรควรมีการบูรณาการเป็นกลุ่มวิชา เพื่อให้เนื้อหาที่มีความใกล้เคียงกับโลกความเป็นจริง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และนำไปใช้ในชีวิตจริงได้มากขึ้น หลักสูตรลักษณะนี้ได้แก่ หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ ที่กำหนดให้เรียนเป็นกลุ่มวิชาจำนวน ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มทักษะ (ภาษาไทยและคณิตศาสตร์) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปช.) รวมวิชาสังคมศึกษา และวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สสน.) รวมวิชาพลศึกษา ศิลปะ ดนตรี กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ (กพอ.) เรียนงานเกษตร งานบ้าน งานประดิษฐ์ และงานอาชีพต่าง ๆ

- แบบหลักสูตรเป็นแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) แต่ยังเน้นการบูรณาการเนื้อหา
- กำหนดให้เรียนเป็นกลุ่มวิชา โดยมีการนำเรื่องที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันมาเรียนรวมกัน

- แม้ว่าหลักสูตรจัดให้เป็นกลุ่มวิชา แต่ในระดับการ เรียนการสอนก็ยังคงแยกเรียนเป็นรายวิชา เนื่องจากครูผู้สอนก็ยังคงคุ้นเคยกับการสอนเป็นรายวิชา
 - จัดให้มีการเรียนรู้รายวิชาท้องถิ่น ที่โรงเรียนสามารถพัฒนาขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนมากขึ้น แต่เนื่องจากการควบคุมจากส่วนกลางมาก ทำให้การดำเนินการเรื่องหลักสูตรและรายวิชาท้องถิ่นยังคงมีอย่างจำกัด
 - ครูทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางและคู่มือที่รัฐกำหนด
 - กระบวนการเรียนรู้ในระยะแรกยังเน้นเรื่องการถ่ายทอดเนื้อหา ต่อมาเริ่มมีแนวคิดที่ว่านอกจากเรื่องเนื้อหาแล้ว ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะก็เป็นเรื่องสำคัญด้วยจึงเสนอให้จัดกระบวนการเรียนรู้เป็นทักษะกระบวนการ ๙ ขั้นตอน ทางด้านวิทยาศาสตร์ ได้กำหนดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Science Process Skill) ๑๓ ทักษะ เพื่อส่งเสริมความสามารถ และความชำนาญในการคิด เพื่อค้นหาความรู้ และการแก้ไขปัญหา โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อาทิ การสังเกต การวัด การคำนวณ การจำแนก การหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับเวลา การจัดกระทำ และสื่อความหมายข้อมูล การลงความคิดเห็น การพยากรณ์ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดนิยาม การกำหนดตัวแปร การทดลอง การวิเคราะห์ และแปรผลข้อมูล การสรุปผลข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ แต่เนื่องจากการกำหนดในระดับการเรียนการสอน ซึ่งไม่เชื่อมโยงกันหลักสูตร
 - นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระ ได้ลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เริ่มให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการศึกษาใบงานและทำใบงานต่าง ๆ โดยจัดแยกเป็นเรื่องๆ ทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม
 - การวัดและประเมินผล มีสัดส่วนของความรู้ความจำ และเริ่มให้ความสำคัญกับคะแนนทักษะการทำงาน การปฏิบัติ และด้านจิตพิสัย นอกจากนี้มีการให้ความสนใจเรื่องการประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment) ที่ใช้รูปแบบแฟ้มสะสมงาน(Portfolio)
- ครูผู้สอนในยุคนี้ เป็นผลิตผลจากยุคแรกที่เน้นเนื้อหาและรายวิชาต่าง ๆ แม้ว่าหลักสูตรจะเปลี่ยนผ่านมาสู่การบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ แต่ในส่วนของ การสอนก็ยังคงเน้นเนื้อหาและแยกส่วน การพัฒนาทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะก็ยังคงเป็นการสอนเนื้อหา อบรม สั่งสอน และสอนตรง (Direct Teaching) อย่างไรก็ตามก็มีครูจำนวนหนึ่งที่สามารถการนำความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะไปประยุกต์ใช้ได้บ้าง แต่ทั้งหมดก็ยังคงมุ่งเป้าหมายไปที่เนื้อหาหรือกลุ่มของเนื้อหา และไม่ได้คำนึงบริบทของการประยุกต์ใช้ การเรียนจึงยังไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริง

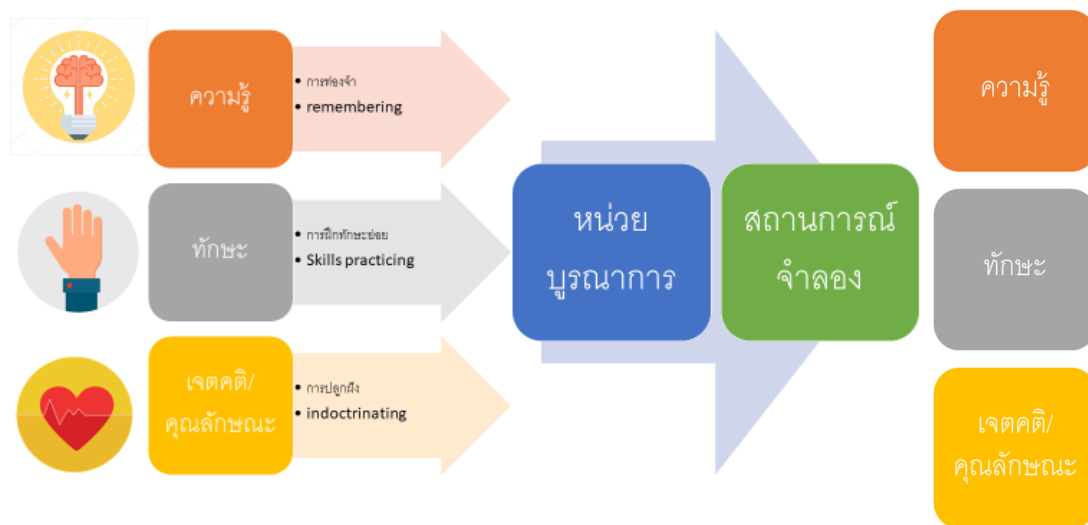
ภาพที่ ๓ การศึกษาเน้นการบูรณาการเนื้อหา และเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ

ยุคที่ ๓ การศึกษาอิงมาตรฐาน (Standards-based Curriculum) หลักสูตรนี้พัฒนาขึ้นในช่วงของการปฏิรูปการศึกษา การเกิดขึ้นของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ และแนวคิดการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา การกำกับคุณภาพจึงกำหนดเป็นมาตรฐานและประเมินรายมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เน้นให้โรงเรียนทำหลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดสำคัญของมาตรฐานคือ การกำหนดว่าผู้เรียนควรรู้อะไรและทำอะไรได้ (What students should know and be able to do) หลักสูตรลักษณะนี้ ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นช่วงชั้น และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

- แบบหลักสูตรเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-based curriculum) ใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่จัดกลุ่มตามชื่อของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง ๘ กลุ่ม
- เรียนเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือเรียนเป็นรายวิชา ขึ้นอยู่กับหลักสูตรสถานศึกษากำหนด
- ให้โอกาสแก่โรงเรียนสามารถออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และลักษณะเฉพาะของผู้เรียนเป็นยุคที่เริ่มมีเรื่องหลักสูตรสถานศึกษา
- ครูจัดการเรียนรู้หลากหลาย โดยเฉพาะในหลักสูตรกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ถึง ๑๑ วิธี ได้แก่ การเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญปัญหาและการแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำ กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง และกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย
- นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการที่หลากหลาย ครุณารูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ดำเนินการในรูปของโครงการตามนโยบายต่าง ๆ มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการโดยใช้สมองเป็นฐาน (brain-based learning) การสอนทักษะกระบวนการคิด การสอนทักษะการคิดสร้างสรรค์ การสอนแบบโครงการ (Project-based learning)

- การวัดและประเมินผล ใช้วิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (Assessment of learning) การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for learning) และการประเมินในฐานะเป็นกระบวนการเรียนรู้ (Assessment as learning)

ในยุคนี้ ครูผู้สอนเริ่มเข้าใจเรื่องเป้าหมายของหลักสูตรมากขึ้น ส่วนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นบูรณาการ สถานการณ์จำลองในรูปแบบการสอนแบบต่าง ๆ เช่น การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบโครงการ การสอนแบบกระบวนการแก้ปัญหา อย่างไรก็ตามเมื่อเข้าใจเป้าหมายของหลักสูตรยังไม่ชัดเจน จึงส่งผลให้การประเมินผลจึงกลับไปให้ความสำคัญกับความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะตามมาตรฐานและตัวชี้วัดจำนวนมากที่หลักสูตรกำหนดนอกจากนี้การเรียนการสอนและหลักสูตรจึงแยกส่วนกันอยู่

ภาพที่ ๔ การศึกษาอิงมาตรฐาน (Standards-Based Education) ในระดับการเรียนการสอนเน้นการสอนแบบบูรณาการ แต่เน้นการประเมินยังเน้นที่ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ

ยุคที่ ๔ ยุคเปลี่ยนผ่านไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum)

เมื่อเข้าสู่ยุคปัจจุบัน เริ่มมีคำถามกับคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยเฉพาะเรื่องเป้าหมายคุณภาพของผู้เรียน ว่าปลายทางสุดท้ายของการจัดการศึกษาเราต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร จึงนำไปสู่คำตอบที่ว่าเราคงไม่จำเป็นต้องให้ผู้เรียนต้องรู้มากล้น เพราะเนื้อหาสามารถเข้าถึงได้ง่าย ทั้งเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงเร็ว เกิดใหม่มาก และล้าสมัยได้เร็ว สิ่งสำคัญมากคือ เราคงต้องการผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ ทำมูลค่าเพิ่มให้แก่ชีวิตของตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้ จึงนำไปสู่ความสนใจเรื่องสมรรถนะที่เป็น “ความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน” (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, ๒๕๖๒)

ประเด็นนี้จึงนำมาสู่ความสนใจที่จะนำมาใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาหลักสูตร คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา โดยคณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในขณะอนุกรรมการจัดการเรียนการสอน ได้ศึกษาแนวคิดของ “สมรรถนะ” โดยให้คำนิยามสมรรถนะ และเชื่อมต่อไปสู่การวางกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ เป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพภายในของผู้เรียนโดยการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะ อย่างเป็นองค์รวม บูรณาการประสานสัมพันธ์กัน ไปใช้ในการงานต่าง ๆ ในสถานการณ์ใหม่ ๆ และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ประเด็นหรือเรื่องราวที่ใช้ในการเรียนรู้จึงไม่จำเพาะแต่ความรู้สำเร็จรูปที่เป็นสาระวิชาหรือสาขาวิชาเท่านั้น แต่ยังสามารถนำประสบการณ์/กิจกรรม บริบทแวดล้อม ประเด็นสำคัญปัจจุบันที่เกิดขึ้น มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เป้าหมายสำคัญ การจัดการเรียนรู้ และโดยเฉพาะการวัดและประเมินผล จะไม่กลับไปที่ความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะย่อย ๆ อีกต่อไปแล้ว หากแต่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะหลัก ๑๐ ประการ ประกอบด้วย (๑) ด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language for Communication) (๒) ด้านคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Mathematics in Everyday Life) (๓) ด้านการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry and Scientific Mind) (๔) ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (English for Communication) (๕) ด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth) (๖) ด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship) (๗) ด้านทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (Higher-order Thinking Skills and Innovation) (๘) ด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy : MILD) (๙) ด้านการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) และ (๑๐) ด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizen with Global Mindedness) โดยสมรรถนะหลัก ทั้ง ๑๐ สมรรถนะ จะทำให้เด็กไทยมีคุณลักษณะ ๔ประการคือ คนไทยอยู่ดีมีสุข (Happy Thais) คนไทยฉลาดรู้ (Literate Thais) คนไทยสามารถสูง (Smart Thais) และพลเมืองไทย ใส่ใจสังคม (Active Thai Citizen)

กรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปที่ ๕ การศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-Based Education) ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

การนำสมรรถนะมาเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา จึงนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) ซึ่งทั่วโลกให้ความสนใจและมีแนวโน้มปรับหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะหลักของผู้เรียนมากขึ้น ทั้งนี้ ผลการศึกษาของOECD (Taguma Miho, 2018) พบว่าจากการศึกษาหลักสูตรของประเทศต่าง ๆ ต่างให้ความสำคัญกับหลักสูตรในฐานะที่เป็นข้อเหวี่ยงเชิงนโยบายที่ทรงพลัง (the powerful policy lever) ที่จะเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผู้เรียน อันมาจากประสบการณ์ในโรงเรียน และความสัมพันธ์กับโลกภายนอกในช่วงหลังจากผู้เรียนได้ใช้เวลาในโรงเรียนแล้ว การใช้สมรรถนะเป็นฐาน มีข้อค้นพบ ๖ ประการ ดังนี้

๑. มีวิสัยทัศน์ร่วมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งที่เป็นเป้าหมายรายบุคคลและรายกลุ่ม มีความชัดเจนมากขึ้น
๒. การปรับจุดเน้นในหลักสูตรจากเน้นเนื้อหาไปที่สมรรถนะ และปัจจุบันเน้นการบูรณาการทั้งเนื้อหาและสมรรถนะเข้าด้วยกัน
๓. เกิดกระแสของการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับโมทัศน์สำคัญ (Key concept) หรือ แนวคิดหลัก (Big Idea)มากกว่ารายละเอียดของความรู้เชิงเนื้อหา
๔. เกิดความต้องการสมรรถนะที่มีลักษณะสหสาขาวิชามากขึ้น
๕. ความชัดเจนเกี่ยวกับ “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ให้ความสำคัญหรือให้คุณค่าผู้เรียนด้วยทัศนคติและทักษะอภิปัญญา (meta-cognition)

๖. การเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผลได้ดีกว่าหลักสูตรแบบเดิม

การนำสมรรถนะมาเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือเป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยรวมได้ ที่ทำให้เป้าหมายชัดเจน เข้าใจตรงกัน การนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงจนถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในงานต่าง ๆ ในสถานการณ์จริง และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และการประเมินผลที่เน้นองค์รวมของสมรรถนะที่ควรเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ทั้งด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่อิงสมรรถนะ จึงเกิดเป็นการศึกษาอิงสมรรถนะ(Competency-Based Education) ที่ถือเป็นการเปลี่ยนผ่านสำคัญไปสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะของผู้เรียน

รายการอ้างอิง

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (๒๕๖๒). **คู่มือครูการนำกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับชั้น**

ประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ถ่ายเอกสาร).

Taguma Miho. (2018). **Preliminary finding from the OECD Education 2030 project.** OECD 2030 project.

หลักสูตรฐานสมรรถนะ : ทางออกการลดความเหลื่อมล้ำเพื่อสร้างพลเมืองไทยศตวรรษที่ ๒๑

ดร.ทรงพร พนมวัน ณ อยุธยา

ผู้วิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียน

ระดับประถมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ จ ด้านการศึกษาได้บัญญัติว่า รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการโดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา รวมถึงยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

จากบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญฯ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านการเรียนการสอน ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยให้มีการพิจารณาหาแนวทางดำเนินการปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่เหมาะสมกับยุคสมัยและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๕๙) ที่กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วยแนวทางทั้ง “การซ่อม” และ “การสร้าง” ควบคู่กันไป เป็นการปรับแต่งซ่อมแซมกลไกการศึกษาเพิ่มเติมให้ดียิ่งขึ้นและเสริมสร้างกลไกใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองพลวัตการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยสู่สังคมแห่งปัญญาการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และขับเคลื่อนการเรียนรู้ของคนไทยอย่างได้ผล เป็นรูปธรรม ยั่งยืนและสมดุล คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาจึงจัดตั้งคณะทำงานและคณะวิจัย “โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น” เป็นการนำร่องการปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum : CBC) ซึ่งทำให้ได้กรอบสมรรถนะหลักที่นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างที่หลากหลายของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทำไมต้องพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักสูตรเน้นสมรรถนะ

“ ศตวรรษที่ ๒๑ เป็นช่วงเวลาในการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้โลกมีความใกล้ชิดกันยิ่งขึ้นเป็นชุมชนโลกที่ไร้พรมแดน การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องช่วยลูกหลานเรายกระดับความสามารถขั้นพื้นฐานของตนให้สูงขึ้น เป็นการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของมนุษย์ เพื่อจะได้ปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (๒๕๕๑)

พระราชทาน ณ โรงเรียนโช้ตโรสแมรี ฮอลล์ รัฐคอนเนตทิคัต สหรัฐอเมริกา

จากพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้พระราชทานความเห็นโดยสรุปว่า การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถยกระดับทักษะ ความสามารถเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการ

เปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบงานด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความสอดคล้องกับสังคมและบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงในยุค ๔.๐ จึงได้กำหนดนโยบายขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ทำให้มีความจำเป็นต้องพิจารณาทบทวนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้อยู่เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนให้สนองต่อความต้องการใหม่ๆ สอดคล้องกับ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). (๒๕๕๖) ได้วิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอการปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ว่าแม้จะมีการระบุสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในหลักสูตรแกนกลางฯ และจุดหมายของหลักสูตรมีเนื้อหาระบุทักษะปรากฏอยู่บ้างแต่โดยรวมแล้วทักษะและความรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ยังไม่ได้ถูกร้อยโยงเข้ากับตัวชี้วัดและเนื้อหาส่วนอื่นที่ปรากฏในหลักสูตรจึงอาจทำให้โรงเรียนและครูผู้สอนที่เป็นผู้รับผิดชอบการเรียนการสอนเกิดความสับสนและไม่แน่ใจถึงความสำคัญของทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑

หลักสูตรฐานสมรรถนะ คืออะไร

“หลักสูตรฐานสมรรถนะยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลักในการออกแบบหลักสูตรตามแนวคิดนี้จะมีกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ หลักสูตรที่เรียกว่า “หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ” จัดทำขึ้นเพื่อประกันว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ตามที่ต้องการ เป็นหลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีความเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา แต่จะมุ่งพัฒนาในด้านทักษะ ความสามารถ เจตคติและค่านิยม อันจะมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและอนาคตของผู้เรียนในอนาคต หลักสูตรนี้มีโครงสร้างให้เห็นถึงเกณฑ์ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละระดับชั้น ทักษะและความสามารถจะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน โดยใช้ทักษะและความสามารถที่มีในแต่ละระดับเป็นฐานสำหรับเพิ่มพูนทักษะและความสามารถในระดับต่อไป”

ศาสตราจารย์ ดร. อารัง บัวศรี. ๒๕๓๕

“หลักสูตรฐานสมรรถนะ ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะหลักที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่มีใช้มุ่งที่เนื้อหาความรู้จำนวนมากที่อาจไม่จำเป็นกับผู้เรียน และสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ได้ตามความต้องการตามวิถีชีวิตของผู้เรียนและบริบทได้มากขึ้น ลดภาระประเมินตัวชี้วัดจำนวนมาก โดยมีกรอบสมรรถนะหลักของหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นเกณฑ์ที่ใช้เทียบเคียงในการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่หลากหลาย”

โครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียน
ระดับประถมศึกษาตอนต้น (๒๕๖๒)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องของสมรรถนะกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในด้านของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE) ที่มุ่งคุณลักษณะของคน ไทย ๔.๐ เพื่อธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือ เป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐาน โดยมีคุณลักษณะ ๓ ประการ คือ ๑) ผู้เรียนรู้ (Learning Person) เพื่อสร้างงานและ

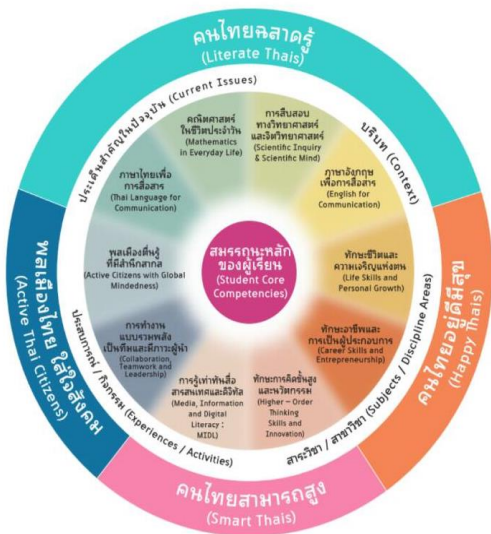
คุณภาพชีวิตที่ ดี ๒) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation Co-creator) เพื่อสร้างสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และ ๓) พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เพื่อสันติสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ๒๕๖๑) การนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงเป็นความท้าทายในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันในศตวรรษที่ ๒๑

การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ

โครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นมีผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ระยะที่ ๑ การพัฒนากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ และจากการสนทนากลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้กรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น ๔ องค์ประกอบ และ ๑๐ สมรรถนะหลัก จากนั้นได้นำกรอบสมรรถนะหลักทั้ง ๑๐ สมรรถนะไปตรวจสอบความสอดคล้องด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่าโมเดลโครงสร้างของสมรรถนะหลักของผู้เรียนมีความสอดคล้องหรือกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสามารถนำไปใช้อธิบายสมรรถนะของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นได้จึงเป็นการยืนยันถึงความเหมาะสมที่จะนำสมรรถนะที่พัฒนาขึ้น ๑๐ สมรรถนะไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น ดังแผนภาพที่ ๑

๑. ด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language for
๒. ด้านคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Mathematics in
๓. ด้านการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Mind)
๔. ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (English for
๕. ด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and
๖. ด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills

แผนภาพที่ ๑ สมรรถนะหลักเสนอแนะเพื่อการปรับหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๗. ด้านทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (Higher-order Thinking Skills and Innovation)
๘. ด้านการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy : MILD)
๙. ด้านการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีมและมีภาวะผู้นำ (Collaboration,

๙. ด้านการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีมและมีภาวะผู้นำ (Collaboration,

Teamwork and Leadership)

๑๐.ด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizen with Global Mindedness)

เพื่อยืนยันความพร้อมที่จะนำสมรรถนะหลักไปใช้ คณะวิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองนำร่องกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ โดยการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-Based Education : CBE) เพื่อการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum : CBC) การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Competency-Based Instruction : CBI) และการวัดผลประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency-Based Assessment : CBA) ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centric)

กรอบสมรรถนะหลัก ๑๐ สมรรถนะที่พัฒนาขึ้น ได้นำมาสู่การนำมาพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาตามโครงการวิจัยฯ และครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้หลายแนวทางซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในหลายมิติ งานวิจัยนี้ได้ใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอน ๖ แนวทาง มาเป็นข้อเสนอในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อทดลองใช้ในโรงเรียนที่เข้าร่วมวิจัยได้แก่ ๑) ใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะ ๒) ใช้งานเดิม ต่อเติมสมรรถนะ ๓) ใช้รูปแบบการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสมรรถนะ ๔) สมรรถนะเป็นฐานผลานตัวชี้วัด ๕) บูรณาการผลานหลายสมรรถนะ และ ๖) สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนทั้ง ๖ แนวทางนี้ เป็นการเสนอทางเลือกที่เปิดกว้างให้แก่ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนทดลองและโรงเรียนเครือข่ายร่วมทดลองที่เป็นตัวแทนสถานศึกษา ๔ ภูมิภาคจากทุกสังกัด ให้สามารถเลือกใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ความพร้อมของคณะครู และบริบทของสถานศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งในด้านความพร้อมของผู้เรียน ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและภาษา รวมถึง ด้านทรัพยากรต่างๆ ในการจัดการศึกษาอันเป็นปัญหาในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

การนำแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะหลัก ๑๐ สมรรถนะของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกับด้านบริบท จึงเป็นความท้าทายว่า การนำสมรรถนะไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับโรงเรียนที่มีความพร้อมที่แตกต่างกันและมีความเหลื่อมล้ำกันทุกด้านโดยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน (CBI) จะช่วยแก้ปัญหาการพัฒนาพลเมืองไทยที่มีพื้นฐานเชิงบริบทแตกต่างกันได้มากน้อยเพียงใดเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศที่จะนำไปสู่การขยายผลในสถานศึกษาทั่วประเทศ

ระยะที่ ๒ การนำกรอบสมรรถนะหลักไปทดลองใช้ในการพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษา

ผลสรุปจากการวิจัยทดลองนำกรอบสมรรถนะหลัก ๑๐ สมรรถนะมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษาทุกสังกัดที่มีความแตกต่างกันด้านความเหลื่อมล้ำเชิงบริบทในทุกภูมิภาคของประเทศ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจในบางประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับครู

๑.๑ด้านการออกแบบ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และประเมินผล พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัด และสมรรถนะที่สอดคล้องกัน ปรับการเรียนการสอนให้เน้นการปฏิบัติจริงและกระบวนการกลุ่มมากขึ้น เชื่อมโยงสมรรถนะและสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เปลี่ยนบทบาทครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เด็กได้คิด ได้สื่อสาร มีการตรวจสอบว่าทำแล้วเด็กเกิดสมรรถนะหรือไม่ มีการเชื่อมโยงและใช้คำถามเพื่อให้เด็กได้สมรรถนะที่ต้องการ กระตุ้นให้เด็กได้ใช้สมรรถนะอื่นมากขึ้น และมีการบริหารจัดการชั้นเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น ด้านการวัดผลประเมินผล มีการประเมินตามสภาพจริงที่หลากหลายมากขึ้นจากพฤติกรรมและความสามารถ และประเมินผลจากการมีส่วนร่วมของนักเรียนมากขึ้น

๑.๒ด้านลักษณะและเทคนิคการสอนที่ครูนำมาใช้ จากการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้และสังเกตการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการปรับกิจกรรมเป็น Active Learning ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการและเทคนิคการสอน เช่น ลงมือปฏิบัติ ฝึกปฏิบัติหน้าชั้นเรียน ลองผิดลองถูก ทดลอง ใช้กระบวนการกลุ่ม ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นนักเรียน การเล่นเกม ปริศนาคำทาย คำคล้องจอง ร้องเพลง บทบาทสมมติ ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย เช่น ของจริง นิทาน รูปภาพ สื่อจาก YouTube ช่วยในการเรียนรู้ของเด็ก โดยเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทักษะปฏิบัติจริง และกระบวนการกลุ่ม

๑.๓ด้านอื่นๆ ครูมีการปรับเปลี่ยนโดยทำงานร่วมกับเพื่อนครูมากขึ้น มีการพัฒนาตนเองในด้านการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาสื่อการเรียนรู้ และนำ PLC มาใช้เป็นกระบวนการในการทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน ปรับเปลี่ยนบทบาทของครูเป็นผู้แนะนำและอำนวยความสะดวก เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนมากขึ้น

จากผลวิจัยส่วนหนึ่งของข้อค้นพบเมื่อพิจารณาถึงการนำสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนคือ ครูผู้สอนในโรงเรียนที่ต่างขนาดกันทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งมีความเหลื่อมล้ำในด้านปัจจัยในการจัดการศึกษานั้น ครูผู้สอนจากทุกขนาดโรงเรียนที่ร่วมทดลองใช้สมรรถนะหลักในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนตาม ๖ แนวทาง ผลการวิจัย พบว่า คณะครูส่วนใหญ่เลือกใช้แนวทางที่ ๑-๓มากที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการเลือกใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอน ๖ แนวทางในการนำสมรรถนะหลักไปใช้จัดการเรียนการสอนของคณะครูจากทุกโรงเรียน พบว่า ต่างไม่มีปัญหาอุปสรรคในการเลือกแนวทางไปใช้ จึงเป็นข้อสังเกตว่า **“การนำสมรรถนะหลักไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนในโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันในเชิงบริบทและความพร้อมด้านทรัพยากร กลับไม่มีอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของคณะครูและสถานศึกษา เนื่องจากคณะครูสามารถเลือกใช้แนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่นำสมรรถนะหลักไปใช้ได้ตามความถนัดโดยมีการวางแผนร่วมกันตามความพร้อมของบริบทที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ของประเทศ”**

ผลการวิจัยที่ค้นพบ จึงเป็นการยืนยันว่าหลักสูตรฐานสมรรถนะสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาตอนต้นกับผู้เรียนในสถานศึกษาได้โดยไม่มีปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำในด้านบริบทและปัจจัยสนับสนุนในการจัดการศึกษา

“ครูสามารถนำสมรรถนะหลัก ๑๐ สมรรถนะ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนทุกบริบทพื้นที่

๒. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ผลการวิจัยในภาพรวม พบว่าผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ตั้งใจเรียน เข้าใจบทเรียนมากขึ้น ได้ฝึกปฏิบัติ สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้มากขึ้น แก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้ มีการเชื่อมโยงกิจกรรมในห้องมาใช้ในการปฏิบัตินอกห้องเรียน ผู้เรียนสนุกสนาน กล้าแสดงออก กล้าคิดมากขึ้น ได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดการทำงานร่วมกัน มีการปรึกษากัน ช่วยเหลือกัน รู้จักบทบาทตนเอง เห็นศักยภาพของตนเอง รู้จักคุณค่าในตนเองมากขึ้น ผู้เรียนได้ออกไปนำเสนอหน้าชั้นเรียน เกิดทักษะการสื่อสาร การแก้ไขปัญหา เกิดความผูกพันกับครูมากขึ้น และมีความสุขในการเรียนรู้

“การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมรรถนะหลักเป็นฐาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น กล้าแสดงออก ฝึกปฏิบัติ แก้ปัญหา ทำงานร่วมกัน และเรียนรู้อย่างมีความสุขมากขึ้น”

๓. การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

๓.๑ ผู้บริหารเป็นผู้นำในการวางแผนดำเนินงานให้ครูสามารถนำกรอบสมรรถนะหลักไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน โดยการจัดประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้อง ร่วมวิเคราะห์สมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้ครูนำสมรรถนะไปใช้ออกแบบการเรียนการสอน และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

๓.๒ ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ คำแนะนำ ให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวก โดยมีบทบาทในการวางแผนนำสมรรถนะหลักไปใช้ในแต่ละรายวิชาให้เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละระดับชั้น และอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ให้แก่คณะครู

๓.๓ ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงาน ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ นิเทศ ดูแลช่วยเหลือครูกรณีพบปัญหาขณะทดลองและติดตามผลการดำเนินงานของครู

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำ เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้อำนวยความสะดวก และนิเทศ กำกับ ติดตามในการนำสมรรถนะหลักไปใช้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนของครูให้มีประสิทธิภาพ

๔. ความคิดเห็นเพิ่มเติมของครู

“หลักสูตรแกนกลางไม่ควรมีกลุ่มสาระการเรียนรู้มากเกินไป ควรจัดรวมกันในลักษณะของการบูรณาการสาระหรือจัดเนื้อหาของหลักสูตรในลักษณะของหลักสูตรแบบหมวดวิชา (Broad-Fields-Curriculum) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาตอนต้น”

“ควรปรับลดรายวิชาลดจำนวนของตัวชี้วัด ลดเนื้อหาสาระที่ซ้ำกัน โดยใช้สมรรถนะหลักเป็นฐาน”

“ควรส่งเสริมให้ใช้สมรรถนะ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้ลงมือทำมากขึ้น และมีความสุขในการเรียนรู้”

“ควรลดเนื้อหาสาระระดับประถมศึกษาตอนต้น อยากรู้เรียนแบบบูรณาการ ไม่เน้นเนื้อหาวิชา”

“ควรปรับเปลี่ยนทุกเรื่อง โดยแทรกสมรรถนะหลักเพื่อการเรียนรู้มากขึ้น สอนแล้วเด็ก ๆ สนุก”

คณะครูกลุ่มโรงเรียนในโครงการวิจัยทดลอง

และคณะครูกลุ่มโรงเรียนในโครงการวิจัยทดลองคู่ขนาน

จากการสะท้อนความคิดเห็นส่วนหนึ่งในการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) หลังสิ้นสุดการทดลองของคณะครูทุกสังกัดที่เข้าร่วมโครงการวิจัยฯ กล่าวสรุปได้ว่า **คณะครูที่ปฏิบัติงานในทุกภูมิภาคของประเทศที่อยู่ในโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันในเชิงบริบทที่มีความเหลื่อมล้ำ ได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันด้านความพึงพอใจในการนำสมรรถนะหลักไปใช้ออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนโดยใช้หลักการบูรณาการ** ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนของคณะครูที่แสดงออกในเชิงบวกในการนำสมรรถนะหลักไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

นอกจากนี้จากข้อมูลของคณะวิจัยที่ได้ลงพื้นที่ติดตาม หนุนเสริม และให้คำปรึกษาแก่คณะครูที่เข้าร่วมโครงการวิจัยทดลอง ๔ ภูมิภาค พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งต้องรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนทุกระดับวิชา ได้ให้ความสนใจจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการบูรณาการที่มีสมรรถนะเป็นฐานที่ครูสามารถบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระตามแนวทางที่ได้ทดลองใช้ทำให้ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความขาดแคลนบุคลากรครู มีภาระงานมากและรับผิดชอบงานการสอนเกือบทุกระดับวิชาสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้หลายกลุ่มสาระให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้โดยใช้สมรรถนะหลักเป็นฐานตลอดจนการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัดและสมรรถนะหลักในลักษณะองค์รวม โดยครูสามารถแบ่งบทบาทหน้าที่และร่วมกันจัดการเรียนการสอนตามความถนัดและประสบการณ์ตลอดจนการใช้ความรู้ของศาสตร์แต่ละสาขาวิชาที่ครูมีความชำนาญ ทั้งนี้พิจารณาได้จากข้อมูล/ข้อคิดเห็นของคณะครูที่ร่วมทำการทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ดังต่อไปนี้

- ครูสามารถเลือกออกแบบการบูรณาการสมรรถนะหลักในหน่วยการเรียนรู้/ประเด็นปัญหา/ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดให้เชื่อมโยงกันได้หลากหลายรายวิชา
- ครูใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นเรียนโดยใช้สมรรถนะหลักเป็นฐานในการบูรณาการรายวิชาต่างๆ จะช่วยแก้ปัญหาที่ครูจัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชาแยกจากกัน
- ครูสามารถบริหารจัดการเวลาเรียนแต่ละวันอย่างยืดหยุ่นเพื่อจัดกิจกรรมบูรณาการร่วมกัน
- ครูสามารถวัดผลและประเมินผลโดยใช้การประเมินตามสภาพจริงได้หลายรายวิชาในการจัดกิจกรรมเดียวทั้งในเวลาก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
- ครูสามารถใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมได้หลากหลายแบบองค์รวม

การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะจึงเป็นแนวทางที่สามารถลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมทุกฝ่าย เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการหลักสูตรให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างแท้จริงสามารถพัฒนาพลเมืองไทยในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างมีคุณภาพตามความแตกต่างทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต **เพื่อสร้างให้คนไทยฉลาดรู้ คนไทยอยู่ดีมีสุข คนไทยสามารถสูง และพลเมืองไทย ใส่ใจสังคม ตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา**

- อึ้ง บั้วศรี. (๒๕๓๕). **ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). **การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ**.เสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มีนาคม. กรุงเทพฯ.
- สมพิศ หาญมนตรี, อีร์ชัย เนตรถนอมศักดิ์,จุมพล พูลภัทรชีวิน. (๒๕๕๘). **กรอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577)**.วิทยากรวิจัยและวิทยากรปัญญา. ปีที่13 ฉบับที่ 2, กรกฎาคม – ธันวาคม 2558. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(๒๕๕๗). **รายงานวิจัย “แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ ๒๑”**.กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิก.
-(๒๕๕๙). **รายงานผลการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ**, กรุงเทพฯ : ๒๑เซ็นจูรี่จำกัด
-(๒๕๖๒) **รายงานวิจัย “โครงการวิจัยเพื่อพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น”**คณะอนุกรรมการด้านการเรียนการสอน คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, กรุงเทพฯ : อัดสำเนา
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในคณะอนุกรรมการด้านการเรียนการสอนในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (๒๕๖๑). **คู่มือการนำกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน**. อัดสำเนา.
- (๒๕๖๒). **บทสรุปแนวคิด แนวทาง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และภารกิจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ผ่านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ(Competency-Based Curriculum and Instruction)**เอกสาร ชุดที่ ๘. อัดสำเนา.

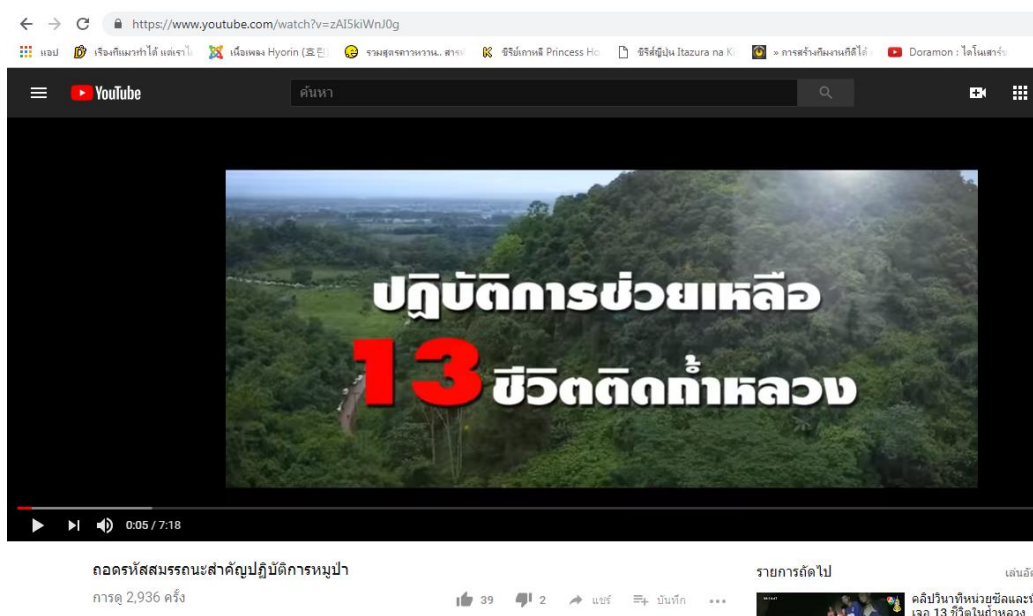
๒. สื่อวีดิทัศน์

- ๒.๑ คลิปวิดีโอ เรื่อง ถอดรหัสสมรรถนะสำคัญปฏิบัติการหมูป่า ความยาว ๗.๑๘ นาที
- ๒.๒ คลิปวิดีโอ เรื่อง ๑๐ ซุปเปอร์ฮีโร่ ความยาว ๔.๑๒ นาที
- ๒.๓ คลิปวิดีโอ เรื่อง สมรรถนะของเด็กไทยในศตวรรษที่ ๒๑ ความยาว ๕.๐๐ นาที
- ๒.๔ คลิปวิดีโอ เรื่อง ๑๐ สมรรถนะหลักของเด็กไทย : แนวคิดสำคัญ

คลิปวิดีโอ เรื่อง ถอดรหัสสมรรถนะสำคัญปฏิบัติการหมูป่า

(<https://www.youtube.com/watch?v=zAl&kiWnJog>)

รายละเอียดถอดรหัสสมรรถนะสำคัญปฏิบัติการหมูป่า

จากเหตุการณ์ที่สร้างความตื่นตะลึงให้คนทั้งโลกกับปฏิบัติการภารกิจที่เป็นไปไม่ได้ แบบที่เรียกได้ว่า Mission Impossible แต่กลับเป็นไปได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจนี้กสรรกำลังจากทุกภาคส่วนทั้งไทยและต่างประเทศ ไขแล้วนั่นคือ กรณีเยาวชนทีมหมูป่าอะคาเดมี และโค้ช รวม ๑๓ คน ติดในถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน อแม่สาย จ.เชียงราย ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายนถึง ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ปฏิบัติการนี้สำเร็จได้อย่างไร เราจะมาร่วมถอดรหัสความสำเร็จนี้ไปด้วยกัน

ในการทำงานใดๆก็ตามโดยเฉพาะงานสำคัญหรืองานที่ยากซับซ้อน คนเพียงหนึ่งคนไม่ว่าจะเก่งเพียงใดไม่สามารถทำงานนั้นให้ลุล่วงได้ต้องอาศัยการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ทุกคนมีความเข้าใจในเป้าหมายเดียวกัน และรู้บทบาทหน้าที่ของตน ยิ่งโลกอนาคตเราต้องทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างหลากหลายมากขึ้นในด้านวัฒนธรรมความคิดเห็นมุมมองจึงจำเป็นต้องมีทักษะการทำงานร่วมกันท่ามกลางความแตกต่าง เหตุการณ์นี้ได้สะท้อนทักษะทั้ง ๑๐ สมรรถนะสำคัญที่ทำให้ปฏิบัติการสำเร็จ มีดังนี้

จากกรณีทีมหมูป่าติดถ้ำหลวง ได้ปรากฏให้เห็นถึงผู้ที่มีภาวะผู้นำอย่างยิ่ง ได้แก่ นายณรงค์ศักดิ์ โอสถนากร อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย มีภาวะผู้นำควบคุมสถานการณ์ ประสานความร่วมมือ กล้าตัดสินใจ

ทำงานแข่งกับเวลา บุรณาการทุกภาคส่วน นายเอกพล จันทวงศ์ หรือโค้ชเอก ช่วยดูแลและสร้างกำลังใจกับเด็กทั้ง 12 คน ที่ติดอยู่ภายในถ้ำ เด็กผู้ชายที่ลุกขึ้นมาเป็นผู้นำช่วยทุกคนสื่อสารกับนักดำน้ำ ภาวะผู้นำจึงไม่ใช่เป็นการผู้นำโดยตำแหน่งแต่หมายถึงการเป็นผู้นำตามภาวะหรือสถานการณ์ที่เหมาะสม ที่แต่ละคนรู้บทบาทหน้าที่ร่วมดำเนินงานใดๆ ให้บรรลุเป้าหมายโดยใช้ศักยภาพที่ตนมีได้ ในส่วนทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตนสะท้อนชัดจากสิ่งที่โค้ชเอกให้ทุกในถ้ำรอดชีวิต ทั้งการทำสมาธิเพื่อให้เกิดสติ มีจิตใจเข้มแข็ง พร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ปรับตัว แก้ปัญหา หาช่องทางมีชีวิตรอด โดยทุกคนใช้ความรักช่วยเหลือกัน

ช่วงการค้นหา ชีวิตที่สำคัญคือการระบุบอกตำแหน่งของผู้ประสบภัยให้ได้ โดยใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่ทันสมัย อาทิ ยานขับเคลื่อนใต้น้ำ โดรนสำรวจอากาศ กล้องแอสแกนถ้ำ ถึงอากาศวนอากาศ เป็นต้น โดยทุกกระบวนการค้นหา ต้องใช้ผู้มีสมรรถนะทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและพิชิตปัญหา โดยทุกกระบวนการขั้นตอนต้องใช้ผู้มีสมรรถนะหลายด้าน เช่น การนำคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันมาใช้ชัดเจนในเรื่องการสูบน้ำที่ต้องคำนวณปริมาณน้ำทุกวันเพื่อให้หมาน้ำเข้าไปช่วยทีมหมูป่า ภารกิจครั้งนี้รวมอาชีพต่างๆ เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เข้าร่วมการค้นหาซึ่งมีสมรรถนะทักษะ อาชีพที่ต่างกัน เช่นนักดำน้ำ แพทย์ นักสำรวจ นักขุดเจาะบาดาล นักธรณีวิทยา กรมป่าไม้ วิศวกรทหาร คนรับจ้างเก็บรังนก และที่สำคัญบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ประกอบการที่พร้อมรับใช้สังคมจากอาชีพของตน ตัวอย่างเช่น ร้านซักรีด ที่ให้บริการซักเสื้อผ้าให้ทีมอาสาสมัคร รวมถึงทีมสูบน้ำ ส่งคนและเครื่องมือมาช่วย จนทำให้น้ำลดพร้อมปฏิบัติการได้

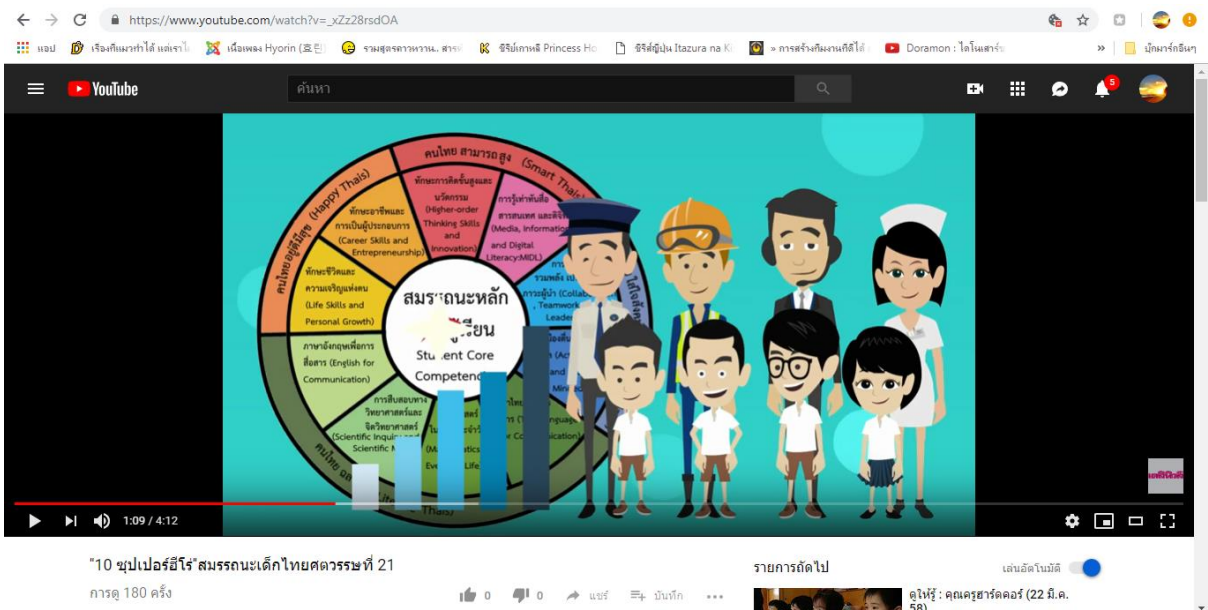
การสื่อสารเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญในการดำรงชีวิตทุกเพศทุกวัย จากเหตุการณ์นี้เด็กไทยสามารถพูดโต้ตอบกับคนต่างชาติได้ ทำให้สื่อสารกันเข้าใจ การประชุมค้นหาเพื่อช่วยเหลือหมูป่า ต้องมีการสื่อสารร่วมกันทั้งไทยกับต่างประเทศเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง

การรายงานข่าวหมูป่าของสื่อมวลชนครั้งนี้มีการรายงานข่าว ข้อความสั้นผ่านทางทวีตเตอร์ ซึ่งเป็นช่องทางที่รวดเร็วได้ผลในแง่การสื่อสาร เข้าถึงทั่วโลก การนำเสนอในแง่มุมต่างๆ โดยใช้ภาพกราฟฟิคที่ทันสมัยจำลองเหตุการณ์ ทำให้ประเทศต่างๆ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจ

และเมื่อทุกฝ่ายรวมพลังกัน ด้วยเป้าหมายเดียว คือมุ่งช่วยชีวิตเด็กๆทุกคน จึงทำในสิ่งที่ตนช่วยได้ตามทักษะ ความสามารถของตน คือ การตื่นรู้ ของสำนักพลเมืองสากล เป็นการร่วมมือแบบไร้พรมแดนร่วมมือช่วยแก้ปัญหาในระดับโลก

นับเป็นข่าวดี ที่นำความสุขยินดีไปทั่วโลก นับเป็นการรวมพลังระดับโลกครั้งสำคัญ ทันทีที่ทราบข่าวทีมหมูป่า ทั้ง คน ได้รับความช่วยเหลือออกจากถ้ำอย่างปลอดภัย กลายเป็นกรณีประวัติศาสตร์ของโลก ความสำเร็จที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มาจากสมรรถนะหลักที่กล่าวมาข้างต้น ในอนาคตยังมีเหตุการณ์ต่างๆ ที่ท้าทายรออยู่ แต่หากพวกเราคนไทย เตรียมพร้อม นำบทเรียนที่ได้มาพัฒนาสมรรถนะด้านต่างๆ เพื่อให้ก้าวเท่าเทียมกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ และร่วมประสานความสามัคคีกันที่ แน่นนอนว่าประเทศไทยก็จะสามารถก้าวไปอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

คลิปวิดีโอ ๑๐ ซุปเปอร์ฮีโร่'สมรรถนะเด็กไทยศตวรรษที่ ๒๑
 (https://www.youtube.com/watch?v=_xZz๒๘rsdOA)

รายละเอียด ๑๐ ซุปเปอร์ฮีโร่'สมรรถนะเด็กไทยศตวรรษที่ ๒๑

ศตวรรษที่ ๒๑ โลกจะเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การใช้ชีวิตในโลกอนาคตจากนี้ ไลฟ์สไตล์ต่างๆ จะต้องเปลี่ยนไปก้าวให้ทันเทคโนโลยี ที่มีบทบาทมากขึ้นโดยเฉพาะเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI ทุกวงการจะนำเทคโนโลยี มารองรับการทำงาน แต่ละประเทศจะเร่งสร้างสรรคนวัตกรรมใหม่ๆ ผู้ที่ก้าวไม่ทันจะถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง แล้วเด็กไทย คนไทย สังคมไทย จะก้าวให้ทันได้อย่างไร คำตอบคือ คนไทยจะต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะสูง ให้สามารถพร้อมรับและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้ แล้วสมรรถนะคือ คำตอบ

สมรรถนะหมายถึงความสามารถของบุคคลในการนำ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะ ไปประยุกต์ใช้ในงานหรือสถานการณ์ต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ผู้มีคนที่สมรรถนะสูงในหลายๆ ด้านย่อมสามารถอยู่รอดและมีคุณภาพชีวิตที่ดี เผชิญปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง

๑๐ สมรรถนะหลักที่จำเป็นเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย

๑. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

๒. คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน หมายถึง ความสามารถในการใช้ตรรกะและความรู้ทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

๓. การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ หมายถึง การมีคุณลักษณะของความใฝ่รู้ มีเหตุผล และสามารถสืบสอบ ความรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยตนเอง

๔. ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารเพื่อความเข้าใจในชีวิตประจำวัน

๕. ทักษะชีวิตและการเจริญแห่งตน หมายถึง การดำรงชีวิตเพื่อความสุขและความเจริญของตน ครอบครัวและสังคม

๖. ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ความสามารถในการเลือกอาชีพ เรียนรู้ และฝึกทักษะอาชีพ ตามความถนัด เป็นผู้ประกอบการที่ดี

๗. ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม หมายถึง ทักษะการคิดหลากหลาย ตั้งแต่การคิดขั้นพื้นฐานถึงการคิดขั้นสูง เช่นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ นำไปสู่การคิดผลิตภัณฑ์นวัตกรรมต่างๆ

๘. การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล หมายถึง รู้จักและเข้าใจสื่อ ช่องทางการใช้สื่อ การใช้สื่อเป็น และรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศที่มาพร้อมกับสื่อ

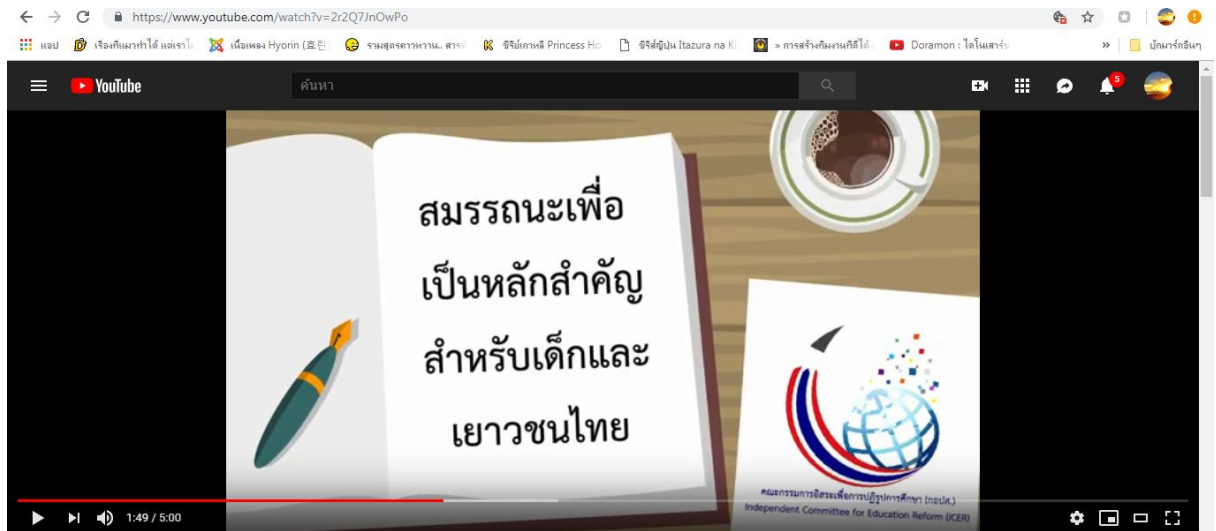
๙. การทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน รู้จักหน้าที่ของตน ประสานช่วยเหลือ เพื่อความสำเร็จ มีภาวะเป็นผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์

๑๐. พลเมืองตื่นรู้ ที่มีสำนึกสากล หมายถึง มีความตื่นตัวในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง มีส่วนร่วมกิจการสาธารณะ ผดุงความเป็นธรรมในสังคมเพื่อความอยู่ดี มีจิตสำนึกและดูแลแก้ปัญหาในระดับโลก

สมรรถนะทั้ง 10 ประการ ดังกล่าวจะทำให้เด็กไทยและเยาวชนไทย เป็นคนไทยที่ฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูง และเป็นพลเมืองไทยใส่ใจสังคมและมีสำนึกสากล แม้โลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรแต่ถ้าเด็กไทย คนไทย มีสมรรถนะพร้อม พลเมืองจะเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ผนึกกำลังทุกภาคส่วน พัฒนาคณะพัฒนาคน มุ่งสร้าง 10สมรรถนะให้พลเมืองไทย พร้อมก้าวสู่ ศตวรรษที่ 21 มีศักยภาพทัดเทียมนานาชาติ พร้อมอัตลักษณ์ความเป็นไทย

คลิปวิดีโอ สมรรถนะของเด็กไทยในศตวรรษที่ ๒๑

(<https://www.youtube.com/watch?v=๒r๒O๗JnOwPo>)

สมรรถนะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21

รายการถัดไป

เล่นอัตโนมัติ

ขอเชิญชม 10 สมรรถนะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21

มีอะไรบ้างนั้น พบคำตอบได้ที่นี้ !

สำนักสื่อสารองค์กร
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

รายละเอียดสมรรถนะของเด็กไทยในศตวรรษที่ ๒๑

“ไม่เอาเราไม่แบ่งให้พวกนายเล่นหรอกนะ”

“ทำไมเงินทองไม่ครบละจะลูก คิดเลขผิดหรือเปล่า”

“กลุ้มใจจังเด็กสมัยนี้ จะจบประมออยู่แล้ว อ่านก็ไม่ออก เขียนก็ไม่ได้”

เสียงบ่นวิพากษ์วิจารณ์ทำนองนี้เกิดขึ้นให้เราได้ยินได้ฟัง พบเห็นจนชินตา ทั้งกับในโรงเรียน สังคม และชุมชน สิ่งที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นถึงการขาดความสามารถในเชิงสมรรถนะของเด็กไทยและคนไทยโดยทั่วไป ทำไมเกิดอะไรขึ้นเด็กไทยจึงขาดสมรรถนะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ทั้งๆที่ทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้และได้รับการศึกษามาถึง ๑๒ ปี ผู้เรียนที่ศึกษาในระดับชั้นต่างๆ ย่อมได้รับความรู้ เรียนรู้ จากกิจกรรม และประสบการณ์ต่างๆ ที่ครูและโรงเรียนจัดให้ ได้ฝึกทักษะผ่านการอบรมและพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ มาเป็นเวลาหลายปี แล้วทำไมจึงไม่มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต ทำไม ทำไมทำไม

คำตอบก็คือ แม้ผู้เรียนจะมีความรู้มากมาย มีทักษะในการปฏิบัติตามหลักสูตรกำหนดแต่ถ้าไม่ได้รับการฝึก ให้นำความรู้และทักษะเหล่านั้น ไปประยุกต์ให้ทักษะเหล่านั้นไปฝึกใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่มีความแตกต่างหลากหลาย ความสามารถในขั้นสมรรถนะก็จะยังไม่เกิดขึ้น จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ มาใช้ร่วมกัน ในการทำงาน การใช้ชีวิตและแก้ปัญหา สมรรถนะจึงเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการเรียนรู้ เพราะเป็นความสามารถในระดับใช้การได้ในชีวิต จึงช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเราให้ดีขึ้น คณะทำงานในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องกำหนดสมรรถนะหลักเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ให้สามารถเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

สมรรถนะหลักที่กำหนดขึ้นจากการศึกษาวิจัย มี ๑๐ สมรรถนะ คือ

๑. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

๒. คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน หมายถึง ความสามารถในการใช้ตรรกะและความรู้ทางคณิตศาสตร์ ในชีวิตประจำวัน

๓. การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ หมายถึง การมีคุณลักษณะของความไม่ไม่รู้ มีเหตุผล และสามารถสืบสอบ ความรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยตนเอง

๔. ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารเพื่อความเข้าใจ ในชีวิตประจำวัน

๕. ทักษะชีวิตและการเจริญแห่งตน หมายถึง การดำรงชีวิตเพื่อความสุขและความเจริญของตน ครอบครัวและสังคม

๖. ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ความสามารถในการเลือกอาชีพ เรียนรู้ และฝึก ทักษะอาชีพ ตามความถนัด เป็นผู้ประกอบการที่ดี

๗. ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม หมายถึง ทักษะการคิดหลากหลาย ตั้งแต่การคิดขั้นพื้นฐาน

ถึงการคิดขั้นสูง เช่นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การคิดแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ นำไปสู่การคิดผลิตภัณฑ์นวัตกรรมต่างๆ

๘. การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล หมายถึง รู้จักและเข้าใจสื่อ ช่องทางการใช้สื่อ การใช้สื่อเป็น และรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศที่มาพร้อมกับสื่อ

๙. การทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน รู้จักหน้าที่ของตน ประสาน ช่วยเหลือ เพื่อความสำเร็จ มีภาวะเป็นผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์

๑๐. พลเมืองตื่นรู้ ที่มีสำนึกสากล หมายถึง มีความตื่นตัวในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง มีส่วนร่วมกิจการสาธารณะ ผดุงความเป็นธรรมในสังคมเพื่อความอยู่ดี มีจิตสำนึกและดูแลแก้ปัญหาในระดับโลก

หากเด็กไทยและเยาวชนคนไทยมีสมรรถนะทั้ง ๑๐ ประการ คือสามารถใช้ความรู้ เจตคติและคุณลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะนั้นๆ ในชีวิตประจำวันได้ จะช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ประสบความสำเร็จมากขึ้น ประเทศจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน เราทุกคนมาร่วมพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะทั้ง ๑๐ ประการ ด้วยการหมั่นใช้ความรู้ และทักษะต่างๆ ในชีวิตประจำวันให้มากขึ้น เช่นนี้ ประเทศไทยก็จะมีคนไทยที่มีสมรรถนะสูง มีชีวิตดี มีความสุขและมีความสามารถแข่งขันกับชาติอื่นได้

คลิปีดิโอ ๑๐ สมรรถนะหลักเด็กไทย

สมรรถนะคือความสามารถที่ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง สถานการณ์ต่างๆอย่างหลากหลายในบริบทชีวิตจริงของผู้เรียน เมื่อเข้าใจแล้วว่าสมรรถนะคืออะไร เราก็จะเริ่มเจาะลงไปทีละสมรรถนะแต่ละกลุ่ม สมรรถนะกลุ่มแรกเป็นสมรรถนะที่จะช่วยให้เกิด คนไทยฉลาดรู้ (Literate Thais) มี ๔ สมรรถนะหลัก คือ (๑) ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language for Communication)(๒) คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน(Mathematics in Everyday Life) (๓) การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry and Scientific Mind)และ (๔) ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (English for Communication) สมรรถนะกลุ่มที่ ๒ เป็นสมรรถนะที่จะช่วยให้เกิดคนไทย อยู่ดี มีสุข (Happy Thais) มี ๒ สมรรถนะหลัก คือ (๑) ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth) และ (๒) ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship) สมรรถนะกลุ่มที่ ๓ เป็นสมรรถนะที่จะช่วยให้เกิดคนไทย สามารถสูง (Smart Thais) มี ๒ สมรรถนะหลัก คือ(๑) ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (Higher Order Thinking Skills and Innovation) และ (๒) การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy : MIDL) และสมรรถนะกลุ่มที่ ๔ เป็นสมรรถนะที่จะช่วยให้เกิดพลเมืองไทย ใส่ใจสังคม (Active Thai Citizens) มี ๔ สมรรถนะหลัก คือ (๑) การทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และมีภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) และ (๒) การเป็นพลเมืองที่รู้ดีที่มีสำนึกสากล (Active Citizens with Global Mindedness)

สมรรถนะกลุ่มแรกเป็นสมรรถนะที่จะช่วยให้เกิด คนไทยฉลาดรู้ (Literate Thais) มี ๔ สมรรถนะ ๑.ด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language for Communication)

เมื่อเข้าใจแล้วว่าสมรรถนะคือความสามารถที่ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง สถานการณ์ต่างๆอย่างหลากหลายในบริบทชีวิตจริงของผู้เรียน เราก็จะเริ่มเจาะลงไปทีละสมรรถนะแต่ละข้อ โดยเริ่มจากสมรรถนะภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เป็นสมรรถนะข้อแรก

ในการที่จะเข้าใจว่า สมรรถนะภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เป็นอย่างไร เราจำเป็นต้องเข้าใจความหมาย และหลักการที่เป็นพื้นฐานของภาษาไทยเพื่อการสื่อสารก่อนว่าเป็นอย่างไร

มีผู้รู้อธิบายความหมายและความสำคัญของภาษาไทยไว้จากแง่มุมต่างๆ เช่น ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการคิดและเรียนรู้ ภาษาไทย คือ ศิลปะ ความงาม ภาษาไทย คือ เครื่องมือของสังคมในการส่งผ่านภูมิปัญญา ขัดเกลา ปลูกฝังสมาชิกในสังคมไทย และ ภาษาไทย คือ เครื่องมือในการติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ช่วยให้ผู้ใช้สามารถอยู่รอดและมีชีวิตที่ดีในสังคม

ดังนั้น สมรรถนะภาษาไทยในที่นี้จึงได้เจาะจงให้เป็นภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คือให้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร หากแต่เป็นการสื่อสารในความหมายที่กว้างขวางและลึกซึ้ง ครอบคลุมทั้งการสื่อสารกับตัวเอง ผ่านการคิด การทำความเข้าใจในตนเอง การทำความเข้าใจกับความรู้สึกนึกคิด และความรู้ของผู้คนรอบตัวในชีวิตประจำวันผ่านการฟัง และการถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความรู้สึกผ่านการพูด การขยายโลกทัศน์ของตัวเอง ได้เข้าใจความคิด ความรู้สึก และได้รับความรู้จากผู้ที่อยู่ห่างไกล ทั้งในยุคสมัยเดียวกันและในอดีต และแบ่งปันความคิด ความรู้ และความรู้สึกของตนให้แก่บุคคลผู้อยู่ห่างไกล ทั้งในยุคสมัยเดียวกันและใน

อนาคต สุดท้าย ยังเป็นการส่งผ่านความคิด ความรู้และความเชื่อของสังคมไทยให้แก่สมาชิกของสังคม และเป็นการสื่อความคิด ความรู้ ความเชื่อ ของผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกในการพัฒนาสังคมไทย ด้วย

สมรรถนะภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จึงเป็นความสามารถในการคิดและใช้การฟัง พูด อ่าน เขียน เป็นเครื่องมือในการรับรู้และถ่ายทอดความคิด ทั้งภายในตนเองและระหว่างตนเองกับผู้อื่น ทั้งที่อยู่ด้วยกันและอยู่ห่างไกลกัน และทั้งที่อยู่ในยุคสมัยและต่างยุคสมัยกัน ความสามารถดังกล่าวครอบคลุมการใช้ทักษะภาษาแต่ละด้านในสถานการณ์จริงต่างๆอย่างหลากหลาย ด้วยความมั่นใจ และมีความสุขในการทดลองและสร้างสรรค์ผลงานจากการใช้ภาษาไทย

การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะภาษาไทยเพื่อการสื่อสารนี้จึงเปลี่ยนแปลงไปจากวิธีสอนแบบเก่าๆ เพราะเมื่อมุ่งให้ผู้เรียนใช้ภาษาไทยได้จริง กิจกรรม สื่อ และการประเมินผลการเรียนรู้จึงเน้นการปฏิบัติจริงและใช้ในรูปแบบต่างๆ ในสถานการณ์ต่างๆอย่างหลากหลาย ไม่จำกัดอยู่แต่การอ่านแบบเรียนและการทำแบบฝึกหัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนหลักภาษาไทย แทนการบอกให้ผู้เรียนฟังและให้ฝึกอ่านเขียนในระดับคำและประโยคแบบเดิมๆ จะต้องเปลี่ยนเป็นการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การใช้ภาษาในเรื่องนั้น เพื่อให้เข้าใจถึงความหมาย ที่มาของหลักภาษาเรื่องนั้นๆ และเน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้หลักภาษาเรื่องนั้นไปใช้ในสถานการณ์จริง

ตัวอย่างเช่น ในการสอนเรื่อง “คำวิเศษณ์” แทนที่ครูจะอธิบายว่า คำวิเศษณ์ คืออะไร มีตัวอย่างเช่นอะไร และให้ผู้เรียนยกตัวอย่างคำวิเศษณ์ และแต่งประโยคที่มีคำวิเศษณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งเป็นวิธีสอนแบบครูบอกให้รู้และให้ฝึกทำ และนิยมทำกันอยู่ ซึ่งผู้เรียนจำนวนมากไม่เคยเห็นประโยชน์ที่แท้จริงของ “คำวิเศษณ์” และไม่สามารถนำ “คำวิเศษณ์” ไปใช้ในการฟัง พูด อ่าน เขียน ในชีวิตของตน และรู้สึกว่าการเรียนภาษาไทยน่าเบื่อและไม่เห็นคุณค่าของวิชานี้ ในทางกลับกัน การสอนแบบเน้นสมรรถนะ จะเน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เกี่ยวข้องกับบทบาทของคำวิเศษณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น กิจกรรมบรรยายลักษณะของ “เด็กหาย” "ขโมย" หรือ “สัตว์เลี้ยงที่ตนรัก” แล้วจึงสรุปร่วมกันว่า คำที่ใช้บรรยายลักษณะคนหรือสัตว์ หรือสถานที่ เหล่านี้ เราเรียกว่า “คำวิเศษณ์” ซึ่งผู้เรียนจะเห็นจากประสบการณ์ตรงว่า คำวิเศษณ์นี้สำคัญและมีประโยชน์อย่างไร จากนั้นจึงให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้คำวิเศษณ์ในสถานการณ์อื่นๆ โดยครูช่วยแนะนำเทคนิค กลวิธีการใช้คำวิเศษณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้การเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ยังเน้นวัตถุประสงค์และองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร ซึ่งผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกให้คำนึงอยู่เสมอว่า จะฟัง พูด อ่าน เขียน ครั้งนี้เพื่ออะไร ใครคือผู้ฟังหรือ ผู้อ่านงานของตน มีองค์ความรู้อะไรเกี่ยวกับเทคนิค กลวิธีการใช้ภาษาในแต่ละเรื่อง ที่ได้มีผู้รู้ได้พัฒนาไว้แล้ว และผู้เรียนสามารถนำมาใช้ได้ และควรฝึกใช้เพื่อให้สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เทคนิคการเขียนบรรยาย เทคนิคการเขียนโฆษณา โปสเตอร์รณรงค์ชวนเชิญให้คนคล้อยตาม เทคนิคการใช้ประโยคความเดียวและคำสั้นๆง่ายๆ เพื่อแสดงลักษณะของเด็กหรือผู้มีการศึกษาน้อย ฯลฯ และที่สำคัญคือ การสื่อสารจะต้องมุ่งให้มีลักษณะสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาตนและพัฒนาสังคม

และสุดท้ายสมรรถนะภาษาไทยเพื่อการสื่อสารยังเป็นความสามารถที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยในการทำความเข้าใจสิ่งต่างๆที่บรรพบุรุษในอดีตคิดและสร้างสรรค์ไว้ รู้จักสังคมไทยอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดความผูกพัน และสามารถสืบสาน สร้างสรรค์ พัฒนาประเทศชาติอย่างต่อเนื่อง

สมรรถนะภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ไม่ใช่การเรียนวิชาภาษาไทย เพราะสมรรถนะซ่อนอยู่ในทุกรายวิชา เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ ครูทุกคน ไม่ใช่เฉพาะครูวิชาภาษาไทยเท่านั้น หากแต่เป็นครูทุกรายวิชาจึงมีหน้าที่ในการพัฒนาสมรรถนะภาษาไทยเพื่อการสื่อสารให้แก่ผู้เรียน และมีหน้าที่

ในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์จากสมรรถนะภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ ได้อย่างเต็มที่

๒. ด้านคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Mathematics in Everyday Life)

ทำไม ศาสตร์ที่น่าสนใจ และเป็นศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ กลับเป็นศาสตร์ที่เด็กไทยส่วนใหญ่ ไม่ค่อยอยากเรียนรู้มากที่สุด คำตอบน่าจะมาจาก วิธีการสอนศาสตร์ทางคณิต ที่ไม่ได้เชื่อมโยง คณิตศาสตร์ ให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน จึงทำให้เด็กไทยส่วนใหญ่ ไม่เห็นถึงความสำคัญ คิดว่าสิ่งที่เรียนในวิชาคณิตศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว ยาก ไม่เข้าใจ และเบื่อคณิตศาสตร์ในที่สุด แต่แท้จริงแล้ว ความรู้ทางคณิตศาสตร์เป็นความรู้ที่อยู่คู่กับเราในชีวิตประจำวันตั้งแต่ตื่นนอนถึงเข้านอน ดังนั้น การสอนศาสตร์ทางคณิตจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผู้เรียนในระบบการศึกษาไทย เป็นผู้เรียนที่มีสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันให้ได้

สมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน จะเกิดขึ้นได้เมื่อ ศาสตร์ทางคณิตถูกสอนอย่างมีความหมาย เป็นการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ โดยเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียนมาไปสัมพันธ์กับปัญหา สถานการณ์ต่างๆ ใกล้ตัว ในชีวิตประจำวันของตนเอง

เมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์กับโลกที่เป็นจริง ก็นับว่าผู้เรียนสามารถเห็นถึงความสัมพันธ์ของศาสตร์ทางคณิตกับชีวิตประจำวันของตนเองได้

เมื่อเห็นถึงความเชื่อมโยงดังกล่าวแล้ว ผู้เรียนก็จะสามารถใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เรียนมาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือใช้ในการทำงานที่เหมาะสมตามวัยได้

ดังนั้นผู้เรียนจึงควรได้รับโอกาสที่จะฝึกฝนในการนำความรู้ที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องการบวก การลบ ค่าประจำหลักและค่าของเงินแล้ว ผู้เรียนควรได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง เช่น ในการซื้อของ ขายของ ในสหกรณ์ หรือมีการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ในส่วนนี้ โดยโรงเรียนอาจจัดให้มีตลาดนัดขายของในโรงเรียนทุกเทอม เป็นต้น

เพราะคณิตศาสตร์ ไม่ใช่แค่การคำนวณแต่คณิตศาสตร์คือ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เหมาะสมตามวัย

ตัวอย่างเช่น ครูอาจบอกกับเด็กๆ ว่า ห้องเรียนเราต้องการตู้เก็บของใหม่ เราจะไปซื้อตู้เก็บของใหม่กัน แต่ว่าเราจะแน่ใจได้อย่างไร ว่าตู้นั้นจะผ่านประตูห้องของเราได้ และห้องของเรามีพื้นที่เพียงพอที่จะวางตู้ใหม่นี้ได้ เมื่อเจอสถานการณ์นี้นักเรียนต้องใช้ความรู้ที่เรียนมาในเรื่องการวัด การหาพื้นที่โดยประมาณ เพื่อแก้ปัญหา

หากเราจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงการเชื่อมโยงศาสตร์ทางคณิตให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ผลผลิตของเราก็คือ ผู้เรียนที่มีสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

ผู้เรียนที่มีสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันคือ ผู้เรียนที่เชื่อมโยงความรู้ ความสามารถ เจตคติ ทักษะ ทางคณิตศาสตร์ที่เรียนมา กับปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวันที่ตนเองพบ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการใช้งานของคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป นอกจากนั้นผู้เรียนต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ในสถานการณ์ใหม่ๆ ได้อย่างหลากหลาย เป็นลำดับขั้นตอน

สามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย รวมทั้งสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ๆ ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ด้านการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry and Scientific Mind)

สมรรถนะด้านการสืบสอบวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ การสืบสอบ หรือการเสาะแสวงหาความรู้ นั้นเป็นทักษะสำคัญที่เน้นในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จริงๆ แล้วทักษะนี้เด็กไทย เยาวชนไทยควรได้รับการพัฒนาในทุกวิชาและทุกศาสตร์ ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อตอบสนองนโยบาย การศึกษาของชาติที่เน้นให้คนไทยเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในยุคของการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

เมื่อผู้เรียนได้รู้และเข้าใจเรื่องราวของการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์ มีทักษะการสืบสอบ ในระหว่างปฏิบัติสืบสอบ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาบ่มเพาะนิสัยความเป็นนักวิทยาศาสตร์ หรือรวมเรียกว่า จิตวิทยาศาสตร์ (Scientific mind) ถ้าผู้เรียนนั้นได้นำประยุกต์ในสถานการณ์ใหม่เกี่ยวกับการสืบสอบเรื่องราวต่างๆ ด้วยความมีจิตวิทยาศาสตร์ บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้มีสมรรถนะด้านการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ อันเป็นสมรรถนะหลัก

สมรรถนะด้านการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และ จิตวิทยาศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์สร้าง แผนภูมิ แผนภาพ แบบจำลองอย่างง่ายเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ สามารถสนับสนุนหรือคัดค้าน ข้อโต้เถียงในประเด็นทางวิทยาศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว รวมทั้งสามารถในการใช้กระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม โดยศึกษาปัญหา ออกแบบ สร้างต้นแบบ ประปรุงปรุงเพื่อให้ได้นวัตกรรมอย่างง่าย ซึ่งเป็นผลงานสิ่งประดิษฐ์หรือวิธีการที่ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเองและชุมชน ตลอดเป็นผู้มีจิตวิทยาศาสตร์ ท างานเป็นทีม มีความเป็น ผู้มีเหตุผลกล้าพูด กล้าแสดง ใฝ่เรียนใฝ่รู้ อดทน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ยกตัวอย่าง ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาตอนต้น เรื่อง ส่วนประกอบของต้นไม้ ที่เด็กจะได้ความคิดสำคัญคือ ต้นไม้ประกอบด้วย ราก ลำต้น กิ่ง ใบ เด็กๆควรได้ศึกษาด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาด้านไม้ ๓-๔ ต้น ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เช่น ต้นกุหลาบ ต้นมะเขือ ต้นชบา ต้นดาวเรือง เด็กมีการสังเกตส่วนประกอบของต้นไม้แต่ละต้นอย่างรอบคอบ พร้อมฝึกแยกแยะว่า ต้นไม้นั้น มีส่วนประกอบใดเหมือนกัน มีส่วนประกอบใดต่างกัน ซึ่งคือการฝึก

วิเคราะห์นั่นเอง จากนั้นให้โอกาสเด็กนำเสนอและ ร่วมกับสรุปส่วนประกอบของต้นไม้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะเป็นการพัฒนาทักษะการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์ขณะเดียวกัน เด็กจะได้รับการบ่มเพาะการเป็นนักสังเกต การเป็นผู้อธิบายด้วยหลักฐานการ เป็นผู้ใช้เหตุผล ถ้าเด็กๆได้รับการพัฒนากระบวนการดังกล่าว ในสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น สังคม ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ศิลปะ เป็นต้น เด็กไทยจะเป็นผู้ที่มีสมรรถนะด้านการสืบสอบวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นสมรรถนะหลัก (Core competency) และนำไปใช้ได้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพอันเป็นฐานสำคัญของการเสริมสร้างให้เป็นผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้คิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อนาชาติไทยสู่ ความเป็น ๔.๐ อย่างแน่นอน

๔. ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (English for Communication)

สมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หมายถึง การที่บุคคล หรือผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะส่วนบุคคล สื่อสารกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ โดยการฟัง พูด อ่าน และเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ได้ถูกต้อง ชัดเจน และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประกอบด้วย

ความรู้ หมายถึง ความรู้ด้านคำศัพท์ โครงสร้างประโยคหรือไวยากรณ์ และความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังสื่อสาร (เช่นวัฒนธรรม มารยาทของสังคม และเนื้อหาวิชาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง)

ทักษะ หมายถึง ผลของการฝึกปฏิบัติ อาทิ การทำแบบฝึกหัด การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางภาษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนรวมทั้งการฝึกทักษะทางภาษาด้วยตนเองจนสามารถใช้ภาษาได้ในระดับใดระดับหนึ่งเช่น พอใช้ ดี หรือชำนาญ เป็นต้น

เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ความสนใจ ความพอใจ ความชอบ ในการเรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษ

คุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง บุคลิกภาพ ความกล้าพูด กล้าแสดงออก ความมุ่งมั่นความมั่นใจ ไม่กลัวผิด ความกระตือรือร้น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางภาษาด้วยความเต็มใจ มีลักษณะใฝ่เรียนใฝ่รู้รวมทั้งการใช้ภาษาท่าทาง (body language)

องค์ประกอบเหล่านี้ เมื่อถูกนำมาใช้ในการสื่อสารอย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับสถานการณ์แล้ว ก็จะสามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ ซึ่งถือว่าเป็นสมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนแล้ว

ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษปัจจุบัน ส่วนใหญ่ยังสอนไม่ถึงระดับสมรรถนะ คือผู้เรียนยังไม่มีสมรรถนะการสื่อสารภาษาเท่าที่ควร สาเหตุสำคัญคือ

- ๑) การเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นสอนคำศัพท์ และไวยากรณ์มากเกินไป
- ๒) เน้นการให้ทำแบบฝึกหัดโดยการเขียนและการท่องจำ
- ๓) ขาดการเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง
- ๔) ขาดโอกาสฝึกทักษะทางภาษาอังกฤษอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ผลคือผู้เรียนทำแบบฝึกหัดได้ ตอบคำถามของเนื้อหาที่เรียนได้ แต่เมื่อต้องสนทนากับชาวต่างชาติเป็นภาษาอังกฤษก็ไม่สามารถทำได้สำเร็จผล

สิ่งที่ควรปฏิบัติสำหรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

๑) ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีความหมาย ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะทักษะการพูด

๒) การเรียนการสอนแต่ละครั้งควรตั้งวัตถุประสงค์ว่า เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

ตัวอย่างสมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

(๑) สมรรถนะการฟังและการอ่าน: ฟัง และอ่านแล้วสามารถ ปฏิบัติตามได้ เขียนผังได้ (story flowchart) อภิปรายได้ พูดสรุปประเด็นได้ วาดภาพได้ นำเสนอได้ แสดงบทบาทสมมติได้ เล่าเรื่องได้ เขียนหนังสือได้ (make a book) เล่าเรื่องเชื่อมโยงเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองได้

(๒) สมรรถนะการพูด: สามารถ สนทนาในสถานการณ์ต่างๆได้ อภิปรายวางแผน พูดขอ และให้ความคิดเห็น พูดสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวัน พูดแลกเปลี่ยนข้อมูล บรรยายเรื่องที่คุ้นเคย อธิบายสั้นๆ นำเสนอเรื่องราว หรือ ผลงานที่เตรียมมาล่วงหน้า

(๓) สมรรถนะการเขียน: สามารถ เขียนบันทึก เขียนโน้ต เขียนรายการ เขียนบรรยาย เขียนเล่าเรื่อง เขียนจดหมายส่วนตัว เขียนจดหมายธุรกิจ กรอกแบบฟอร์มต่างๆ เขียนตามคำบอก เขียนข้อความ / บทสนทนาสั้นๆ

สมรรถนะกลุ่มที่ ๒ เป็นสมรรถนะที่จะช่วยให้เกิด คนไทย อยู่ดี มีสุข (Happy Thais) มี ๒ สมรรถนะหลัก คือ (๑) ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth) และ (๒) ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship)

๑. ด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth)

ในสมรรถนะด้านทักษะชีวิต และความเจริญแห่งตนนั้นหมายความว่าเราคาดหวังที่จะเห็นคนไทยที่มีทักษะชีวิต มีความสามารถที่จะมีความสุข เริ่มจากความสุขด้านร่างกาย รู้จักที่จะดูแลร่างกาย มีสุขภาพกาย สุขภาพใจสมบูรณ์ รู้จักการเลือกรับประทานอาหารมีประโยชน์ ถูกสุขลักษณะรู้จักการออกกำลังกาย ให้ร่างกายแข็งแรง

รู้ที่จะมีความสุขจากเรื่องง่ายๆรอบตัว ไม่ต้องอิงอาศัยกับ กับการเสพบริโภคสิ่งฟุ่มเฟือย อยู่กับธรรมชาติก็สุขได้ เดินไต่ร่มไม้ก็มีความสุข ลมโชยมาถูกตัวก็เป็นสุข มีสุนทรียภาพมาจากจิตใจ สามารถใช้ชีวิตอย่างสมดุล มีสุขบนความเรียบง่าย มีความสุขกับกฎเกณฑ์ตามระเบียบของสังคม รู้จักตนเอง นับถือตนเอง รู้ที่จะพึ่งตนเองได้ตั้งแต่เด็ก ๆ ทำงานส่วนตัวด้วยตัวเอง

รู้ที่จะน้อมนำหลักศาสนาที่ตนนับถือ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินชีวิต ทั้งยามพบเจอความผิดหวัง ไม่สมดังใจคิด หรือขุ่นมัว และเมื่อพบกับสิ่งสมหวัง ดีใจ ผ่องใส มีสติที่จะรับรู้ และเท่าทัน มีปัญญาที่จะพิจารณา และวางท่าทีกับเรื่องราวนั้นๆ

ดังที่กล่าวแล้ว สมรรถนะนี้จะมองครอบคลุมถึงการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีความสุข ชื่นชมกับธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม พร้อมทั้งจะเรียนรู้ รักษา สืบทอดส่งต่อ วัฒนธรรมด้วยค่ะ

นอกจากตนเองจะมีความสุขบนความเรียบง่ายทั้งกาย และใจแล้ว คนไทยที่คาดหวังคนนี้ยังเป็นส่วนผลักดันให้ผู้อื่น เพื่อน ครอบครัว คนรอบข้างมีความสุข เป็นฟันเฟืองที่ทำให้สังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกมีความสุขด้วยการทำหน้าที่ของตน มีจิตอาสาวิธีสร้างความสุขให้บุคคลอื่น

อย่างไรก็ตาม คนไทยที่จะมีความสุขนี้ อาจต้องพบเจอกับปัญหาในชีวิต หากมีสิ่งไม่คาดหวังใดเกิดขึ้นในชีวิต ทั้งเรื่องเล็ก เรื่องใหญ่ ก็สามารถปรับตัวกับสถานการณ์นั้น ให้อภัยผู้อื่น และให้อภัยตนเอง เข้าใจยอมรับ และฟื้นคืนสภาพจิตใจตนเองเป็นปกติได้ในเวลาไม่นานนัก

๒. ด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship)

หลายท่านคงได้ยินและใช้บริการอาชีพใหม่ ๆ แปลก ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน เช่น การขายของออนไลน์ อาชีพรับจ้างจับโบเกมอน อาชีพ โคชชีวิต อาชีพรับจ้างซื้อของทุกชนิด ทว่าราชอาณาจักรนอกจากนี้มีการคาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนคือการหายไปของอาชีพในปัจจุบันหลายๆ อาชีพ และเกิดอาชีพใหม่ที่เราคาดไม่ถึงอีกมากมาย อาชีพใหม่ๆ จะใช้ทักษะที่ซับซ้อนและต้องใช้หลายศาสตร์มาผสมผสาน ทักษะในการทำงาน หลาย ๆ ทักษะ สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงคือผู้ประกอบการอาชีพจะต้องมีทักษะการเรียนรู้ที่ผสมผสานกับวิธีการทำงาน เพื่อการพัฒนาตนเอง

สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นผลจาก ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการผลิต และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อีกทั้งพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าและบริการเปลี่ยนไป

ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ เป็นความสามารถของบุคคลที่มุ่งเน้นการสร้างความพร้อมสำหรับการทำงาน การประกอบอาชีพ และเป็นผู้ประกอบการที่มุ่งสร้างสรรค์นวัตกรรม และ เกื้อกูลสังคม โดยในการพัฒนาสมรรถนะนี้นั้น อาจจะเริ่มต้นตั้งนี้ในช่วงต้นของชีวิต โดยการทำให้ผู้เรียนได้รู้จักความถนัดและความสนใจของตนเอง และฝึกฝน พัฒนาความถนัดของตนเองอย่างต่อเนื่องให้โดดเด่นและเชื่อมโยงสู่ไปสู่การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง มีการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้พัฒนาทักษะพื้นฐานในการทำงาน ทั้งได้กำหนดเป้าหมายในการทำงาน ทำงานด้วยตนเองอย่างใส่ใจ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาผสมผสานในการฝึกปฏิบัติงาน การบริหารจัดการอย่างมีภูมิคุ้มกัน ฝึกความอดทน เพียรพยายามในการปฏิบัติงานด้วยตนเองจนสำเร็จ มีความภูมิใจในผลงาน เห็นคุณค่าของงาน

สิ่งสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยพัฒนาตนเอง การพัฒนาทักษะการทำงานอย่างต่อเนื่อง และการเป็นผู้ประกอบการที่เน้นนวัตกรรม การสร้างผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ คือการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และตระหนักในการเรียนรู้สิ่งใหม่ การแสวงหาความรู้ แบ่งปันความรู้ พร้อมนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหา และการเป็นผู้ประกอบการที่มีจรรยาบรรณพร้อมรับผิดชอบสังคม

สำหรับการพัฒนาให้ผู้เรียนรอบรู้ทางการเงิน ทั้งการสร้างทัศนคติทางการเงิน และความสามารถในการจัดการการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีภูมิคุ้มกันทางการเงินทั้งการสร้างรายได้การควบคุมค่าใช้จ่าย การเก็บออม การแปลงเงินออมเป็นทรัพย์สิน การลงทุนเพื่อสร้างรายได้และการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สิน ข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการมีสมรรถนะทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการในการเป็นสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรมีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

สมรรถนะกลุ่มที่ ๓ เป็นสมรรถนะที่จะช่วยให้เกิด คนไทยสามารถสูง (Smart Thais) มี ๒ สมรรถนะหลัก คือ(๑) ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (Higher Order Thinking Skills and Innovation) และ (๒) การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy : MIDL)

๑. ด้านทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (Higher-order Thinking Skills and Innovation)

ในบริบทสากลแล้ว คุณสมบัติหนึ่งที่คุณจำเป็นต้องมีในศตวรรษที่ 21 คือทักษะการคิด เพราะการคิดเป็นที่มาของพฤติกรรมมนุษย์ การกระทำทุกอย่างที่มนุษย์แสดงออกมาจะเป็นเช่นไรนั้นขึ้นอยู่กับความคิดเป็นหลัก ทักษะการคิดจึงเป็นสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคนที่สามารถช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกของการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

ทักษะการคิดเป็นความสามารถในการดำเนินการคิด เพื่อให้ได้คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ต้องการ เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าหรือข้อมูลต่างๆ เข้ามา สมองจะมีกระบวนการในการจัดกระทำต่อสิ่งเร้านั้นในลักษณะต่างๆ กัน เกิดเป็นกระบวนการคิดที่หลากหลายซึ่งจัดกระทำต่อสิ่งเร้าในลักษณะต่างๆ กัน ทักษะการคิดที่สำคัญที่สุดสำหรับบุคคลในยุคสมัยนี้คือทักษะการคิดขั้นสูง ประกอบด้วย ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการคิดที่มุ่งเน้นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เหตุผล รวมถึงความน่าเชื่อถือของสิ่งที่กำลังพิจารณา ผลการพิจารณาและประเมินข้อมูลนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญที่นำไปพิจารณาร่วมกับข้อมูลด้านอื่นๆ เช่นความเหมาะสมตามหลักกฎหมาย ศีลธรรม คุณธรรม ค่านิยม ความเชื่อและบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ

สำหรับทักษะการแก้ปัญหา เป็นกระบวนการคิดที่มุ่งไปที่ความเข้าใจเหตุและผลของปัญหา การแก้ปัญหาให้ได้ผลจะต้องหาสาเหตุของปัญหาและคิดหาวิธีการที่เหมาะสมในการขจัดสาเหตุนั้น เมื่อได้วิธีการที่น่าจะดีที่สุดแล้ว ก็ต้องวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นอย่างเป็นลำดับขั้นตอน และลงมือทำตามแผนนั้น เก็บและวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล ปรับปรุง จนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

ทักษะประการสุดท้ายคือทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการคิดที่ต้องอาศัยจินตนาการ และทักษะพื้นฐานด้านการคิดคล่อง คิดยืดหยุ่น คิดหลากหลาย รวมทั้งการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ดีกว่า มีประโยชน์ มีคุณค่ามากกว่าเดิม การคิดริเริ่มอาจเป็นการปรับหรือประยุกต์ของเดิมให้อยู่ในรูปแบบใหม่ หรืออาจเป็นการต่อยอดจากของเดิม หรือเป็นการริเริ่มสิ่งใหม่จนเรียกว่านวัตกรรมขึ้นมาเลยก็ได้

๒. ด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy : MILD)

โลกรอบตัวเราเต็มไปด้วยข้อมูล (data) จำนวนมหาศาล แรกเดิมที่ก็อยู่อย่างกระจัดกระจาย เข้าใจได้ยาก ต้องใช้เวลา นำใช้ประโยชน์ได้ยาก จึงต้องมีการนำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดระบบเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น กลายเป็นสารสนเทศ (Information) ข้อมูลดังกล่าวมีความสำคัญสำหรับใช้ประกอบการคิด การตัดสินใจ การเรียนรู้ และการสร้างค่านิยมให้แก่บุคคลและสังคม

เรื่องของสมรรถนะการเรียนรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และดิจิทัล มีมิติต่างๆ ที่ควรพิจารณา ดังนี้
มิติของผู้สร้างและผู้รับสื่อสารสนเทศ: รู้เท่าทันสื่อ รู้เท่าทันตนเอง และรู้เท่าทันสังคม

๑. มิติของคนสร้างสื่อ และสารสนเทศ การสร้างสารสนเทศก็ต้องประมวลข้อมูลต่าง ๆ มาก่อนแล้ว จึงสร้างสารสนเทศนั้น ซึ่งก็เป็นไปได้ว่าข้อมูลก็อาจไม่ครบถ้วนทั้งหมด ขึ้นอยู่กับคุณภาพในการรวบรวมข้อมูล ถ้าข้อมูลรอบรอบด้าน เหมือนอาหารที่ประกอบด้วยวัตถุดิบที่ดี ก็ย่อมได้อาหารที่ดีมีประโยชน์ แต่ต้องยอมรับว่าในโลกของความเป็นจริง ข้อมูลก็อาจไม่รอบด้านเสมอ หรือบางทีผู้นำเสนออาจไม่ชอบข้อมูลบางประการก็

อาจจะเลือกไม่นำเสนอก็ย่อมได้ ในสื่อและสารสนเทศก็จะมีมุมมอง ความคิดเห็น ความเชื่อของผู้สร้างสื่อปนเข้ามาด้วย ถ้าเราเข้าใจข้อมูลเบื้องหลังว่า “ใครสร้างสารสนเทศ” “กระบวนการสร้างเป็นอย่างไร” ก็เป็นข้อมูลช่วยคิดและตัดสินใจในการเลือกรับสื่อนั้น ๆ ได้

๒. มิติของคนรับสื่อและสารสนเทศ ต้องเข้าใจว่าการสร้างสื่อและสารสนเทศ คนสร้างจะมีวัตถุประสงค์และระบุกลุ่มเป้าหมายมาแล้ว มีเจตนาที่จะสื่อสารกับเราในลักษณะใด บางเรื่องก็เป็นการให้ข้อมูลทั่วไป บางเรื่องก็เป็นการโน้มน้าวใจ บางเรื่องเป็นการชวนคิดคิดหรือปฏิบัติตาม เช่น ถ้าเป็นโฆษณาที่ต้องการขายของในปริมาณมากที่สุด เราในฐานะในผู้รับสื่อ ก็จะเป็นต้องรู้เท่าทันตนเอง ว่าเราคิดเราเชื่อตามทีสื่ออยากให้เป็นหรือไม่ เราซื้อสินค้าเพราะสื่อโฆษณากระตุ้นให้เราเกิดความอยากได้อยากมีอยู่หรือไม่ แล้วเราจะจัดการกับตนเองอย่างไร เพื่อให้เกิดกระทบตามมาทั้งต่อตนเองและสังคมรอบข้าง

๓. มิติของสังคม บางทีสังคมก็มีอิทธิพลต่อสื่อและสารสนเทศ บางครั้งสารสนเทศเองก็มีอิทธิพลกับสื่อ เช่น สื่อโฆษณาพวกครีมหน้าขาวจะขายดีมาก เพราะผู้คนมีค่านิยมว่าผิวขาวเป็นคนสวย สุขภาพดี เป็นต้น ในฐานะคนที่รับสื่อเราก็ต้องเข้าใจประเด็นนี้ว่าเราเป็นคล้อยตามหรือเห็นต่าง

มิติเชิงกระบวนการของสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลในฐานะที่เราอยู่ในสื่อและสารสนเทศ เราไม่เพียงเป็นผู้ที่รับแต่ฝ่ายเดียว ปัจจุบันเราสามารถสร้างและเผยแพร่สื่อได้ด้วย ดังนั้นจึงต้องมีสมรรถนะสำคัญทั้งการเข้าถึง การทำความเข้าใจ และการสร้างสรรค์สื่อ ดังนี้

๑. การเข้าถึง (Access) เป็นความสามารถที่เมื่อรู้ว่าตนเองมีความต้องการใช้ข้อมูลและสารสนเทศ จะต้องไปหาได้ที่ไหนและอย่างไร จึงเป็นกลุ่มของความสามารถในการใช้ (Use) การท่องไปในแหล่งข้อมูล (Navigate) และการจัดการ (Manage)

๒. การทำความเข้าใจ (Understand) เมื่อได้ข้อมูลและสารสนเทศมาแล้ว ก็เป็นความสามารถที่จัดการกับสิ่งที่ได้อย่างอย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วย การอ่าน (Read) การถอดรื้อ (Deconstruct) และการประเมิน (Evaluate) สามารถเข้าใจข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ความจริงและความลวงที่ปนอยู่ในสื่อได้

๓. การสร้างสรรค์ (Create) ดังกล่าวแล้วว่านอกจากเราจะเป็นผู้รับสื่อแล้ว เรายังสามารถสร้างสรรค์สื่อได้ ดังนั้นเราก็จะต้องมีความรู้ความสามารถในการสร้างสื่อที่ดี และได้เติมพิชัยร้ายให้แก่สังคม จึงเป็นการสร้างสื่ออย่างมีความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้น เป็นความสามารถในการผลิต (Produce) และการแจกจ่าย (Distribute)

มิติของพื้นที่ (Platform) ของสารสนเทศ

สารสนเทศ ไม่อาจอยู่ลอย ๆ ตามลำพังได้ จึงต้องมีพื้นที่ในการนำเสนอ การนำเสนอก็จะมีกระบวนการและวิธีการของการนำเสนอแตกต่างกันไปดังนี้

๑. สื่อ (Media) เป็นพื้นที่การนำเสนอสารสนเทศที่ถือเป็นกระแสหลักที่มีมายาวนาน ได้แก่ หนังสือ ตำรา งานวิจัย โทรทัศน์ วิทยุ

๒. ดิจิทัล (Digital) เป็นพื้นที่การนำเสนอสารสนเทศสมัยใหม่ เดิมเน้นเรื่อง ICT หรือเทคโนโลยี ต่อมาได้พัฒนาเป็นเทคโนโลยีดิจิทัล และปัจจุบันก็รวมกันกลายเป็น “ดิจิทัล”

การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล เป็นสมรรถนะของการเข้าใจโลกที่มีการติดต่อเชื่อมโยงกันในรูปแบบและช่องทางต่าง ๆ เป็นกลไกสำคัญในการกระจายของข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาก้าวกระโดด อย่างไรก็ตามก็จำเป็นต้องตระหนักรู้ในผลเสียและผลร้ายที่แฝงมากับสื่อ

รวมทั้งผลกระทบตามมาของการเข้าถึง การเข้าใจและการสร้างสรรค์สื่อของตนเอง กลายเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เท่าทันสื่อ เท่าทันตนเอง และเท่าทันสังคม เป็นสมรรถนะที่ช่วยให้เป็น “คนไทยสามารถสูง (Smart Thais)”

สมรรถนะกลุ่มที่ ๔ เป็นกลุ่มที่จะช่วยให้เกิดพลเมืองไทย ใส่ใจสังคม (Active Thai Citizens) มี ๒ สมรรถนะหลัก คือ (๑) การทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และมีภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) และ (๒) การเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizens with Global Mindedness)

๑. ด้านการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership)

ในการทำงานใดๆ ก็ตาม โดยเฉพาะงานสำคัญหรืองานที่ยาก ชับซ้อนคนเพียง 1 คนไม่สามารถทำงานนั้นให้ลุล่วงได้ ต้องอาศัยการทำงานแบบรวมพลังและการทำงานเป็นทีม ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากกรณีการให้ความช่วยเหลือโค้ชและทีมนักฟุตบอลเยาวชนที่ถ้ำหลวง จ.เชียงราย เมื่อเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ลำพังผู้นำเพียงคนเดียว แม้จะเก่งเพียงใด แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จได้เพียงลำพังต้องอาศัยการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังที่ทุกคนมีความเข้าใจในเป้าหมายเดียวกันและรู้บทบาทหน้าที่ของตน รู้ว่าตนจะสามารถทำอะไรได้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น (ดังเช่น หน่วยซีล ทหาร ทีมสูบน้ำฯลฯ)

ยิ่งในโลกอนาคตนั้น เรายังจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างหลากหลายมากขึ้น ทั้งในด้านวัฒนธรรม ความคิดเห็น มุมมอง เราจึงต้องมีทักษะการทำงานร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างด้วยความเคารพ

การทำงานแบบร่วมมือรวมพลังเป็นการร่วมกันทำงานตามบทบาท เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกันตระหนักในการสนับสนุน แบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดพร้อมเกื้อกูลกัน ให้ความใส่ใจในการประสานความคิด ประนีประนอมสามารถเสนอทางเลือกที่ทุกฝ่ายยอมรับสามารถส่งเสริมและรักษาความสัมพันธ์ทางบวกไว้ได้มีความรับผิดชอบเกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและเกิดสิ่งที่มีคุณค่าขึ้น

นอกจากนี้ บุคคลต้องมี ภาวะผู้นำซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่สามารถแก้ปัญหาและใช้มนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อชี้แนะแนวทางให้ไปสู่เป้าหมายสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้พัฒนาตนเองและนำจุดเด่นของแต่ละคนมาช่วยสนับสนุนให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จ

จากกรณีถ้ำหลวง ได้ปรากฏให้เห็นถึงผู้ที่มีภาวะผู้นำอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นท่านผู้ว่า นักดำน้ำ แพทย์พยาบาลที่ต่างทำภารกิจของตน ..ซึ่งหากพิจารณาให้ดี จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีภาวะผู้นำ มิได้มีเพียงเท่านี้ เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มบุคคลที่อยู่ในถ้ำ ใครคือผู้นำ? ... เราจะเห็นว่ามิใช่โค้ชเอก..ที่ช่วยดูแลและสร้างกำลังใจแก่เด็ก และหากสังเกตให้ดีจะพบว่ายังมีอีกคนที่มีภาวะผู้นำ ในสถานการณ์ที่นักดำน้ำชาวอังกฤษพบกับกลุ่มเด็ก ก็มีเด็กชายคนหนึ่งที่สื่อสารภาษาอังกฤษได้ ลูกขึ้นมาเป็นผู้นำในขณะนั้นที่ช่วยทุกคนสื่อสารกับนักดำน้ำ ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงไม่ใช่การเป็นผู้นำโดยตำแหน่ง แต่หมายถึงการเป็นผู้นำตาม “ภาวะ” หรือสถานการณ์ที่เหมาะสม ที่แต่ละคนรู้บทบาทหน้าที่ สามารถร่วมดำเนินงานใดๆ ให้บรรลุเป้าหมายโดยใช้ศักยภาพที่ตนมีได้ (ดังเช่น คนทำอาหาร เจ้าของร้านซักรีด ชาวบ้านที่ยอมให้พื้นที่เกษตรกรรมของตนเป็นพื้นที่รับน้ำ ฯลฯ)

ดังนั้นผู้ที่มีสมรรถนะการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และภาวะผู้นำคือผู้ที่ต้องมีทั้งความรู้โดยรู้บทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิก รู้กระบวนการทำงานเป็นทีม รู้ในเนื้องาน มีทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการสื่อสารการทำงานอย่างเป็นระบบ การแก้ปัญหา การประนีประนอม การจัดการความขัดแย้ง ความสามารถในการวิเคราะห์ความแตกต่าง และมีคุณลักษณะของผู้ที่เปิดใจกว้าง การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

เคารพผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรารับผิดชอบต่อ เสียสละ การปรับตัว และสามารถใช้ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าวในการแก้ปัญหาหรือดำเนินงานใดๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้

๒. ด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizen with Global Mindedness)

สมรรถนะนี้เป็นกลุ่มของสมรรถนะที่สำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย ๒ ประการคือ สมรรถนะพลเมืองตื่นรู้ และสมรรถนะพลเมืองโลก (Global Citizen) ดังนี้

๑.พลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) คุณลักษณะของพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ดี มีความรับผิดชอบ มีคุณลักษณะ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยได้จัดประเภทประเภทของพลเมือง (Kind of Citizenship) ได้จัดประเภทของพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยจำนวน ๓ แบบด้วยกัน ได้แก่

- พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen)
- พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen)
- พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม (Justice Oriented Citizen)

พลเมืองทั้งสามแบบมีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศทั้งสิ้น ทว่าพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคมนั้นมีคุณลักษณะพิเศษที่จะนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคมเชิงมหากาได้มากกว่าพลเมืองระดับอื่น ๆ เนื่องจากพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคมจะเป็นพลเมืองที่มีแนวคิดในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมเพื่อเปลี่ยนแปลงเชิงระบบหรือโครงสร้างที่เป็นอยู่ของสังคมเพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อกลุ่มคนในทุกๆระดับ พลเมืองกลุ่มนี้จะมุ่งเน้นไปที่การคิดเชิงวิพากษ์ต่อโครงสร้างสังคมนโยบายและเศรษฐกิจโดยพิจารณาปรากฏการณ์ในเชิงลึก มีการสืบสอบ วิเคราะห์ ติดตามความเคลื่อนไหวทางสังคมและผลกระทบเชิงระบบที่เกิดขึ้น ตลอดจนนำเสนอประเด็นที่ไม่เป็นธรรมต่อสังคม

๒.พลเมืองโลก (Global Citizenship)พลเมืองโลกคือคนที่ตระหนักถึงโลกกว้างและมีความรู้สึกของบทบาทของตัวเองในฐานะพลเมืองโลก ความเคารพและความหลากหลาย มีความเข้าใจในระบบการทำงานของโลก ขจัดความไม่เป็นธรรมในสังคม มีส่วนร่วมในชุมชนในระดับต่างๆตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก ยินดีที่จะทำให้โลกมีความเป็นธรรมและยั่งยืนมากขึ้น รับผิดชอบต่อการกระทำของตน เยาวชนทั่วโลกต้องมีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์และตื่นรู้เพื่อเป็นพลเมืองโลกที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาตัดสินใจ สื่อสารความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำงานได้ดีภายในทีมและกลุ่ม

สมรรถนะพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล เป็นสมรรถนะสำคัญที่ช่วยให้เป็น “พลเมืองไทย ใส่ใจสังคม (Active Thais Citizens)

๓.รายการโทรทัศน์

๓.๑. รายการมองรัฐสภา ออกอากาศเมื่อวันจันทร์ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๑
ทางช่อง ๑๐ TV รัฐสภา และช่อง NBT ๒HD ประเด็น : แผนพัฒนาการศึกษา
โดยมุ่งเน้นสมรรถนะผู้เรียน

วิทยากร : รศ.ดร.ทศนา แคมมณี

ผู้ดำเนินรายการ : คุณสมาน งามโขมง

๓.๒. รายการ "คนหลังข่าว" ออกอากาศเมื่อวันศุกร์ที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๑
ทางช่อง ๑๖ (TNN ๒๔) ประเด็น "จิตวิญญาณความเป็นครู กักการปฏิรูป
การศึกษา"

วิทยากร : รศ.ดร.ทศนา แคมมณี

ผู้ดำเนินรายการ : คุณสุจารี เทพอาวุธ

๓.๓. รายการ "คนหลังข่าว" ออกอากาศเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑
ทางช่อง ๑๖ (TNN ๒๔) ประเด็น "หลักสูตรฐานสมรรถนะกับการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียน"

วิทยากร : ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

ผู้ดำเนินรายการ : คุณคุณณัชชาวีล วาณิชย์สุรางค์

๓.๔. รายการ "คนหลังข่าว" ออกอากาศเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑
ทางช่อง ๑๖ (TNN ๒๔) ประเด็น "สาระสำคัญหลักสูตรฐานสมรรถนะ"

วิทยากร : รศ.ดร. บังอร เสรีรัตน์

ผู้ดำเนินรายการ : คุณคุณณัชชาวีล วาณิชย์สุรางค์

รายละเอียดรายการมอกรัฐสภา

ออกอากาศเมื่อวันจันทร์ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๑ ทางช่อง ๑๐

TV รัฐสภา และช่อง NBT ๒HD

ประเด็น : แผนพัฒนาการศึกษาโดยมุ่งเน้นสมรรถนะผู้เรียน

วิทยากร : รศ.ดร.ทศนา แคมมณี

ผู้ดำเนินรายการ : คุณสมาน งามโขง

ผู้ดำเนินรายการ..มีคนสงสัยว่าสมรรถนะคืออะไร

วิทยากร...ในแวดวง การศึกษามีคำ 3 คำ ที่คุ้นเคยคือ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ /เจตคติ เพราะจะต้องนำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอนเด็ก และเป็นสิ่งครูสอนเด็กให้มีความรู้เยอะ ๆ ฝึกทักษะเยอะ ๆ แต่การสร้าง คุณลักษณะ /เจตคติ อาจจะไม่เยอะมากนัก ผลสุดท้าย เมื่อมีการสอบวัด เราก็คพบว่าเรายังด้อยคุณภาพ ซึ่งดูจากพฤติกรรมของเด็ก และการดูผลการทดสอบ ทั้งระดับชาติ คือผลการสอบโอเน็ต และนานาชาติ คือ PISA ตกต่ำมาก และเมื่อวิเคราะห์พบว่าข้อสอบไม่ได้วัดเฉพาะความรู้ แต่วัดความเข้าใจ วัดการนำ/ประยุกต์ใช้ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ /เจตคติ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนี่คือสมรรถนะ ที่เป็นความสามารถของบุคคลในการนำ/ประยุกต์ใช้ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ /เจตคติ ไปใช้การได้ ใช้ในการเรียนรู้ใช้ชีวิต

ผู้ดำเนินรายการ... นั่นคือ สอนให้รู้ แต่ไม่ได้สอนให้เข้าใจหรือไม่

วิทยากร...สอนให้รู้ ไม่พอ แต่ต้องสอนให้เข้าใจ แล้วนำไปใช้ในสถานการณ์หลาย ๆ อย่าง และนำทักษะ คุณลักษณะ /เจตคติ มาใช้ และ ในแต่ละสถานการณ์ก็แตกต่างกันอาจนำไปใช้ทักษะบางอย่าง ๆ คุณลักษณะ /เจตคติ หลาย ๆ อย่าง และความรู้จำเป็นมาใช้ พร้อมๆ กัน

ผู้ดำเนินรายการ..เด็ก ๆ ต้องรู้จักตัวเองด้วยไหม

วิทยากร...นั่นคือสิ่งที่เรียนกว่าทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน ซึ่งเป็นการรู้จักตนเองว่าสนใจ และความสามารถทางไหนจะได้พัฒนาตนเองได้เหมาะสม

ผู้ดำเนินรายการ...จากการที่ได้มีการถ่ายทอดความรู้เดิม ๆ และได้พูดถึงสมรรถนะ แสดงว่าหลักสูตรต้องมีการปรับใช้หรือไม่

วิทยากร...โดยปกติหลักสูตรต้องปรับเป็นระยะ ๆ อยู่แล้ว เพราะโลกเปลี่ยนแปลงไป แต่ละยุคนี้ก็ต้องการสมรรถนะ ที่ไม่เหมือนก่อน โดยเฉพาะปัจจุบันนี้ในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก ความรู้เดิม ความสามารถเดิมไม่เพียงพอ ต้องพัฒนาสมรรถนะใหม่ที่เหมาะสม

ผู้ดำเนินรายการ..คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้พูดถึงสมรรถนะหรือไม่

วิทยากร...คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเห็นความสำคัญมาก ๆ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนากรอบสมรรถนะสำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อศึกษาว่า ในยุคนี้เด็ก ๆ ควรจะมีสมรรถนะอะไร เป็นอย่างน้อย คณะทำงานก็ได้ทำงานในลักษณะการทำงานวิจัย ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการ ก็พบว่า เด็กไทยควรมี ๑๐ สมรรถนะ

ผู้ดำเนินรายการ..๑๐ สมรรถนะ มีอะไรบ้าง

วิทยากร...สมรรถนะ ๑1 เป็นพื้นฐาน คือ ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เราเรียนรู้ภาษาไทยเยอะ แต่สิ่งที่เป็นแก่นคือเด็ก ๆ ควรใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้เช่น ในขณะนี้เรากำลังใช้ทักษะการพูด และการฟังอย่างตั้งใจ และพยายามที่จะเข้าใจผู้พูดทั้ง ความรู้สึก และเนื้อหา และ ต้องเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ นั่นคือ ผู้พูดกับผู้ฟังต้องเข้าใจตรงกัน และอาจมีอุปสรรคเยอะแยะในการสื่อสารที่ทำให้เข้าใจบิดเบือนซึ่งต้องมีการตรวจสอบ และ นี่คือ สิ่งที่เราเรียกว่าภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่ทุกคนต้องมี แม้ว่า จะมีความรู้ภาษาไทยเยอะ ประเด็นสำคัญไม่ใช่แค่รู้ แต่ต้องนำมาใช้ได้ ใช้เหมาะสม จึงกลายเป็นสมรรถนะสำคัญ และจะเห็นว่าปัญหาจำนวนมากในปัจจุบัน มาจากคำพูด

สมรรถนะ ๒ คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน เป็นบวกลบคูณหารที่มีความเข้าใจ และเชื่อมโยงสู่การใช้ในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น สอน บวกลบ และฝึกบวกร ฝึกลบ แต่เมื่อลองจัดเป็นตลาดเล็ก ๆ มีการจำลองการขายของ และให้เงินเด็กไปซื้อของ ปรากฏว่า ทอนไม่ได้ แสดงว่าไม่เข้าใจ และใช้ไม่ได้ในสถานการณ์จริง การเรียนการสอนที่จัดขึ้นจึงต้องปรับ มีการเพิ่มเติมให้เข้าใจตรรกะทางคณิตศาสตร์ต้องนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

สมรรถนะ ๓ ด้านการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ เป็นการแสวงหาความรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในเนื้อหาต่าง ๆ ไม่ใช่เพียงวิชาคณิตศาสตร์ และต้องฝึกฝนทั้งเรื่องการมีเหตุผล ความมุ่งมั่นตั้งใจในการพิสูจน์คำตอบ

สมรรถนะ ๔ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับคนอื่นอย่างเข้าใจ ซึ่งอาจจะไม่ใช่สมบูรณ์ตามหลักภาษา แต่สื่อให้เข้าใจ ซึ่งสำคัญมาก และหลีกเลี่ยงไม่ได้

ผู้ดำเนินรายการ...ปัจจุบันมีการเรียนภาษาอังกฤษอยู่แล้วแต่ทำไมยังต้องมี

วิทยากร...เพราะขาดการใช้ในสภาพจริง ครูอาจจะสอนศัพท์ ประโยค แต่เมื่อถึงเวลากลับใช้ไม่ได้เช่นตัวอย่างเรียนเยอะ แต่เห็นฝรั่งแต่ไม่กล้าพูด อย่างนี้เรียกว่าขาดสมรรถนะ ต้องฝึกเยอะๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย

สมรรถนะ ๕ ด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน ซึ่งครอบคลุม เกี่ยวกับการกิน อยู่ ออกกำลัง ภาย อยู่ดี กินดี กินเป็นอยู่เป็น อยู่อย่างพอเพียงตามศาสตร์พระราชา มีความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ มีความมั่นคงทางอารมณ์พร้อมเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ มีสุนทรียภาพ ชื่นชมความงามรอบตัว รวมทั้งความยืดหยุ่น พั่นคืนได้เร็ว

สมรรถนะ ๖ ด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ เป็นการพัฒนาเรื่องการทำมาหากิน บุคคลต้องมีทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ หากรู้จักตนเอง และพัฒนาตามความถนัดของตนเอง ก็จะทำให้ดี เลี้ยงตัวได้

ในอนาคตอาชีพทั้งหลายจะเปลี่ยนไป หลายอาชีพหายไป จึงต้องพัฒนา และปูพื้นฐานด้านอุปนิสัย และทักษะการทำงาน ในแต่ละระดับ ลองเลือก ลองพัฒนาไปจนจบการศึกษา

สมรรถนะ ๗ ด้านทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม คนที่คิดเก่งจะประสบความสำเร็จได้ดี ต้องฝึกฝนตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่การคิดพื้นฐาน จนซับซ้อนขึ้นจนเป็นทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งเน้นการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ ความคิดสร้างสรรค์ ที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรม เพื่อสร้างสังคมไทย ๔.๐

ครูต้องให้แนวทาง และต้องมีสมรรถนะนี้ด้วย ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด และไตร่ตรอง ครูต้องเปลี่ยนบทบาทเยอะ

สมรรถนะ ๘ การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ในโลกยุคใหม่เป็นสิ่งสำคัญมาก ๆ ที่ต้องรู้จัก เข้าใจ ใช้เป็น รู้เท่าทัน สื่อ สารสนเทศ และจะเห็นว่าปัจจุบันมีปัญหาเรื่องนี้เข้ามา สังคมออนไลน์ มาพร้อมปัญหาจึงต้องรู้เท่าทัน

สมรรถนะ ๙ การทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ การมีภาวะผู้นำ ต้องการการรวมพลังร่วมช่วยเหลือ และมีเป้าหมายเดียวกันให้สำเร็จ สมรรถนะนี้จะช่วยให้ทำงาน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ลุล่วง

สมรรถนะ ๑๐ การเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล ในฐานะเป็นพลเมืองไทยต้องเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ ใส่ใจ มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วม ผดุงความเป็นธรรม และเมื่อโลกไร้พรมแดน ต้องใส่ใจ และสำนึกสากลด้วย

ทั้ง ๑๐ สมรรถนะต้องพัฒนาผู้เรียนในระดับ ป.๑- ม.๖

ผู้ดำเนินรายการ..ครูต้องรู้จักเด็กหรือไม่

วิทยากร...การรู้จักเด็กเป็นสิ่งสำคัญมากเริ่มจากการใกล้ชิด ศึกษา บันทึก สังเกต สิ่งที่ได้ สิ่งที่น่าสนใจ การรู้จักผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องทำ จะได้ส่งเสริมให้เขาพัฒนา

จะเห็นได้ว่าในการจัดการศึกษาในปัจจุบันนี้ไม่ใช่แค่เน้นให้ท่องจำแต่ต้องเข้าใจ เพื่อความเข้าใจและใช้ได้

ผู้ดำเนินรายการ..มีคำถามว่าทักษะคณิตศาสตร์ ระดับมหาวิทยาลัยยังด้อยอยู่

วิทยากร...เป็นผลต่อเนื่องมาจากการเรียนระดับมัธยม ซึ่งถ้าหากเราเรียนอย่างเข้าใจในความหมายที่แท้จริงก็จะได้ตรรกะและนำไปใช้ก็จะดีขึ้น

รายละเอียดรายการ "คนหลังข่าว"

ออกอากาศเมื่อวันศุกร์ที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๑ ทางช่อง ๑๖ (TNN ๒๔)

ประเด็น "จิตวิญญาณของความเป็นครู กับการปฏิรูปการศึกษา"

วิทยากร : รศ.ดร.ทศนา แคมมณี

ผู้ดำเนินรายการ : คุณสุจารี เทพอารุช

ผู้ดำเนินรายการ...รายการวันนี้เป็นการพูดเรื่องของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สังคมไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เมื่อพูดถึงอนาคตของชาติเราก็บอกว่ามีความจริงๆที่จะต้องให้เด็กมีแม่พิมพ์ที่ดีนั่นคือมีคุณครูที่ดี ถ้าดูคำจำกัดความคงยากมาก มีการระบุว่าครูต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครูด้วยว่า จิตวิญญาณของความเป็นครูเป็นอย่างไร สร้างได้ไหม และวัดได้อย่างไร วันนี้มีวิทยากร คือรศ.ดร.ทศนา แคมมณีซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการปฏิรูปอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา อยากถามว่าจิตวิญญาณของความเป็นครูคืออะไร

วิทยากร ... ง่ายที่สุดคือใจ คือใจของคนเป็นครู ควรจะมีลักษณะอย่างไร นั่นคือลักษณะความเป็นครู เป็นครูที่มีใจ อยากทำอาชีพครูมีความสนใจ มีความชอบ และมากไปกว่านั้นคือรัก ที่จะทำให้หน้าที่ครู คือทำให้นักเรียนมีความรู้ ครูจึงต้องมีความรู้ก่อน มีความรู้ดี จึงต้องใฝ่รู้ และเรียนรู้อยู่เสมอ นั่นคือสิ่งสำคัญของคนเป็นครู นี่คือการแรก

ต่อมาคือสอนดี รู้และเข้าใจผู้เรียนและรู้ว่าผู้เรียน เรียนรู้อย่างไร จึงจะเข้าใจ ครูจึงต้องมีกลยุทธ์ และวิธีสอนนี่คือความเก่งของครู แต่สิ่งที่เป็นจิตวิญญาณคือรู้แล้วว่าจะทำอย่างไร มีกลยุทธ์หลากหลาย แล้วต้องมีความรัก และความเมตตา ช่วยให้ได้เรียนรู้อย่างเข้าใจ ได้ประโยชน์ และประสบความสำเร็จ ความอยากที่จะให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนนี่คือใจ ที่อยากให้เด็กงอกงาม จิตวิญญาณของความเป็นครูก็อยู่ตรงนี้มีเมตตา กรุณา และช่วยเหลือเด็ก ความกรุณามีตั้งแต่น้อยถึงมาก จนอาจจะถึงความเสียสละ เราก็จะเห็นว่าคนที่มีจิตวิญญาณของความเป็นครูก็จะเสียสละเวลา กำลังทุกอย่างเพื่อให้เด็กประสบความสำเร็จ จุดสำคัญคือเริ่มต้นที่ความเมตตา และช่วยเหลือ และเมื่อถึงจุดสุดท้ายหากช่วยไม่ได้แล้วก็ต้องวางอุเบกขา

ผู้ดำเนินรายการ...นอกจากจิตวิญญาณของความเป็นครู แล้วมีอีกไหม

วิทยากร...ในการสอนนั้น การสื่อสารนั้นสำคัญมากๆครูต้องสื่อสารดี รู้จักใช้คำพูดที่เป็นประโยชน์ ครูต้องอดทน เพราะเด็กไม่เหมือนกัน บางทีก็ไม่ได้ตั้งใจ ก็มักจะโกรธ ครูดีจึงต้องรู้ตัวเอง ควบคุมตัวเองได้ ต้องนึกเด็ก ยิ่งในปัจจุบันครูมีภาระเยอะ ทำงานหนัก เจอความแตกต่างหลากหลาย เจองานในหน้าที่ที่มีเยอะ ความอดทนอดกลั้นจึงสำคัญมาก คนที่เป็นครูจึงต้องรู้ตัวเอง อดทน อดกลั้น ควบคุมตัวเองได้ เพราะมีเมตตา อยากให้ลูกศิษย์ได้ดี คือมีจิตใจของความเป็นครู ซึ่งเป็นลักษณะครูที่เราต้องการ

ผู้ดำเนินรายการ... การทำงานที่กล่าวมาเป็นเรื่องการเรียนการสอนในห้องเรียน ตามหลักสูตร บางคนบอกว่า ครูต้องสอน ต้องดูแล และอาจจะตามไปที่บ้านของเด็ก
วิทยากร... สิ่งนี้สำคัญมาก และต้องมาอันดับหนึ่ง หน้าที่ครูคือดูแลความเจริญงอกงามของเด็ก อบรมบ่มเพาะ ความประพฤติที่ดีงาม ค่อยเป็นค่อยไป ครูต้องเข้าใจผู้เรียน อุดหนุน พยายาม ช่วยดูแลกลุ่มเขาจนประสบความสำเร็จ

ผู้ดำเนินรายการ... ครูในปัจจุบันมีจิตวิญญาณมากน้อยเพียงใด
วิทยากร... คงมีปนๆ กันบางคนมีเยอะตอนแรก ต่อมา มีน้อยลง บางคนไม่ชอบเป็นครู แต่ทำงานสักพักก็เห็นคุณค่าความเป็นครู หากอยากให้ครูมีจิตวิญญาณก็ต้องเริ่มจากการเลือกครู หากครูมีพื้นฐานนิสัยโน้มเอียงในการที่มีความเหมาะสมกับความเป็นครูก็จะพัฒนาได้เร็ว ครูต้องรัก เมตตา กรุณา และอดทน เสียสละ และมีลักษณะหลายอย่าง และดูแลลูกศิษย์เหมือนลูก

ผู้ดำเนินรายการ... มีวิธีการผลิตครูให้มีจิตวิญญาณได้อย่างไร
วิทยากร... ถ้าคัดเลือกคนที่มีพื้นฐานนิสัยโน้มเอียงที่จะทำหน้าที่ครู โดยอาจจะดูประวัติตอนเรียน ดูลักษณะพื้นฐานครอบครัว ก็พอจะมองเห็น

ผู้ดำเนินรายการ... ที่ผ่านมามีการดูหรือไม่
วิทยากร... อาจจะมีบ้างตอนสัมภาษณ์ แต่ไม่เข้มข้น การดำเนินการเพียงเป็นข้อมูลประกอบเท่านั้น ตอนนี้มีแบบวัดแววจิตวิญญาณ ซึ่งสามารถใช้ได้ในระดับหนึ่ง แต่ต้องดูหลายอย่าง ทั้งแบบวัด ความสนใจ ความชอบ ความถนัด ประวัติ และต่อไปถ้ามีการพัฒนาเครื่องมือที่จะทดสอบได้ ว่าเมื่อเกิดสถานการณ์ใดขึ้น เขาจะแก้ปัญหาอย่างไรก็จะทำให้ได้ข้อมูลประกอบหลายอย่าง นอกจากนี้อาจจะมีทุนจูงใจมาเรียนครู ก็จะได้คนที่จะเป็นครู และทำหน้าที่ครูได้

ดำเนินรายการ... ในการผลิตครูจะต้องมีการทำอะไรบ้าง
วิทยากร... หลังจากการคัดเลือกครูแล้วต้องให้มีประสบการณ์ให้มากขึ้น เขาควรจะได้ใกล้ชิดและเรียนรู้ นักเรียน เขาจะได้เรียนรู้ว่าเด็ก ๆ เป็นอย่างไร เข้าถึงความรู้สึก นึกคิด และช่วยเด็กอย่างไร และหากเขามีโอกาสได้ช่วยเด็กเพียงเล็กน้อยก็จะอึ้งใจ และเห็นคุณค่า และสร้างจิตวิญญาณในการเป็นครูได้ การใกล้ชิดเด็ก ๆ ตั้งแต่ปี ๑ จนจบก็จะเป็นไปตามศาสตร์พระราชาคือ การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

ผู้ดำเนินรายการ... คนเป็นครูต้องใจเย็นเท่านั้นใช่หรือไม่ คนใจร้อนไม่ควรเป็นครูใช่หรือไม่
วิทยากร... ใจร้อน ใจเย็นก็เป็นได้ ถ้าหากใจร้อนแต่สามารถกำกับตัวเองได้ มีสติรู้ตัว
ผู้ดำเนินรายการ... การพัฒนาครูประจำการควรทำอย่างไร

วิทยากร... ใช้หลักการเดียวกัน เมื่อเป็นครูนานๆ ก็อาจจะเฉื่อยเรอ ลืม ปัญหาที่เยอะ เด็กก็เยอะ เวลาที่น้อย ทำงานไม่ทัน การใกล้ชิดเด็กก็น้อยก็อาจจะมึนงง ครูต้องพยายามรู้จักเด็กให้มาก มีการพูดคุย ได้ถามสามารถ

ทุกข์ คุพฤติกรรม ให้เข้าใจ มีข้อมูลมากพอ โดยไม่ตัดสินก่อนที่จะเข้าใจสาเหตุที่ไป ที่มา เพราะถ้าครูได้รู้ต้นสายปลายเหตุก็จะเข้าใจ

ผู้ดำเนินรายการ... มีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมหรือไม่

วิทยากร... มีเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงกับเด็ก เป็นข้อมูลจากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับครูที่ประทับใจ ทั้งในทางบวก และทางลบ เดี่ยวจะลองอ่านข้อมูลทางลบที่เด็กเขียนมาให้ฟัง

“ ที่ผมไม่ชอบครูเพราะครูให้การบ้านมาก คนนั้นให้ที่ คนนี้ให้ที่จนผมปวดหัว จนผมเดินกลับบ้านแบบเซไปเซมา ถึงบ้านผมปวดหัวไปหมด ไปถึงบ้านผมก็เลยนอนหลับไป ตื่นขึ้นมาอีกทีผมหิวข้าว แต่ข้าวหมด ผมก็เลยออกไปซื้อก๋วยเตี๋ยว แต่ก๋วยเตี๋ยวก็หมด ผมนึกได้ว่า ยังไม่ทำการบ้านก็เลยรีบกลับมาทำการบ้านจนเสร็จโดยไม่ได้ทานข้าว เข้าชั้นมาก็บอกเพื่อนว่าเราทำการบ้านเสร็จแล้ว แต่ครูของเพื่อนทำไมไม่เหมือนของผม ก็พบว่าผมทำการบ้านผิดหน้า ครูเดินเข้ามาถามว่าใครยังไม่ทำการบ้านบ้าง ให้มายืนหน้าห้อง ผมออกไปยืน และบอกว่าทำ แต่ผิดหน้า ครูไม่ฟังเสียง ตีลูกเดียว จนกันเป็นสีแดง จนวนจะเป็นสีเขียว ผมกลับไปนั่งที่ และร้องไห้ ผมก็เลยเกลียดครูคนนั้นตั้งแต่ที่ครูตีผม”

จากเหตุการณ์นี้ถ้าครูได้ทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิด ครูคงไม่ทำหอก ที่ทำเพราะผอเรือ ซึ่งถ้าได้คุยกันก่อนก็จะช่วยได้เยอะ

รายละเอียดรายการ "คนหลังข่าว"

ออกอากาศเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ ทางช่อง ๑๖(TNN ๒๔)

ประเด็น "หลักสูตรฐานสมรรถนะกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน"

วิทยากร : ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

ผู้ดำเนินรายการ : คุณณัชชาวีล วาณิชยสรุรงค์

ในอดีตที่ผ่านมาเราอยากให้เด็กไทยมีพัฒนาการในการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ที่ผ่านมามีเด็กประสบปัญหาคือ การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ปัจจัยที่ประสบปัญหาย่อมมีองค์ประกอบหลายอย่างที่เรากำลังพยายามหาทาง แก้ปัญหากันอยู่ ในตอนนี้เราจะพูดถึงปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นั่นคือ หลักสูตรนั่นเอง ในมุมมองของผู้บริหารองค์กรอยากให้เด็กมีทิศทางแบบไหน และเราจะมีวิธีการพัฒนาและการจัดการอย่างไรบ้าง ดังนั้น หลักสูตรจึงมีความสำคัญทั้งเป็นเข็มทิศ แผนที่ พิมพ์เขียว และเราจะมีวิธีการอย่างไรได้บ้างในการแก้ปัญหา

ผู้ดำเนินรายการ : เราจะมาทำความเข้าใจในคำว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะ คืออะไรคะ

วิทยากร: ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกรอบในการจัดการศึกษาของประเทศมีมาหลายยุคหลายสมัย แต่ละยุคจะมีจุดเน้นแตกต่างกันไป อดีตมีหลักสูตรที่เน้นเนื้อหา ในด้านเนื้อหาไม่เยอะมีอย่างจำกัด และจะเรียนเฉพาะที่สำคัญ ในหลักสูตรอิงเนื้อหากระทั่งปัจจุบันจะเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ที่มากับการกระจายอำนาจ และให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรเอง และหลักสูตรมาตรฐานจะเน้นให้เด็กไปในทิศทางใดครับ

ผู้ดำเนินรายการ: มีการกล่าวว่าในการกระจายอำนาจจริง ไม่ลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาจริงหรือไม่ อย่างไรคะ

วิทยากร: ในเรื่องของกระบวนการทำงานก็จะมีการปรับเปลี่ยนการทำงานครับ ในแง่หลักสูตรอิงมาตรฐานก็จะมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถทำได้ในหลายเรื่อง ในหัวข้อที่ศึกษาวิจัยติดตาม เช่น ตัวชี้วัดและเนื้อหาที่มีเยอะ ดังนั้น เราจึงมีแนวโน้มติดตามของสากลที่ทั่วโลกในหลักสูตรรูปแบบใหม่คือ เน้นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (competency-based curriculum) เราสนใจเป้าหมายคือ สมรรถนะเด็กไทยควรจะเป็นแบบไหน เน้นเรื่องการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันและการนำไปใช้มากกว่าการท่องจำความรู้ หรือทำอะไรได้แบบเดิม แต่ในเรื่องดังกล่าวก็มีความจำเป็นอยู่ ในปัจจุบันเราจะเน้นฐานสมรรถนะเพื่อปรับใช้ในสถานการณ์ การดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพครับ

ผู้ดำเนินรายการ : ในตอนแรกที่เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานยังไม่มีการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะมีปัญหาอย่างไรบ้างและความกังวลอย่างไรคะ

วิทยากร: ประการแรก หลักสูตรอิงมาตรฐานมีอยู่ 2 ระดับครับ คือหลักสูตรระดับชาติที่เป็นกรอบใหญ่ ๆ สำหรับเด็กไทยทุกคน และการกระจายอำนาจโดยให้อำนาจสถานศึกษามีหน้าที่ทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้น และปัญหาอยู่ตรงหลักสูตรสถานศึกษา เดิมการฝึกหัดครูจะไม่ค่อยได้เรียนรู้เรื่องการพัฒนา

หลักสูตรอย่างเข้มข้น ทั้ง ๆ ที่เริ่มจากหลักสูตรอิงมาตรฐาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ระยะเวลาเกือบ 20 ปี และโจทย์นี้เองครูไม่ค่อยมีองค์ความรู้ในการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับเด็กกับท้องถิ่นกับห้องเรียน และตรงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ จึงอาจเป็นปัญหาอยู่และนั่นก็เป็นเรื่องหนึ่งที่ทำให้การศึกษาที่ผ่านมาไม่มีคุณภาพมากนัก เพราะคุณครูก็จะใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแกนในการจัดการเรียนการสอน อะไรที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และลักษณะเฉพาะจึงไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนัก ดังนั้นปัญหาการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นเรื่องใกล้ตัวไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริงสักเท่าไร และเป็นการเรียนเพื่อสอบ การเรียนเนื้อหามากมายแบบเดิม จึงเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน เช่น การสอบ PISA และการสอบ O-NET ซึ่งเราพบว่า คุณภาพเด็กไทยยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ปัจจัยก็คือเรื่องหลักสูตรที่ไม่สามารถออกแบบให้สอดคล้องเหมาะสมหรือช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีคุณภาพในสิ่งที่เราอยากเห็นนั้นครับ

ผู้ดำเนินรายการ : ปัญหาที่เกิดขึ้นในหลักสูตรเดิม ในหลักสูตรฐานสมรรถนะจะเข้ามาช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นได้อย่างไรบ้าง

วิทยากร : คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษามีคณะทำงานในการจัดทำกรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นมาหนึ่งชุดเป็นคณะย่อยเนื่องจากมองเห็นว่าการปฏิรูปการศึกษา กลไกสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ เรื่องของหลักสูตร จึงมีแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า ควรที่จะศึกษาในหลักสูตรที่จะมาตอบโจทย์ในเรื่องการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพในสิ่งที่เราอยากเห็นควรจะเป็นอย่างไรครับ

ผู้ดำเนินรายการ: ขออนุญาตสอบถามแผนภาพสองวง ที่มีกรอบวงกลมซ้อนกัน คืออย่างไร อยากให้ท่านอาจารย์อธิบายว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไรบ้างคะ

วิทยากร: ในกรอบก็คือเราอยากเห็นคนไทยเป็นอย่างไรในปัจจุบันและอนาคตและเราจะเน้นสมรรถนะในด้านในบ้างครับในวงนอกจะมี 4 อย่าง ก็คือ อยากจะเห็นเด็กไทยที่ประเทศชาติต้องการ มีอยู่ 4 ลักษณะ ก็คือ อันดับแรก คนไทยฉลาดรู้ อันดับที่สอง คนไทยอยู่ดีมีสุข อันดับที่สาม คนไทยสามารถสูง และอันดับที่สี่ คนไทยใส่ใจสังคม และเรายอมรับว่าอยากเห็นเด็กไทยมีคุณลักษณะแบบนี้ แต่เป้าหมายก็ยังไม่เพียงพอสู่การจัดการศึกษาได้ จึงมีรายละเอียดที่เป็นสมรรถนะอีก 10 ด้านครับ

ผู้ดำเนินรายการ: วงที่สามและวงที่สี่ของแผนภาพที่ซ้อนกันข้างใน มีความแตกต่างกันเป็นลำดับขั้นหรือไม่อย่างไรคะ

วิทยากร : ที่จริงแล้วจะเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในแต่ละด้าน เช่น คนไทยฉลาดรู้ จะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ไม่ว่าประเทศไหนมองว่าพื้นฐานการเรียนรู้คืออยากให้คนในชาติฉลาดรู้ ที่เห็นได้ชัดเจนในเรื่อง ภาษา เราจึงกำหนดด้านภาษาเป็นสองด้าน คือ ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จะสังเกตได้เป็นสมรรถนะ จะไม่ใช่วิชา เดิมเราเรียนวิชาภาษาไทยก็จะเป็นในเรื่องภาษาไทยอยู่ แต่สมรรถนะจะเป็นลักษณะคล่อมวิชาในหลากหลายวิชา ถ้าเรามีความสามารถครั้งนี้ซึ่งเป็นภาษาไทยในการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ด้วยแล้ว ในขณะที่เดียวกันหมายความว่า ครูกลุ่มสาระอื่น ๆ ก็มีหน้าที่สอนภาษาไทยด้วย แต่ไม่ได้สอนแบบครูภาษาไทยที่ท่องจำไวยากรณ์ หลักภาษา แต่เน้นภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนั้น เราจึงเรียกสมรรถนะด้านนี้ว่า ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เช่นเดียวกันกับภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แน่แน่นอนว่ามีครูสอนภาษาอังกฤษ แต่ว่าครูกลุ่มสาระอื่น ๆ ก็จะต้องสอน

ภาษาอังกฤษด้วย เช่น ครูคอมพิวเตอร์ ครูวิทยาศาสตร์ ซึ่งครูประจำวิชาก็จะมีศัพท์เฉพาะในแต่ละวิชาอยู่แล้วครับ

ผู้ดำเนินรายการ: ในคุณครูท่านอื่นที่ไม่ใช่คุณครูภาษาไทย คุณครูภาษาอังกฤษก็ต้องสอนทั้งภาษาไทยภาษาอังกฤษกับนักเรียนของตนเองด้วย ในด้านการสื่อสารจะมีการเรียนการสอนอย่างไร

วิทยากร: โดยหลักจะมีวิธีการสอนที่เรียกว่า การสอนแบบบูรณาการ โดยคุณครูประจำวิชาก็จะทำหน้าที่เป็นครั้งแรก และเป็นหัวใจสำคัญ แต่สมรรถนะจะเป็นสมรรถนะที่แทรกที่จะดึงเข้ามาช่วยในเวลาไหนที่สำคัญ ที่จะแทรกกระบวนการเรียนการสอนฐานสมรรถนะได้

ผู้ดำเนินรายการ: ที่ผ่านมามีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้หรือไม่

วิทยากร: ในอดีตที่ผ่านมา มีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ แต่หลักสูตรในปัจจุบันไม่ได้ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ อย่างเช่น ภาษาไทย จึงเป็นหน้าที่ของครูภาษาไทย และครูภาษาอังกฤษอย่างเดียว ครูกลุ่มสาระอื่นไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ก็ยังไม่ดีพอ หรือภาษาอังกฤษก็ยังสื่อสารไม่ได้ เนื่องจากว่าการเรียนการสอนที่เป็นวิชาเฉพาะแต่เดิมค่อนข้างมีเวลาน้อย และหลักสูตรอิงสมรรถนะก็คือ ทุกที่ทุกเวลา ครูทุกคนต้องให้ความสำคัญ เด็กจะมีเวลาฝึกสมรรถนะ และในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งในรายวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษนั้นคือหัวใจของการเรียนรู้

ผู้ดำเนินรายการ : เริ่มต้นจากเรื่องของภาษาแล้ว ยังมีด้านใดอีกบ้างคะ

วิทยากร: เราให้ความสำคัญกับคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ แต่สมรรถนะจะเน้น คณิตในชีวิตประจำวัน หมายความว่า เด็กสามารถประยุกต์คณิตศาสตร์ แนวคิดแบบคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

ผู้ดำเนินรายการ: ในอดีตที่ผ่านมา เรามักจะได้ยินในเรื่องของ สูตรทั้งหลายจะไม่ค่อยนำมาใช้ได้จริง เช่นเรื่อง ตรีโกณมิติ สแควร์รูท แบบนี้ค่ะ

วิทยากร: ใช่ครับ และก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะต้องใช้สมรรถนะบางอย่างที่ใช้และประยุกต์ใช้ แต่ในรูปแบบคณิตในชีวิตประจำวัน และสามารถประยุกต์ได้ ซึ่งก็ใช้ความสำคัญและเราก็ยังเรียนเหมือนเดิม แต่ว่าในส่วนสมรรถนะถ้าประยุกต์ไม่ได้ควรเรียนอะไรเพิ่มเติม

ผู้ดำเนินรายการ : ในเรื่อง การบวก ลบ คูณ และหาร ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนคณิตศาสตร์หรือเปล่าคะ

วิทยากร: ใช่ครับ แต่การเรียนคณิตศาสตร์ เราต้องดูในเรื่องความเหมาะสมแต่ละช่วงวัย เช่นคณิตศาสตร์ตามช่วงวัยของผู้เรียน และจะเป็นเนื้อหาอะไรที่สอดคล้องและเอื้อให้ครูจัดการเรียนการสอนได้ง่ายขึ้น ส่วนรายละเอียดที่เนื้อหาอะไรบ้างที่เป็นสมรรถนะคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกันกับวิชาวิทยาศาสตร์ เราเรียกว่า การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ คือการมองโลกแบบนักวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน เป็นนักสังเกต มีเหตุผล สามารถอธิบายด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และรวมทั้งการสืบสอบที่มีกระบวนการที่คุณครูวิทยาศาสตร์ และครูกลุ่มสาระอื่นต้องมีมุมมองว่ามีรายละเอียดเนื้อหาส่วนไหนที่สามารถสอนได้บ้าง และจะฝึกจิตทางวิทยาศาสตร์ให้เด็กได้ และเราไม่ได้มุ่งเน้นให้เด็กเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว สามารถฝึกในประเด็นทางสังคมก็ได้และนำเอาสมรรถนะมาแทรก ก็

จะเป็นสมรรถนะในชีวิตประจำวันที่คุณครูสามารถสอนได้ ทุกที่เป็นห้องเรียนได้หมด และการเรียนทุกวันนี้ก็เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตครับ

ผู้ดำเนินรายการ : นอกจากด้านภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์แล้ว เราให้ความสำคัญสิ่งใดอีกบ้างในเรื่องหลักสูตรสมรรถนะ

วิทยากร : ที่จริงแล้วอยากจะอธิบายสมรรถนะสำคัญ 2 เรื่องที่เป็นเรื่องใหม่ในการฝึกหัดครู พัฒนาครูต่อไป อาจจะต้องให้ความสำคัญมากขึ้นอันแรก คือ สมรรถนะที่ส่งเสริมคนไทยสามารถสูง หรือ คนไทยที่ smart ตามกรอบสมรรถนะ จะมีอยู่ 2 ด้าน ทักษะการคิดขั้นสูง และนวัตกรรม และ สมรรถนะการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และดิจิทัล

ผู้ดำเนินรายการ: การคิดขั้นสูง คืออะไรและมีลักษณะเป็นอย่างไรคะ

วิทยากร: การคิดก็จะมีหลายระดับ เช่น คิดจำแนกแยกแยะ ในการคิดลักษณะนี้จะเป็นฐานของการคิดขั้นสูง การคิดขั้นสูงจะมีการคิดแบบวิจารณ์ โดยหลักจะมีอยู่ 2 สาย คือ สายที่เป็นสมองซีกซ้าย ก็จะเป็นการคิดแบบมีวิจารณ์ เป็นเหตุเป็นผล และ สายที่เป็นสมองซีกขวา การคิดสร้างสรรค์ เป้าหมายก็คืออยาก让孩子คิดขั้นสูง และเราก็จะมีการออกแบบสำหรับเด็กประถมศึกษาและการคิดขั้นสูงควรจะอยู่ในระดับไหน แต่ต้องอาศัยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 12 ปี และการพัฒนานวัตกรรมจะมีการผลิตสิ่งใหม่ๆ และตอบโจทย์ไทยแลนด์ 4.0 หรือทักษะในศตวรรษที่ 21 ครับ

ผู้ดำเนินรายการ: และในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และดิจิทัลมีลักษณะอย่างไร

วิทยากร: ในโลกปัจจุบัน โลกการเรียนรู้ของเด็กไม่ได้อยู่ในสถานศึกษาเท่านั้น และสื่อดิจิทัลก็มีความจำเป็นสำหรับเด็ก เราเคยทำ workshop เราให้คุณครูใช้สื่อตอนไหน และใช้เท่าไรอะไรบ้าง โดยเราเน้นในการพัฒนาครูเพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียน ดังนั้นเราพบว่าคุณครูอยู่กับสื่อเยอะมากทั้งในสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร และสื่อในโลกยุคใหม่ หรือเราเรียกว่า ยุคสื่อหลอมรวม ที่มีการปนกันของสื่อ เช่น ข่าวในโทรศัพท์มือถือซึ่งมีความใกล้เคียงกัน ซึ่งเราจะต้องมีการฝึกผู้เรียนในการเสพสื่อที่ไม่รู้ถึงประโยชน์ และโทษของการใช้สื่อ ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อจึงมีการฝึกให้เด็กรู้เท่าทันตัวเอง รู้เท่าทันสื่อ รู้เท่าทันสังคม และก็จะมีการละเอียดในการฝึกเด็กอย่างไร และทำอะไรบ้าง

ผู้ดำเนินรายการ: ทุกวันนี้คนที่ตกเป็นเหยื่อ จะเป็นผู้ใหญ่โดยส่วนใหญ่ และเราจะมีวิธีการปรับใช้กับเด็กนักเรียนได้อย่างไร

วิทยากร: โดยเราจะเริ่มต้นที่คุณครูได้มีประสบการณ์ชุดหนึ่ง ในสื่อต่างๆ จะเสมือนพลเมืองในโลกออนไลน์ เพราะในโลกออนไลน์มีการกลั่นแกล้งกัน cyber bullying มีการละเมิดสิทธิ ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมการพัฒนาเด็กให้มีสมรรถนะนี้อยู่ในโลกที่มีความซับซ้อน จึงต้องมีการฝึกให้รู้และมีการเตรียมการไว้

ผู้ดำเนินรายการ: ถ้าเราดูในกรอบจะมีวงกลมซ้อนกันอยู่ เราจะมีการพัฒนาในแต่ละด้าน และด้านที่สี่ด้านพลเมืองไทย ใส่ใจสังคม ที่ใช้พลเมือง มีนัยยะอย่างไรบ้าง

วิทยากร: สืบเนื่องจากสามด้านที่ผ่านมา ในด้านพลเมืองสูง และพลเมืองไทยใส่ใจสังคม จะเป็นด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น พลเมืองไทยใส่ใจสังคม จะมีสมรรถนะอยู่ 2 ด้าน คือ การ

ทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม ภาวะผู้นำ และ การเป็นพลเมืองตื่นรู้และมีสำนึกสากลอยู่ด้วย พลเมืองตื่นรู้ (Active citizen) กรอบคิด คือ พลเมืองที่มีการจัดการศึกษาจะมีพลเมือง อยู่ 3 แบบคือ พลเมืองที่รับผิดชอบ โดยทุกประเทศจะชอบ เช่น พบเมืองปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ พลเมืองแบบที่สอง คือ พลเมืองแบบมีส่วนร่วม เช่น การทำงานกิจกรรมร่วมกัน ในรูปแบบจิตอาสา ชมรม ชุมนุม และพลเมืองแบบที่สามคือ พลเมืองพลเมือง ที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมของสังคม เช่นสถานการณ์ของคนอดอยาก หรือน้ำท่วม สึนามิ เรามีทรัพยากร มีการเสีย ภาษีแต่ทำไมคนยังอดอยากเป็นเพราะการบริหารจัดการไม่ดี และเราจะมีส่วนร่วมได้อย่างไร ที่เห็นได้ชัดเจนคือ การใส่ในเรื่องการเมือง การแก้ปัญหา และกลไกการแก้ปัญหา พลเมืองตื่นรู้ต้องมีความรู้ในเรื่องกฎหมาย ระบบ ระเบียบ เป็นต้น และรวมตัวกันออกแบบสังคมร่วมกัน และสำนึกสากล พลเมืองไทยที่เป็นพลเมืองตื่นรู้ ไม่ใช่เฉพาะคนไทยแล้ว ในยุคของศตวรรษที่ 21 โลกไร้พรมแดนที่มีการติดต่อสื่อสารกับประเทศต่าง ๆ สิ่งสำคัญคือการเป็นพลเมืองโลก เพราะโลกใบนี้เหมือนหมู่บ้านโลก เราอยู่ในโลกแห่งนี้ร่วมกัน ใช้ทรัพยากร ร่วมกัน ดังนั้นปัญหาโลกร้อนไม่ใช่ปัญหาของบางประเทศ หรือมีสถานการณ์ต่าง ๆ ในโลกมีความรู้สึกเอื้อ ออาทรด้วยกันการเชื่อมโยงในการเป็นพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกัน

วิทยากร : ดังนั้นสมรรถนะของพลเมืองไทยมีความเป็นพลเมืองหลายระดับ เช่นพลเมืองท้องถิ่น รัก ถิ่นฐานบ้านเกิดตนเอง ในระดับชาติเป็นพลเมืองไทย คนไทยมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ส่งเสริมความเป็น ไทย ขยายออกไปเป็นพลเมืองอาเซียน การรับรู้เรื่องราวของประเทศต่าง ๆ มีกาเอื้ออาทรกันจะอยู่ร่วมกัน อย่างไร ไม่เกลียดชังกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน จนกระทั่งถึงพลเมืองโลกในการอยู่ร่วมกันทั้งโลก มีการ แบ่งปันและสิ่งสุดท้ายเป็นอีกโลกหนึ่ง โลกดิจิทัล เป็นโลกที่มีความเชื่อมโยงประสานกัน ที่จะต้องมีการเรียนรู้ ในการอยู่ร่วมกัน จึงรวมอยู่ในสมรรถนะพลเมืองตื่นรู้ มีสำนึกสากล

ผู้ดำเนินรายการ : เราอยากคนไทยเป็นลักษณะใด ในการปฏิรูปการศึกษาฐานสมรรถนะในการพัฒนา ผู้เรียนได้

อภิชัย หาญกล้า ผู้จัดทำ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

<https://www.youtube.com/watch?v=t7XEAvh0Vh4&t=1671s>

รายละเอียดรายการ "คนหลังข่าว"

ออกอากาศเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑ ทางช่อง ๑๖(TNN ๒๔)

ประเด็น "สาระสำคัญหลักสูตรฐานสมรรถนะ"

วิทยากร : รศ.ดร.บังอร เสรีรัตน์

ผู้ดำเนินรายการ : คุณณัชชาวีล วาณิชย์สุรางค์

ผู้ดำเนินรายการ... ในการปฏิรูปการศึกษาเราพูดถึงสมรรถนะที่จะพัฒนาเด็กไทยให้อยู่รอดได้ทั้งในสังคมไทย และสังคมโลก แต่มีคนติดใจในหลายประเด็น ว่าสมรรถนะคืออะไร เด็กแต่ละคนจำเป็นต้องมีสมรรถนะอะไร และมีความรู้เพื่อเอาตัวรอดได้อย่างไร วันนี้จะมาเจาะลึกรายละเอียด เกี่ยวกับ หลักสูตรฐานสมรรถนะ ครั้งที่แล้วเราคุยกัน มีคนสนใจเพราะเป็นเรื่องใหม่ จึงอยากถามว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะคืออะไร

วิทยากร... หลักสูตรฐานสมรรถนะชื่อตรงตัวคือเป็นหลักสูตรที่ใช้สมรรถนะเป็นฐาน เป็นตัวตั้งในการพัฒนาเด็ก หลักสูตรนี้จะบอกว่า เด็ก ๆ ต้องมีสมรรถนะอะไรบ้าง เมื่อหลักสูตร ระบุสมรรถนะที่ต้องพัฒนาเด็ก คนที่นำหลักสูตรนี้ไปใช้ทั้งโรงเรียน คุณครู ผู้ปกครอง ก็ต้องหาวิธีการ หากกลยุทธ์ ที่จะพัฒนาให้เกิดสมรรถนะนี้ และ หากจะดูว่าหลักสูตรนี้ประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ต้องวัดว่าเด็กที่ผ่านหลักสูตรนี้มีสมรรถนะนี้หรือไม่ สมรรถนะที่กำหนดนี้เรียนว่าสมรรถนะหลักที่สำคัญจำเป็น ไม่มี ไม่ได้ แต่อาจจะมีตัวอื่นมากกว่านี้

ผู้ดำเนินรายการ...สมรรถนะ ๑๐ ตัวมีอะไรบ้าง

วิทยากร... สมรรถนะ ๑๐ ตัวคือ

ด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ๒ ด้านนี้ เน้นเกี่ยวกับการสื่อสาร

ด้านคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ด้านการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์

ด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน ซึ่งมีความสำคัญมาก มองอนาคตไกลๆ IT เจริญมาก แต่ผมจะมีความทุกข์ร่มล้อมรอบตัว มีปัญหาเยอะเพราะมีผู้คนมาก ปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้ก่อการร้าย สมรรถนะนี้จะทำให้คนอยู่รอด มีคนทำนายว่าประเทศไทยจะเป็นที่ ๑ ของโลก เพราะเรามีฐานด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน เยอะ โดยเฉพาะหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่อย่างพอเพียง พอดี มีความสุข สมดุล ภายจิตไม่พ่ายแพ้ต่อปัญหา ฟื้นตัวเร็ว เราพร้อมรับมือกับปัญหา

ด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งต้องปูพื้นฐานให้กับผู้เรียน

ด้านทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม ทั้งการคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เน้นการตัดสินใจอย่างรอบคอบมีเหตุผลบนฐานข้อมูล

ด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ด้านการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ และด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล โดยคาดว่า สมรรถนะหลัก ทั้ง ๑๐ สมรรถนะ จะทำให้เด็กไทยมีชีวิตอยู่ดีมีสุข และ สมาร์ท

ผู้ดำเนินรายการ...สมรรถนะ ๑๐ ตัวนี้นักเรียนทุกคนต้องมี และมีในระดับไหน

วิทยากร... หลังจากนั้นจะมีนักวิชาการมาทำรายละเอียดกำหนดว่าสมรรถนะในแต่ละระดับชั้น และ เด็ก ๆ แต่ละชั้นจะมีการกำหนดระดับว่าจะทำอะไรได้

ผู้ดำเนินรายการ... คนที่จะใช้หลักสูตรต้องทำอะไร

วิทยากร.....ในการพัฒนาสมรรถนะมีวิธีการ ที่เรียกว่าก้าวทางการพัฒนา

ก้าวที่ ๑ ก้าวนี้เป็นขั้นทำให้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง ซึ่งเกิดไม่ได้จากการฟังอย่างเดียว แต่ต้องเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ หลากหลาย ที่ได้ปฏิบัติจริงด้วยความสนใจ จนมีความรู้ที่ชัดเจน และได้ฝึกฝนสิ่งนั้นจนชำนาญ และ มีความรู้สึกชอบ ผูกพัน ภูมิใจ เห็นความหมายในสิ่งนั้น

ก้าวที่ ๒ ก้าวนี้เป็นการออกแบบกิจกรรมที่จะทำให้นำความรู้ทักษะ และคุณลักษณะไปใช้จริง ร่วมกัน ซึ่งอาจจะเป็นสถานการณ์ที่ไม่ซับซ้อนมาก แต่ผู้เรียนอยากทำ เห็นคุณค่า และประโยชน์

ก้าวที่ ๕ ก้าวนี้เป็นการออกแบบสถานการณ์ให้ฝึกอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะไปใช้ร่วมกันในสถานการณ์ที่ยาก ซับซ้อน และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ซึ่งขั้นนี้อาจจะเป็น การตรวจสอบว่าผู้เรียนมีสมรรถนะในระดับใด และเติมเต็มพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสูงขึ้น

ก้าวที่ ๔ ก้าวนี้เป็นการออกแบบสถานการณ์ให้ผู้เรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะโดยเชื่อมโยงกับสมรรถนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยาก ซับซ้อน มากขึ้น ขั้นนี้ ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะพบกับสถานการณ์ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความถนัด และระดับสมรรถนะก็ได้

ผู้ดำเนินรายการ... มีคนรู้เรื่องนี้มากนักน้อยเพียงใด

วิทยากร.....ในบ้านเราค่อนข้างใหม่ มีบางกลุ่มที่เข้าใจชัด บางส่วนเข้าใจไม่ตรงกันว่าสมรรถนะคืออะไร ซึ่งในการทำงานช่วงแรก ๆ ก็มีการคุยกันเยอะ

ผู้ดำเนินรายการ... สมรรถนะคืออะไร

วิทยากร.....สมรรถนะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออก เป็นการนำความรู้ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา ในการทำงานและการใช้ชีวิต มีคำสำคัญคือ ๑. พฤติกรรมที่แสดงออก ๒.การนำความรู้ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะมาใช้ ๓.สถานการณ์ต่าง ๆ สถานการณ์เป็นพระเอกของเรื่อง ครูที่มีฝีมือเขาจะมีวิธีการออกแบบสถานการณ์ในช่วงแรกอาจจะไม่ยากนัก และเพิ่มความยากมากขึ้นๆ และ นำสู่การนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ในการทำงานและการใช้ชีวิต

ผู้ดำเนินรายการ... มีตัวอย่างที่รูปธรรม

วิทยากร.....จริง ๆ แล้ว หลายโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็ก ๆ เกิดสมรรถนะแล้ว แต่บางครั้งไม่ทราบ และ ไม่มั่นใจ เนื่องจากยังไม่คุ้นเคย

ตัวอย่างการมีสมรรถนะซึ่งเป็นผลที่ชัดเจนจากการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และครูที่ช่วยกันพัฒนาผู้เรียนในการพัฒนาสมรรถนะ คือเรื่องราวของ นักเรียนโรงเรียนวัดสุทธิวารามที่ช่วยชีวิตชาวฉลามที่ จะกระโดดสะพานฆ่าตัวตาย ในขณะที่ร่วมกับการเล่นดนตรีเปิดหมวกหาเงินมาจัดคอนเสิร์ต ในกรณีนี้ นักเรียนต้องใช้สมรรถนะต่าง ๆ โดยเฉพาะ สมรรถนะการสื่อสาร และ การทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ

ในส่วนสมรรถนะการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ ที่เป็นการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังนั้นนักเรียนได้ร่วมกันทำงานตามบทบาท เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือการช่วยชีวิตชาวจีนดังกล่าว

ในกรณีนี้จะเห็นว่าน้องพันที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการพูดคุย ไกล่เกลี่ย กล่อม และใช้สมรรถนะในการสื่อสาร โดยวิธีการต่าง ๆ ทั้งใช้ภาษาจีน ปน ภาษาอังกฤษ และใช้ ภาษาท่าทาง การมองสบตาและที่สำคัญ ใช้การสื่อสารที่ทำให้เขาสงบและเกิดผลที่สุดคือการจับมือชาวจีนมาสัมผัสตรงหน้าอกเพื่อบอกว่าขอให้เชื่อใจ ซึ่งสิ่งนี้เป็นภาษากายที่เป็นสากลที่แสดงความจริงใจ ในขณะที่เพื่อนๆ ต่างทำหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้ภารกิจสำเร็จ เช่น น้องแชมป์ และเพื่อน ๒-๓ คน ช่วยล็อกตัวให้ชาวจีนหยุดดิ้น และสงบนิ่งกับที่ น้องนพรุจ หา ยาต้ม และ พัดเพื่อให้ไม่ร้อนมากในช่วงที่เครียดมาก ๆ ทำให้ชาวจีนรู้สึกสบายขึ้น ส่วนน้องสรรัช หาเบอร์ โทรศัพท์ เพื่อประสานงานแจ้งตำรวจเพื่อมาช่วยเหลือต่อไป

ในการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และการมีภาวะผู้นำในครั้งนี้เป็นไปอย่างอัตโนมัติ สอดคล้องกันแต่ละคนต่างทำหน้าที่ตามบทบาท และ เป็นผู้นำ ผู้ตาม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา จนภารกิจนี้ประสบความสำเร็จ แสดงถึงการมีสมรรถนะการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ

ผู้ดำเนินรายการ... อยากให้สรุปสาระเรื่องนี้

วิทยากร.....ในอนาคต เราต้องใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างแน่นอนหลักสูตรนี้จะเน้นว่าเด็กทำอะไรได้ ซึ่งจะทำให้เด็ก ๆ มีความเป็นไทย และมีความเป็นสากล ดังนั้นโรงเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องต้องช่วยกัน โดยเราต้องรู้จัก และ เข้าใจว่าสมรรถนะคืออะไร พัฒนาอย่างไร ด้วยวิธีใดบ้าง

รายละเอียดการถ่ายทอดสด

การบรรยายให้ความรู้แก่ผู้บริหารใหม่ของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทใหม่และสมรรถนะสำคัญ
ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑
ณ โรงแรมชลพฤกษ์รีสอร์ท จังหวัดนครนายก
ในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

วิทยากร : รศ.ดร. ทิศนา แคมมณี และ รศ.ดร.บังอร เสรีรัตน์

รศ.ดร. ทิศนา แคมมณี

ผู้บริหารมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารเปรียบเหมือนพ่อแม่ ที่คอยดูแลฟูมฟัก ให้การช่วยเหลือครู และนักเรียนด้วยความรักและเมตตา และต้องหากกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการสนับสนุน โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน เป็นโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ที่เรียกว่า VUCA World ซึ่งมี 4 ลักษณะ คือ Volatility : มีความผันผวน แปรปรวน Uncertainty : ไม่มีความแน่นอน Complexity : มีความซับซ้อน Ambiguity : มีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน

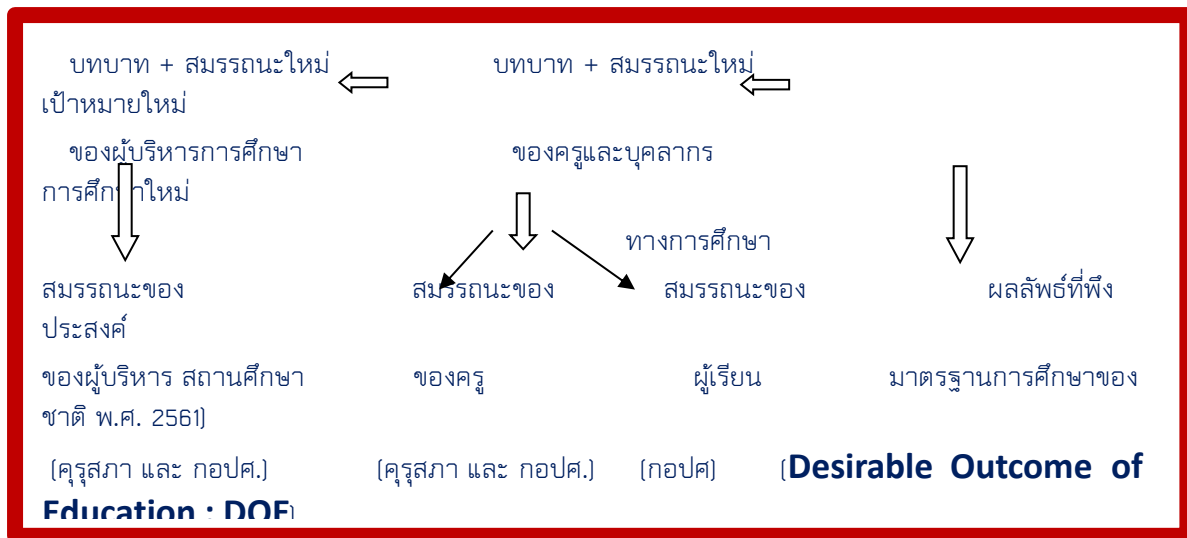
โลกในศตวรรษที่ ๒๑ ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง อันเกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล ลักษณะดังกล่าวนี้จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในทุกด้าน ทั้งด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การทำงาน และอาชีพ ด้านเศรษฐกิจ การเงิน การค้า การตลาด ด้านการศึกษา การเรียนรู้ การสอน การประเมิน ด้านสังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ในยุคนี้ จะมีความเปลี่ยนแปลงทั้ง ผู้บริหาร โรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และ **การบริหารจัดการ**

สำหรับบทบาทหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา คือนำ สถานศึกษาทั้งครู บุคลากร นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องสู่ความสำเร็จ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา โดยต้องรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา รู้จักตนเอง ครู บุคลากร รู้แนวทาง กลยุทธ์ วิธีการ สู่ความสำเร็จ และมีความรับผิดชอบต่องาน สามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ จะต้องเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาแบบเดิม ไปสู่ การจัดการศึกษาแบบใหม่ ในส่วนการจัดการศึกษาแบบเดิมเกิดผลที่ไม่น่าพอใจหลายประการ ได้แก่ ซึ่งส่งผล ดังนี้ ๑) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งในระดับชาติ และนานาชาติตกต่ำ ๒) ผู้เรียนไม่สามารถประยุกต์ใช้ ความรู้ ทักษะเจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีในชีวิตประจำวัน ๓) ผู้เรียนมีความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม แต่ไม่นำสู่ การปฏิบัติ ๔) ปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดีอย่างแท้จริง ๕) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเน้น ทางด้านสติปัญญา ความรู้ ได้รับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ อย่างสมดุล เช่นด้านการปฏิบัติ การพัฒนาลักษณะนิสัย และสุนทรียภาพอื่น ๆ ๖) ผู้เรียนไม่สนใจการเรียน เพราะสิ่งที่เรียนไม่มีความหมายและไม่มีประโยชน์

ต่อตนเอง ๗) ผู้เรียนไม่ได้รับการดูแลและช่วยเหลือตามความต้องการที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน ๘) ผู้เรียน เรียนเพื่อสอบ ไม่ได้เรียนเพื่อการเรียนรู้ ไม่มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน 9) ผู้เรียนเรียนโดยจดจำสิ่งที่ครูสอน ไม่ได้เรียนให้เกิดความเข้าใจ ๑๐) ผู้เรียนขาดวินัยและไม่สามารถนำตนเองในการเรียนรู้ได้ ๑๑) ผู้เรียนไม่ได้เรียนตามความถนัด และความสนใจของตนจึงไม่ได้เกิดความเชี่ยวชาญในเรื่องใดๆ ๑๒) ผู้เรียนขาดคุณสมบัติและความพร้อมในการทำงาน และการประกอบอาชีพตามถนัด ๑๓) ผู้เรียนขาดความสามารถในการคิด ขาดทักษะในการคิดที่ซับซ้อนขึ้น จึงไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีเท่าที่ควร ๑๔) ผู้เรียนขาดวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคม ประเทศชาติ ไม่ใส่ใจและรับผิดชอบต่อสิทธิและหน้าที่ของตน ขาดความกล้าหาญทางจริยธรรมและการผดุงความเป็นธรรมในสังคม

สำหรับการจัดการศึกษาแบบใหม่ นั้นต้องพัฒนา ๑) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง ตามมาตรฐานสากล ๒) ผู้เรียนมีสมรรถนะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ๓) ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม คุณลักษณะ และสุนทรียภาพ และสามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตของตน ๔) ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง เป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาตนเอง ๕) ผู้เรียนได้รับการดูแล และการเรียนรู้ อย่างเสมอภาคตามความแตกต่างที่หลากหลาย ๖) ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ เรียนเพื่อรู้ เข้าใจ และนำไปใช้ในการพัฒนาชีวิตของตน การสอบเป็นเครื่องมือช่วยให้บุคคลเห็นความก้าวหน้าหรือจุดบกพร่องที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของตน ๗) ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก สร้างความรู้ ความเข้าใจในเชิงลึกให้แก่ตนเอง ๘) ผู้เรียนมีวินัย ใส่ใจในการเรียนรู้ และนำตนเองในการเรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๙) ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพ และสามารถเชี่ยวชาญตามความถนัดของตนเอง ๑๐) ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการทำงาน และการประกอบอาชีพตามความถนัด รวมทั้งมีทักษะและสมรรถนะในการเป็นผู้ประกอบการที่สร้างสรรค์และใส่ใจสังคม ๑๑) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด มีทักษะการคิดขั้นสูง สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และผลิตนวัตกรรมตามความเหมาะสมกับวัย ๑๒) ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในความเป็นธรรม ความถูกต้องยุติธรรม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม กล้าต่อต้านการกระทำที่ผิด เป็นพลเมืองที่ดี มีจิตประชาธิปไตย มีความใส่ใจและกระตือรือร้นในการร่วมสร้างสังคมที่ดี มีสันติสุขทั้งในระดับประเทศ

สำหรับบทบาทใหม่ของครูและผู้บริหารตามเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษา เสนอดังแผนภาพ

มาตรฐานการศึกษาชาติ

มาตรฐานการศึกษาชาติ ได้กำหนดลักษณะผู้เรียน ๓ ลักษณะ คือ ๑) ผู้เรียนรู้ (Learner person) ๒) ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม(Innovative Co-creator) และ ๓) พลเมืองที่เข้มแข็ง(Active Citizen) โดยได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน แต่ละระดับดังนี้

ระดับประถมศึกษาได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนดังนี้ ๑) ผู้เรียนรู้ (Learner person) ที่มีลักษณะสำคัญคือ รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้เพื่อสร้างนิสัยและสุขภาพที่ดี ๒) ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม (Innovative Co-creator) ที่มีลักษณะสำคัญคือรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสาร และความรอบรู้ด้านต่าง ๆ และ ๓) พลเมืองที่เข้มแข็ง(Active Citizen)) ที่มีลักษณะสำคัญคือแยกแยะผิดถูก ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา รักท้องถิ่น และประเทศ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนดังนี้ ๑) ผู้เรียนรู้ (Learner person) ที่มีลักษณะสำคัญคือ รู้จักตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายและทักษะการเรียนรู้ บริหารจัดการตนเอง เป็น มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างสุขภาวะ และสร้างงานที่เหมาะสมกับช่วงวัย ๒) ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม(Innovative Co-creator)) ที่มีลักษณะสำคัญคือมีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร รอบรู้ทางข้อมูลสารสนเทศ และดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ นำความคิดสู่การสร้างผลงาน และ ๓) พลเมืองที่เข้มแข็ง(Active Citizen)) ที่มีลักษณะสำคัญคือเชื่อมั่นในความถูกต้อง ยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย มีสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นไทย และพลเมืองอาเซียน

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา ได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนดังนี้ ๑) ผู้เรียนรู้ (Learner person) ที่มีลักษณะสำคัญคือ ชื่นนำการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ มีความรอบรู้ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาสุขภาพของคุณภาพชีวิตและอาชีพ ๒) ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม(Innovative Co-creator)) ที่มีลักษณะสำคัญคือสามารถแก้ปัญหา สื่อสารทางบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรมทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรมและสามารถเป็นผู้ประกอบการได้ และ ๓) พลเมืองที่เข้มแข็ง(Active Citizen)) ที่มีลักษณะสำคัญคือเชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรม มีจิตอาสา กล้าหาญทางจริยธรรมและเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นร่วมสร้างสังคมที่ยั่งยืน

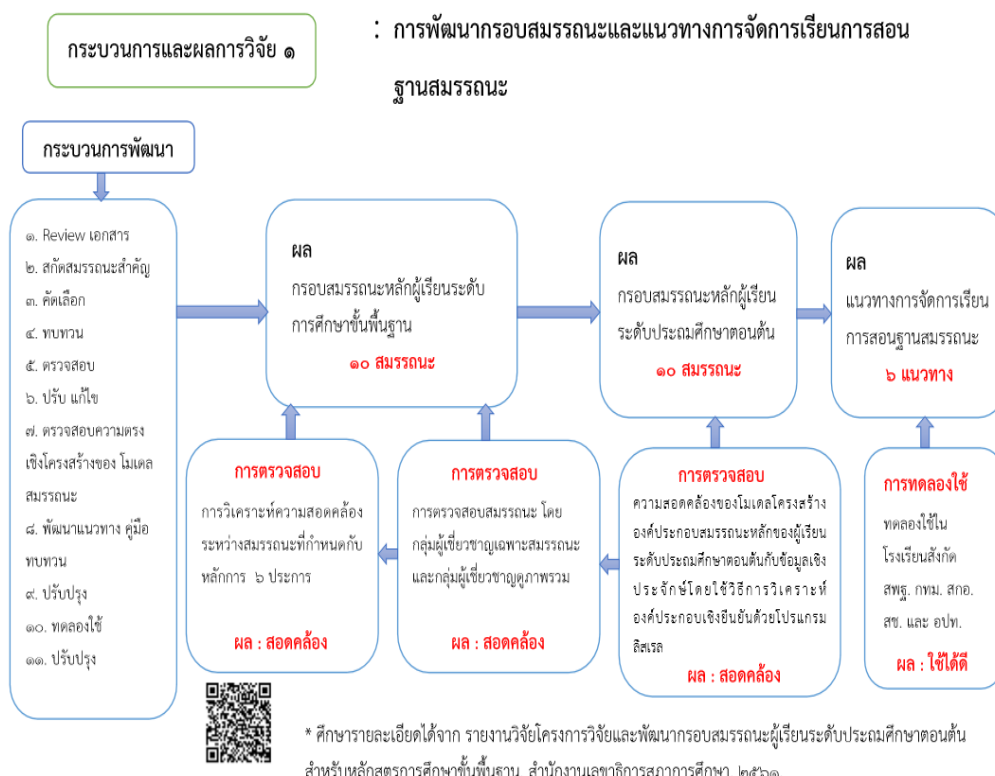
ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาได้นำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

ในช่วงที่ผ่านมา คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาอิสระ ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งสมรรถนะทั้ง ๓ ส่วนสนับสนุนกันคือ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เป็นเป้าหมายในการทำงาน สมรรถนะสำคัญของครูคือสมรรถนะที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจะช่วยในการสนับสนุน เกื้อกูล ให้ครูเกิดสมรรถนะ และปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สำหรับกระบวนการทำงานที่ผ่านมา มีดังนี้

๑. ในปี ๒๕๖๐ เริ่มศึกษาจัดทำสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.๑-ป.๓) และนำสู่การทดลอง โดย คณะทำงานจัดทำกรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการจัดการเรียนการสอน ในคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา ดังรายละเอียด

จากการทดลองพบว่ามีแนวทางการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ มี ๖ แนวทาง ดังนี้
แนวทางที่ ๑ ใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะ แนวทางที่ ๒ ใช้งานเดิมต่อเติมสมรรถนะ แนวทางที่ ๓ ใช้รูปแบบการ

เรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะ แนวทางที่ ๔ สมรรถนะเป็นฐานผลงานตัวชี้วัด แนวทางที่ ๕ บูรณาการ ผสานหลายสมรรถนะ แนวทางที่ ๖ สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน ส่วนผลการทดลอง สำคัญ มีดังนี้ ๑. ครูสามารถพัฒนาได้หากได้รับความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ๒. สมรรถนะทั้ง ๑๐ ประการช่วยให้การจัดการเรียนการสอนดีขึ้น จัดการเรียนรู้อย่างรุกและเชิงลึกได้มากขึ้น ๓. ครูส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ ๘๓ เห็นด้วยกับการปรับหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ และเห็นว่าการสอนแบบเน้นสมรรถนะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ๔. ปัจจัยเอื้อการทำงานของครู คือ ๔) ความเข้าใจสมรรถนะทั้ง ๑๐ ประการ ๕) การสนับสนุนให้กำลังใจและความรู้เชิงวิชาการ ๕) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ๕) แนวทางการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ๖) แนวทางสามารถนำไปใช้ได้ดีในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะทั้ง ๑๐ สมรรถนะ

๒. องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for the Economic Cooperation and Development) : OECD และ Unicef โดย สพฐ. เป็นเจ้าภาพหลักได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ๓ ครั้ง เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนการสอน และการวัด และประเมินผล แก่ทีมงานที่เป็นแกนนำในการทำงานพัฒนาหลักสูตร ในขณะนี้ผ่าน ไป ๑ ครั้ง ในช่วงปลายเดือนมกราคม ๒๕๖๒

๓. ประชุมวางแผนพิจารณา ROADMAP การทำงานพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ เริ่มดำเนินการ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๒

สำหรับกรอบสมรรถนะหลักผู้เรียน มีนำเสนอลักษณะคนไทย ๔ ลักษณะ และ กำหนดสมรรถนะหลัก ๑๐ สมรรถนะ ดังนี้

คนไทยฉลาดรู้ : ใช้ภาษาสื่อความคิดอย่างสร้างสรรค์ ผูกพันและภาคภูมิใจในความเป็นไทย คิดต่อสัมพันธ์ไทย-สากล ใช้ตรรกะคณิต-วิทย์ พิชิตปัญหา

๑. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language for Communication)

๒. คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Mathematics in Everyday Life)

๓. การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry and Scientific Mind)

๔. ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (English for Communication)

คนไทยอยู่ดีมีสุข: รู้จักตน พึ่งพาตน เป็นคนมีความสุข ใฝ่ความดี มีสุนทรีย์ มีวินัย ใส่ใจเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียงและสมดุล มีทักษะการทำงาน สร้างพื้นฐานอาชีพตามถนัด สามารถบริหารจัดการ ประกอบการอย่างสร้างสรรค์และใส่ใจสังคม

๕. ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth)

๖. ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship)

คนไทยสามารถสูง: คิดรอบคอบ พิจารณารอบด้าน สู่การแก้ปัญหา พัฒนานวัตกรรม รู้เท่าทันตนเอง เท่าทันสื่อ เท่าทันสังคม

๗. ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (Higher Order Thinking Skills and Innovation)

๘. การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy : MIDL)

พลเมืองที่ใส่ใจสังคม: รวมพลังทำงาน ร่วมกิจการสาธารณะ มีภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์อันดี เคารพศักดิ์ศรี และความแตกต่าง สร้างความเป็นธรรม

๙. การทำงานแบบรวมพลังเป็นทีมและมีภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership)

๑๐. การเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizens with Global Mindedness)

ในส่วนรายละเอียดแต่ละสมรรถนะ มีดังนี้

สมรรถนะภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เป็นความสามารถในการใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อ เกี่ยวข้องกับบุคคลรอบตัว ผ่านการฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน เพื่อรับ แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ ความรู้สึกนึกคิด โดยใช้ความรู้ทางหลักภาษาและการใช้ภาษาร่วมกับประสบการณ์ของตนตามช่วงวัย ผ่านการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองและแก้ปัญหา อย่างมีสติ เท่าทันและสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่มีคุณภาพและการทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมไทย รวมทั้งการใช้ภาษาไทยผ่านการฟัง ดู พูด อ่านและเขียนในการเข้าถึงองค์ความรู้ของสังคมไทย ภาควิชา ภูมิภาค ผูกพัน และสืบสานสิ่งที่ดีงาม อีกทั้งสะท้อนความเป็นไทย ออกมาในผลงานต่างๆที่ตนผลิต

คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน เป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระของคณิตศาสตร์กับอีกหลายๆ สาขาวิชา เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เป็นการนำความรู้ไปเชื่อมกับปัญหา สถานการณ์ในชีวิตประจำวันให้ผู้เรียนพบ ทำให้ผู้เรียนมองเห็นสะพานเชื่อมระหว่างคณิตศาสตร์กับโลกที่เป็นจริง เป็นการประยุกต์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือใช้ในการทำงานที่เหมาะสมตามวัย ผู้เรียนที่มีสมรรถนะคณิตศาสตร์ คือผู้เรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีเหตุผล สามารถใช้ความหมายทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร รวมทั้งเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ได้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความสามารถ เจตคติ ทักษะ ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รวมทั้งสถานการณ์ใหม่ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่หรือการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเอื้อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม

การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ เป็นความสามารถในการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อการแสวงหาความรู้หรือคำถามที่ต้องการ อาจมีการใช้และสร้างแบบจำลองเพื่อความเข้าใจเรื่องราวในธรรมชาติ มีการใช้เหตุผลเพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านสู่การตัดสินใจ ได้คำตอบ ตลอดจนสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาชีวิตประจำวันด้วยการเป็นผู้สนใจใฝ่รู้ มีเหตุผล รวมทั้งมีจินตนาการ

ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการรับสาร และการส่งสาร การมีปฏิสัมพันธ์ มีกลยุทธ์ในการติดต่อสื่อสาร สามารถสื่อสารได้ถูกต้องเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษ สามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนและถ่ายทอด ความคิด ประสบการณ์ และวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ มั่นใจ

ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่จำเป็นในการใช้ชีวิตอย่างมี

ประสิทธิภาพและมีความสุข โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้สร้างความสมดุลและพอดีในการใช้ชีวิต มีการรู้จักตนเองทั้งจุดเด่น และจุดบกพร่องและนำมาใช้ในการกำหนดเป้าหมายของชีวิต กินอยู่ อดออม มีสติสัมปชัญญะบริหารจัดการ และ ดำเนินชีวิตสู่เป้าหมาย มีการน้อมนำหลักศาสนาที่ตนนับถือมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิต มีการเรียนรู้ด้วยความสุขอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีการแสวงหาความรู้ แบ่งปันความรู้ ตระหนักในความสำคัญของการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง พร้อมเผชิญปัญหาปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการปรับตัวและฟื้นคืนสภาพอย่างรวดเร็วเมื่อเผชิญกับปัญหา และ ความเปลี่ยนแปลง สามารถป้องกันและหลีกเลี่ยงจากภัยต่างๆ สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี พร้อมเกื้อกูลช่วยเหลือเพื่อน ครอบครัว และผู้เกี่ยวข้องเพื่อความสุขในการอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมได้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่

ความเจริญแห่งตน เป็นการพัฒนาตนเองให้มีชีวิตอย่างสมดุลทุกด้านทั้งทางด้านร่างกายจิตใจอารมณ์สังคมสติปัญญาและสุนทรียะ มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิต นับถือตนเอง พึ่งพาตนเองและพัฒนาตนเองให้มีสุขภาวะที่ดี มีสุนทรียภาพชื่นชมความงามของธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม เห็นความสำคัญ มีส่วนร่วมในการรักษาสืบทอดส่งต่อทะนุบำรุงรักษาวัฒนธรรมให้ดำรงสืบทอดต่อไปได้

ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ เป็นความสามารถของบุคคลที่มุ่งเน้นการสร้างความพร้อมสำหรับการทำงานการประกอบอาชีพ และเป็นผู้ประกอบการที่เกื้อกูลสังคม โดยบุคคลต้องรู้จักความถนัด และความสนใจของตนเอง และนำสู่การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง การพัฒนาทักษะในการทำงาน การทำงานด้วยการพึ่งพาตนเอง ยึดหลักการบริหารจัดการ และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการปฏิบัติงานด้านการเงิน เป็นการประกอบการที่เน้นนวัตกรรม การสร้างผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพสูง มีจรรยาบรรณพร้อมรับผิดชอบสังคม ความรอบรู้ทางการเงิน เป็นความรู้ ทักษะ และทัศนคติของบุคคลในการจัดการการเงิน และการสร้างทัศนคติทางการเงินโดยอาศัยความรู้ ข้อมูล และสารสนเทศอย่างครบถ้วนจนสามารถจัดการการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งการสร้างรายได้การควบคุมการใช้จ่าย การเก็บออม การแปลงเงินออมเป็นทรัพย์สิน การลงทุนเพื่อสร้างรายได้และการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สิน

ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม ทักษะการคิด เป็นความสามารถในการดำเนินการคิด เพื่อให้ได้คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ต้องการ เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าหรือข้อมูลต่างๆ เข้ามา สมองจะมีกระบวนการในการจัดกระทำต่อสิ่งเร้าในลักษณะต่างๆ กัน เกิดเป็นกระบวนการคิดที่หลากหลายซึ่งจัดกระทำต่อสิ่งเร้าในลักษณะต่างๆ กัน เกิดเป็นกระบวนการการคิดที่หลากหลาย ซึ่งจัดจำแนกได้เป็นกลุ่มสำคัญ ๓ กลุ่ม ๑. ทักษะการคิดพื้นฐาน เช่น ทักษะการจำ การเก็บความรู้ การดึงความรู้มาใช้ การอธิบาย ๒. ทักษะการคิดที่เป็นแกนสำคัญ เช่นทักษะการสังเกต การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่ม จัดประเภท การแปลความ ขยายความ การเชื่อมโยง การสรุป ๓. ทักษะการคิดขั้นสูง เช่น ทักษะการนิยาม การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การหาแบบแผน การจัดระบบ โครงสร้าง การสร้าง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการคิดที่มุ่งไปที่การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เหตุผล และหลักฐานของเรื่องที่พิจารณาว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด มีประเด็นอะไรที่เป็นจุดอ่อน สามารถโต้แย้งได้โดยมีหลักฐานสนับสนุน ซึ่งผลการวิพากษ์และประเมินข้อมูลนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญที่นำไปพิจารณา

ร่วมกับข้อมูลด้านอื่นๆ เช่นความเหมาะสมตามหลักกฎหมาย ศีลธรรม คุณธรรม ค่านิยม ความเชื่อและบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ

ทักษะการแก้ปัญหา เป็นกระบวนการคิดที่มุ่งไปที่ความเข้าใจเหตุและผลของปัญหา การแก้ปัญหาให้ได้ผลจะต้องหาต้นเหตุของปัญหานั้น และขจัดที่เหตุซึ่งต้องอาศัยวิธีการที่เหมาะสม เมื่อได้วิธีการที่น่าจะดีที่สุดแล้ว ก็ต้องวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นอย่างเป็นลำดับขั้นตอน และลงมือทำตามแผนนั้น เก็บและวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล ปรับปรุง จนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการคิดที่ต้องอาศัยจินตนาการ และทักษะพื้นฐานด้านการคิดคล่อง คิดยืดหยุ่น คิดหลากหลาย รวมทั้งการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ดีกว่า มีประโยชน์ มีคุณค่ามากกว่าเดิม การคิดริเริ่มอาจเป็นการปรับหรือประยุกต์ของเดิมให้อยู่ในรูปแบบใหม่ หรืออาจเป็นการต่อยอดจากของเดิม หรือเป็นการริเริ่มสิ่งใหม่ขึ้นมาเลยก็ได้

การทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ การทำงานแบบร่วมมือรวมพลังนั้นเป็นการ

ร่วมกันทำงานตามบทบาทเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน อีกทั้งส่งเสริม บ่มเพาะความสัมพันธ์ทางบวก โดยผู้เกี่ยวข้องตระหนักในการสนับสนุน แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ และความคิด พร้อมสนับสนุนเกื้อกูลกันทุกด้าน นอกจากนี้ต้อง ใส่ใจในการประสานความคิด ประนีประนอม เสนอทางเลือกและแนวปฏิบัติที่ทุกฝ่ายยอมรับ สร้างและรักษาความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาชิก ภาวะผู้นำ เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่สามารถแก้ปัญหาและใช้มนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อชี้แนะแนวทางให้ไปสู่เป้าหมายและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้พัฒนาตนเองและนำจุดเด่นของแต่ละคนมาใช้ปฏิบัติงานในฐานะสมาชิกกลุ่มที่ดี เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกัน

การเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล เป็นพลเมืองที่ตระหนักในศักยภาพของตนเอง ศรัทธาและเชื่อเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายมีความรู้ความสามารถเชิงการเมืองที่เอื้อให้สามารถอยู่ร่วมกันและปกครองกันเองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ สิทธิและเสรีภาพ ความเท่าเทียมและเป็นธรรม ความเป็นเหตุเป็นผล มีสำนึกการเป็นเจ้าของประเทศ ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา/ความขัดแย้งด้วยสันติวิธี หรือพัฒนาสร้างสรรค์สังคมโดยรวมร่วมกันในระดับต่างๆ ได้แก่ ชุมชน ท้องถิ่น ประเทศชาติ อาเซียนและโลก เห็นความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงที่ส่งผลถึงกันและกันทั้งหมด

ผังกรอบสมรรถนะหลักมีดังนี้

มาตรฐานวิชาชีพครู/สมรรถนะครู เป็นสิ่งที่รับประกันว่าผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามเป้าหมาย

มาตรฐานวิชาชีพครู ประกาศใช้ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ โดยคุรุสภา และ คณะอนุกรรมการด้านครูและอาจารย์ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ภาพรวมมาตรฐานวิชาชีพครู/ มีดังนี้

รายละเอียดทั้ง ๔ องค์ประกอบ มีดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นครู

- * ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม
- * เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
- * มีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู
- * ยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน
- * สร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้ และสร้างนวัตกรรม
- * พัฒนาให้เป็นผู้รอบรู้ ทันสมัย ทันความเปลี่ยนแปลง
- * ติดตามความเปลี่ยนแปลง บริบทโลก การรู้เท่าทันสังคม

องค์ประกอบที่ 2 ความรู้และศาสตร์การสอน (ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน และ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครู)

- * ประยุกต์ใช้จิตวิทยาในการวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียน
- * บูรณาการความรู้ เนื้อหา หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการเรียนรู้
- * ใช้ความรู้ การวัด ประเมินผลการเรียนรู้และวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน
- * ใช้ภาษาไทย และภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร
- * ออกแบบดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

- * พัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการศึกษา
- * วางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิดและมีความเป็นนวัตกร
- * ช่วยเหลือ ดูแลและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ
- * จัดบรรยากาศและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้โดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน
- * วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
- * ปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ

องค์ประกอบที่ ๔ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน

- * ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียน
- * สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน
- * ศึกษา เข้าถึงบริบทชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม
- * ส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สมรรถนะหลักผู้บริหารสถานศึกษา

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการด้านครูและอาจารย์ในคณะกรรมการ อิสระเพื่อการปฏิรูป

การศึกษา ประกอบด้วยสมรรถนะ ๓ ด้านคือ สมรรถนะด้านที่ ๑ ภาวะผู้นำการเรียนรู้ (Learning Leadership) สมรรถนะด้านที่ ๒ ภาวะผู้นำทางการคิดและการปฏิบัติ (Brain & Behavior Leadership) และ สมรรถนะด้านที่ ๓ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมายที่ท้าทาย (Change & Challenge Leadership) โดยในแต่ละด้านมีสมรรถนะ ดังนี้

สมรรถนะด้านที่ ๑ ภาวะผู้นำการเรียนรู้ (Learning Leadership)

สมรรถนะ

- ๑.๑ นำตนเองในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทีมงานมุ่งสู่ผลลัพธ์ที่ท้าทายของสถานศึกษา (ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นในระดับที่ท้าทาย)
- ๑.๒ นำครูในการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน
- ๑.๓ นำด้านการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งทางด้านกายภาพ สังคม และ จิตวิทยา ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ครู บุคลากร และชุมชน

สมรรถนะด้านที่ ๒ ภาวะผู้นำทางการคิดและการปฏิบัติ (Brain & Behavior Leadership)

สมรรถนะ

- ๒.๑ มีกรอบคิดแบบเติบโต (growth mindset) มีความเชื่อว่าความสามารถ สติปัญญาพัฒนาได้ มองปัญหาและอุปสรรคเป็นโอกาสในการเรียนรู้ มีความพยายามในการทำสิ่งที่ท้าทายและพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ
- ๒.๒ คิดเชิงกลยุทธ์คิดเป็นระบบ และคิดเชิงนวัตกรรม
- ๒.๓ สร้างแรงบันดาลใจและเป็นแบบอย่างในด้านจิตวิญญาณความเป็นครูความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นธรรม และความเป็นประชาธิปไตย

สมรรถนะด้านที่ ๓ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมายที่ท้าทาย (Change & Challenge Leadership)

สมรรถนะ

- ๓.๑ จูงใจครูและนักเรียนให้มุ่งสู่ผลลัพธ์ที่ท้าทาย
- ๓.๒ เสริมครูให้ร่วมมือรวมพลัง (collaboration) นำการเปลี่ยนแปลง
- ๓.๓ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาและชุมชน
- ๓.๔ บริหารงานด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะการบริหารและกลไกการเปลี่ยนแปลง

รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แคมมณี

ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา : ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษา ในส่วนนี้จะเสนองานวิจัย ๓ เรื่อง คือ

๑. งานวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ : การศึกษาพหุกรณี โดย รศ.ดร.ทิศนาแคมมณี และคณะ (๒๕๔๔) กลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๑ โรงเรียน ครอบคลุมทุกระดับ ทุกสังกัด และทุกภูมิภาค โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก จัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) และสังเกตการจัดการเรียนการสอนแบบไม่มีส่วนร่วม ร่วมกับการสำรวจเอกสาร ผลการวิจัย พบว่า ๑)ผู้บริหาร เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพล/มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิรูป/พัฒนาสถานศึกษา มากที่สุด ๒) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้มีคุณสมบัติเด่นที่คล้ายคลึงกันคือ เป็นผู้ที่มีความจริงใจ ตั้งใจ พัฒนางานเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนกล้าตัดสินใจ ทำงานหนัก เป็นแบบอย่างในการทำงานและมีคุณธรรม

๒. งานวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งโรงเรียน โดย รศ.ดร. ทิศนา แคมมณี และคณะ (๒๕๔๗) เป็นการศึกษาวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์ ๕C ในการออกแบบและดำเนินโครงการวิจัย : ๑) Cascade Design ๒) Collaboration ๓) Cognitive Coaching ๔) Cognitive Growth for Career Path และ ๕) Culture of Learning ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและกระบวนการพัฒนา ๓ ระยะ ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผู้บริหารเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนาสถานศึกษา ๒. คุณลักษณะของผู้บริหารที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ มี ๒ ลักษณะ คือ คุณลักษณะพื้นฐานในการทำงาน และ คุณลักษณะทางการบริหารงานวิชาการ โดยคุณลักษณะพื้นฐานในการทำงาน มี ๓ ประการคือ ๑) เป็นที่ยอมรับ ๒) ให้การสนับสนุนครูและ ๓) มีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนสำหรับ คุณลักษณะทางการบริหารงานวิชาการ มี ๔ ประการคือ ๑) มีความสัมพันธ์กับชุมชน ๒) มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีความเป็นประชาธิปไตย ๓) มีการจัดระบบการนิเทศ และติดตามงาน และ ๔) มีศักยภาพทางวิชาการ

๓. งานวิจัยของ ศาสตราจารย์ John Hattie ขณะประจำอยู่ที่ University of Auckland ประเทศ New Zealand เป็นงานวิจัยขนาดใหญ่ ใช้เวลานานกว่า ๑๕ ปี มีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษาและสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษากว่า ๕ หมื่นเรื่องครอบคลุมผู้เรียนประมาณ ๒๔๐ ล้านคน และได้เผยแพร่ผลการวิจัยมาตั้งแต่ ค.ศ. ๒๐๐๙ โดยมีการทำวิจัยต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันการวิจัยนี้ได้ ศึกษาหาค่าขนาดอิทธิพล (Effect size) ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณ (meta analysis) ผลการวิจัย พบว่า

๑. กลุ่มตัวแปรหลักที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี ๖ กลุ่มคือ ผู้เรียน บ้าน โรงเรียน หลักสูตร ผู้สอน และกลยุทธ์การเรียนการสอน โดยในปี ๒๐๐๙ พบ ๑๓๘ ตัวแปรปี ๒๐๑๑ ปรับเป็น ๑๕๐ ตัวแปร และปี ๒๐๑๕ ปรับเป็น ๑๙๕ ตัวแปร

๒. ค่าอิทธิพล (Effect size) ของตัวแปร ๐.๔๐ ขึ้นไป สามารถช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างแท้จริง

๓. ได้ค่าขนาดอิทธิพลของตัวแปรจำนวน ๑๙๕ ตัวที่มีค่า ๐.๔๐ ขึ้นไป (ปี ๒๐๑๕)

๔. ได้แนวทางการเรียนรู้ชัดแจ้ง (Visible Learning) ซึ่งให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้และอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้

๕. ได้กรอบคิดที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนสำหรับบริหาร ครูผู้สอน และบุคลากร โดยตัวแปรที่มีค่าขนาดอิทธิพลสูงสุด ๑๐ อันดับแรก (คศ.๒๐๑๕) ๑) การให้เกรดตนเอง/การประเมินตนเอง (Self report) มีค่าอิทธิพล = ๑.๔๔ ๒) โปรแกรมตามแนวคิดของเปียเจต (Piagetian program) มีค่าอิทธิพล = ๑.๒๘ ๓) การประเมินผลความก้าวหน้า (Formative evaluation) มีค่าอิทธิพล = ๐.๙๐ ๔) การสอนจุลภาค (Micro teaching) มีค่าอิทธิพล = ๐.๘๘ ๕) การเรียนเร่งรัด (acceleration) มีค่าอิทธิพล = ๐.๘๘ ๖) พฤติกรรมในชั้นเรียน (Classroom behavior) มีค่าอิทธิพล = ๐.๘๐ ๗) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนข้อมูลย้อนกลับ (Teacher -student relationships) มีค่าอิทธิพล = ๐.๗๒ ๘) การฝึกเป็นระยะ (Spaced practice) มีค่าอิทธิพล = ๐.๗๑ ๙) กลยุทธ์การคิดเชิงอภิमान (Meta-cognitive strategies) มีค่าอิทธิพล = ๐.๖๙ และ ๑๐) ผลสัมฤทธิ์เดิมที่มีมาก่อน (Prior achievement) มีค่าอิทธิพล = ๐.๖๗

สำหรับกรอบคิดที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ (Mindframes Impacting Learning) พบแนวคิด ๙ ประการที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่

๑. งานหลักของผู้สอน ผู้บริหาร และบุคลากร คือการประเมินให้รู้ว่าสิ่งที่ตนทำอยู่มีอิทธิพล ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด การสอนที่ดีที่สุดไม่ใช่การสอนด้วยวิธีสอนที่ดีที่สุดแต่อยู่ที่ว่าการสอนนั้นส่งผลกระทบต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

๒. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการเรียนรู้มาจากการที่ผู้สอนได้ทำ หรือไม่ทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง

๓. ผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจ พูดคุยกันในเรื่องของการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าการสอนของผู้สอน ทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้การอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนรู้

๔. บุคลากรทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินการกระทำของตนว่ามีอิทธิพล ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติของตน

๕. ผู้สอนลดบทบาทการเป็นผู้พูดเป็นผู้ฟัง ฟังผู้เรียนให้มากขึ้นฟังให้เข้าใจความคิด ความรู้สึก อารมณ์ ความสับสน ความสำเร็จ ความล้มเหลวของผู้เรียน ฟังให้รู้ถึงวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบ ฟังให้รู้ถึงปัญหาของผู้เรียน

๖. ผู้สอน คิดถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของตนว่าเป็นเรื่องท้าทายที่น่าสนใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ท้าทายการเรียนรู้

๗. บรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย ยอมรับความผิดพลาดได้และมีความสัมพันธ์ที่ดี เป็นบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันสร้างให้เกิดขึ้น

๘. การติดต่อสื่อสารด้วยภาษาที่เป็นที่เข้าใจของทุกคน เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงและสื่อสาร รวมทั้งให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง

๙. การฝึกผู้เรียนให้เห็นคุณค่าของการมีสมาธิ ความเพียร และการปฏิบัติอย่างจริงจัง เป็นเรื่องที่สำคัญต่อการเรียนรู้

ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน/ภาวะผู้นำที่ยืดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ลักษณะของการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่มีกรอบแนวคิดและเป้าหมายมุ่งไปสู่การเพิ่มผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งพบว่าจะเกิดขึ้นได้จากการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ จึงให้ความสำคัญกับงานวิชาการ ให้เวลาแก่งานการพัฒนาครูและการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการบริหารสถานศึกษาของผู้นำทางการเรียนการสอน

1. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่สุดของความสำเร็จในการจัดการศึกษา คุณภาพของครูและการจัดการเรียนการสอนส่งผลโดยตรงต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาครูและการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นงานที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ และดำเนินการให้เกิดผล

2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับการกระทำ และไม่กระทำการใดๆ ของครูและผู้บริหาร เช่น การเลือกวิธีการ กลยุทธ์ หรือโปรแกรมต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนย่อมดีกว่า การเลือกสิ่งส่งผลกระทบต่อผลต่ำกว่า

3. การกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย เป็นรูปธรรมและร่วมกันพัฒนาไปสู่เป้าหมายนั้น สามารถเพิ่มผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้

4. ทุกฝ่ายควรตระหนักว่าการกระทำของตนส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงควรมีการประเมินตนเอง เพื่อให้รู้ว่าอะไรที่ตนเองทำ ส่งผลต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด และมองการประเมินเป็นกระบวนการช่วยให้ตนเองได้รับข้อมูลย้อนกลับ

5. ข้อมูลและความคิดเห็นจากครูและผู้เรียน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เป็นข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจึงควรรับฟัง และนำมาใช้การพัฒนาปรับปรุงงาน

6. การสร้างบรรยากาศที่ช่วยให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ จากความผิดพลาดได้ โดยไม่เสียหน้า เสียความรู้สึก จะช่วยให้ทุกคนทำงานร่วมกัน และพัฒนาตนเองได้อย่างมีความสุข

ผู้บริหารทางการเรียนการสอนจะให้ความสำคัญและเวลา ในการพัฒนาครู และนิเทศการเรียนการสอน สังเกตการเรียนรู้ ของผู้เรียนและการสอนของครู ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู และ ร่วมกันเลือกโปรแกรม วิธีการ และกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผล กระทบสูงต่อการเรียนรู้ รวมทั้งช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร และปลอดภัย ส่งเสริมและช่วยให้ครูได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกรอบคิดและปฏิบัติตามกรอบคิดที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

(Mindframes Impacting Learning) เป็นผู้บริหารทางการเรียนการสอนที่มีภาวะผู้นำ

เชิงผลกระทบสูง (Instructional Leadership)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า ท่านผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ในวันนี้ (๒๕๖๒) ...คือผู้ที่กำหนดความสำเร็จของการจัดการศึกษาใหม่ในศตวรรษนี้

หากในช่วงปลายของศตวรรษ ที่ ๒๑ การศึกษาไทยสามารถหรือยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตาม ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ ณ วันนี้

นั่นคือผลลัพธ์ที่เกิดจากตัวท่านและกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ในวันนี้ !!! การศึกษาของประเทศ จะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดฝากความหวังไว้กับท่านผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน ในวันนี้

.....เพราะท่านคือตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการศึกษา

๔. สื่อการเรียนรู้

๔.๑ วีดิทัศน์(DVD) การสอนภาษาไทยสำหรับครูสอนภาษาไทย เรื่อง การสอนภาษาไทยแบบวิเคราะห์โดยใช้เหตุผล ตอนที่๑-๕ (ตอนละประมาณ ๒๕ นาที) โดย อาจารย์ สมาน เงินเหรียญ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการสอนภาษาไทย

ตัวอย่างสื่อการเรียนรู้สำหรับครูสอนภาษาไทย

เนื่องจาก สภาพการสอนภาษาไทยของประเทศไทยยังเป็นปัญหา เด็กไทยส่วนใหญ่อ่านไม่ออก และเขียนไม่ได้ ทั้งๆ ที่ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเป็นภาษาแม่ คณะอนุกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาจึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่าปัญหานี้เป็นปัญหาเร่งด่วนและควรได้รับการแก้ไขโดยเร็วที่สุด จึงได้สำรวจจน วั ต ก ร ม ม ที่ ใช้ ส อ น ก า ช า ไ ท ย ใน การ เรียน และค้นพบว่าครูสมาน เงินเหรียญ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการสอนภาษาไทย ซึ่งเป็นครูข้าราชการเกษียณ โรงเรียนวัดบางเตือ ตำบลบางเตือ อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ค้นพบนวัตกรรมในการส่งเสริมการอ่านภาษาไทยออก เขียนภาษาไทยได้ ซึ่งน่าสนใจเป็นอย่างมากและได้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง ผู้เรียนมีการพัฒนาที่สูงขึ้น นวัตกรรมดังกล่าวกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้เป็นอันดับแรก คำนึงถึงความสนใจของผู้เรียน และพื้นฐานประสบการณ์เดิมเป็นสำคัญ โดยใช้นิทานเป็นสิ่งกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน อีกทั้งยังสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนอีกด้วย ความรู้ที่เด็กได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นหัวใจของการเรียนการสอนภาษาไทยของครูสมาน

นวัตกรรมดังกล่าวแก้ปัญหาสภาพการสอนภาษาไทยได้เป็นอย่างดี เป็นวิธีสอนอีกทางเลือกหนึ่งที่จะเป็นแนวทางให้ครูภาษาไทยสะดวกในการนำมาใช้จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยที่ขาดแคลนครูภาษาไทย จากปัญหาและความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำสื่อการเรียนรู้ให้ครูนำไปใช้ได้สะดวกและเกิดประสิทธิผลกับผู้เรียน

สื่อการเรียนรู้สำหรับครูสอนภาษาไทย เป็นลักษณะการสอนภาษาไทยแบบวิเคราะห์โดยให้เหตุผล แบ่งออกเป็น 5 ตอน บรรจุในรูปแบบ DVD รวม ๓ แผ่น ดังนี้

สื่อการเรียนรู้สำหรับครูสอนภาษาไทย
ตอนที่ ๑-๒

เนื้อหา : การประสมสระ อา อี อุ โอ เอากับ

พยัญชนะเพื่อผันคำ ด้วยการคิดวิเคราะห์

สื่อการเรียนรู้สำหรับครูสอนภาษาไทย
ตอนที่ ๓-๔

เนื้อหา : การประสมสระ และ
วรรณยุกต์ ด้วยการคิดวิเคราะห์

สื่อการเรียนรู้สำหรับครูสอนภาษาไทย
ตอนที่ ๕

เนื้อหา : การเขียนประสมสระและ
วรรณยุกต์ ด้วยการคิดวิเคราะห์

๕. สื่อประชาสัมพันธ์

๕.๑ ผัง ๑๐ สมรรถนะ

ของคณะกรรมการวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๕.๒ ผัง ๑๐ สมรรถนะ

ของคณะกรรมการสื่อสารสังคม

๕.๓ ผัง ๑๐ สมรรถนะ

ของคณะกรรมการการจัดการเรียนการสอน

๕.๔ ผัง ๑๐ สมรรถนะ

ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๕.๕ Ed.Toon

ของคณะกรรมการสื่อสารสังคม

๕.๖ แผนภาพ Student Core Competency

ของคณะกรรมการสื่อสารสังคม

๖.ข่าว

๖.๑ กรรมการปฏิรูปนาร่อง ป.1-3เลิกเรียน 8กลุ่มสาระ ซึ่งจะต้องทำให้เด็ก ช่วงชั้นนี้เรียนรู้การใช้ชีวิตเพื่ออนาคต (ที่มา :

https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_778842)

๖.๒ บอร์ดอิสระฯผ่าตัดหลักสูตรชั้นพื้นฐาน ใส่คุณสมบัติสมรรถนะ ๑๐ ด้านลงไป

(ที่มา : <https://www.thaipost.net/main/detail/13583>)

**ก.ปฎิรูปนำร่องป.1-3เลิกเรียน 8กลุ่มสาระ!
ซึ่งจะต้องทำให้เด็กช่วงชั้นนี้เรียนรู้การใช้ชีวิตเพื่ออนาคต**

เมื่อวันที่ 27 ก.พ. ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) รศ.ทิตานา แฉมมณี กรรมการใน คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) เปิดเผยภายหลังการประชุม กอปศ. ว่า ได้นำเสนอ โครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3) สำหรับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าเด็กในช่วงชั้นนี้จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นตอบสนองต่อความแตกต่างของเด็ก เพราะเด็กอยู่ในช่วงรอยต่อระหว่างปฐมวัยสู่ประถมศึกษา ฉะนั้นการกำหนด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้กับเด็ก ในช่วงชั้นนี้จึงถือว่ามากจนเกินไป เมื่อมีตัวชีวิตเยอะครุจึงต้องเร่งการสอน เพื่อให้เด็กได้ไปสอบวัดความรู้และ รองรับการประเมินต่างๆ ส่งผลต่อคุณภาพที่เด็กจะได้รับโดยตรง

รศ.ทิตานา กล่าวต่อว่า ดังนั้น กอปศ.จึงมีแนวคิดปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนใหม่ให้เหมาะสมกับ ช่วงวัยนี้ โดยสร้างชุดวัดสมรรถนะของเด็กวัยนี้ เพื่อให้เด็กอยู่ได้รับความรู้ที่เท่าทันต่อโลกยุคปัจจุบัน โดยขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการทำวิจัยสำหรับการปฏิรูปหลักสูตรใหม่ ร่วมกับ สกศ.และสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เพื่อสร้างสมรรถนะให้ตอบโจทย์กับเด็กในช่วงชั้นนี้ เช่น การเรียนภาษาอังกฤษ หรือคณิตศาสตร์ ของเด็กในวัยนี้ควรจะอยู่ในระดับไหน จะต้องไม่ใช่การเรียนเพื่อไปสอบแข่งขันหรือไปเรียน ต่อ แต่เรียนเพื่อให้ตนเองมีสมรรถนะไว้ใช้สำหรับอนาคต โดยชุดสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ของเด็กช่วงชั้น ป.1-3 จะแล้วเสร็จในเดือน ก.ย. จากนั้นจะเริ่มนำร่องสร้างกรอบสมรรถนะผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น โดยกรอบดังกล่าวจะเป็นต้นแบบสำหรับการดำเนินการในช่วงชั้นต่อไป

ผู้สื่อข่าวถามว่า จะมีการยกเลิกการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่ ศ.นพ.จรัส สุวรรณเวลา ประธาน กอปศ. กล่าวว่า ประเด็นนี้สามารถหุบโตะได้เลยว่าสภาพการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในปัจจุบัน ไม่มีลักษณะที่พึงประสงค์ เพราะทำให้เด็กเกิดการแข่งขันต้องไปเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้าเรียน ป.1 ซึ่งการเรียนของเด็กในช่วงชั้นนี้จะต้องทำให้เด็กเรียนรู้การใช้ชีวิตเพื่ออนาคตของตัวเอง พร้อมกับพัฒนาชีวิตของ ตัวเองได้เช่นกัน ดังนั้นจึงบอกได้เลยว่าในระดับประถมศึกษาตอนต้นไม่ควรมีการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขต่อไป

ที่มา : https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_778842

บอร์ดอิสระฯ ผ่าตัดหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ใส่คุณสมบัติสมรรถนะ 10 ด้านลงไป

บอร์ดอิสระฯ เสนอ ร่างพ.ร.ฎ. ตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนการสอน ให้ ครม. พิจารณาแล้ว เน้นสร้างสมรรถนะผู้เรียน 10 ด้าน ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งทักษะภาษา วิทยาศาสตร์ จิตวิทยา การเป็นผู้ประกอบการ พลเมือง รู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ภาวะผู้นำ คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน หวังสร้างเด็กรุ่นใหม่ที่มีคุณสมบัติการทำงานและใช้ชีวิต

นพ.จรัส สุวรรณเวลา ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา กล่าวว่า ในที่ประชุม คณะกรรมการอิสระฯ ได้หารือถึงแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ซึ่งแผนดังกล่าวจะมารองรับร่างพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ... ที่ขณะนี้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว โดยในร่าง พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าวมีส่วนหนึ่งที่ได้ระบุถึงการปรับการศึกษาจากฐานเนื้อหาสาระไปเป็นฐานสมรรถนะ เพราะที่ประชุม มองว่าในโลกปัจจุบันทุกวันนี้เนื้อหาสาระสามารถค้นคว้าได้ทั่วไปแต่การศึกษาควรมุ่งเน้นการสร้างฐานสมรรถนะการเรียนรู้ให้แก่เด็กมากกว่า ดังนั้นที่ประชุมจึงได้นำเสนอร่างพระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.) ตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งสถาบันนี้จะทำให้เกิดการศึกษาที่เป็นการศึกษาฐานสมรรถนะ โดยนางทิตินา แคมมณี ประธานคณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เพื่อให้ได้คำตอบว่าการสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ให้แก่เด็กจะมีทิศทางอย่างไร และได้มีการขอความเห็นคณะกรรมการอิสระฯ ได้เสนอร่างพ.ร.ฎ. ดังกล่าวให้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) พิจารณาแล้ว

“สถาบันดังกล่าวจะมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ได้แก่ องค์กรความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม โดยทั้งสามส่วนจะเป็นหลักสำคัญ ทั้งนี้ผมมองว่าการมีสถาบันหลักสูตรการเรียนการสอนเกิดขึ้นจะเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษา เพราะที่ผ่านมาเราเน้นให้โรงเรียนเป็นเหมือนองค์กรหลักในการปฏิรูปการศึกษามีความสามารถทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ให้ได้ อีกทั้ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ก็ให้มีการกระจายอำนาจไปสู่โรงเรียน แต่ผลการปฏิบัติจริงกลับไม่เป็นเช่นนั้น ขณะเดียวกันยังให้โรงเรียนทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ก็ไม่เกิดขึ้น ดังนั้นหากจะเกิดหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดีได้จะต้องมีหน่วยงานกลางนำองค์ความรู้ลงไปให้โรงเรียนปฏิบัติแบบดิจิทัลแพลตฟอร์ม ซึ่งก็คือการสร้างสมรรถนะการเรียนรู้” ประธาน กก.อิสระฯ กล่าว

ด้านนางทิตินา กล่าวว่า คณะทำงานของตนได้ทำวิจัยต่อยอดด้วยการรวบรวมข้อมูลจากผลงานที่มีผู้เชี่ยวชาญได้วิเคราะห์เรื่องการสร้างสมรรถนะการเรียนรู้มาก่อนแล้วจากนั้นตนจึงนำมาศึกษาเพิ่มเติม เพื่อนำมาร่างเป็นกรอบสมรรถนะการเรียนรู้หลักขึ้นใน 10 ด้าน ได้แก่ 1. การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยา 2. ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3. ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน 4. ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ 5. ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม 6. การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล 7. การทำงานแบบรวมพลังเป็นทีมและภาวะผู้นำ 8. พลเมืองตื่นรู้ 9. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และ 10. คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน สำหรับกรอบสมรรถนะการเรียนรู้ดังกล่าว นั้นมีความหมายเป็นสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้ต่อการทำงานและการใช้ชีวิตของผู้เรียนที่เราต้องการจะให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนทุกคนที่เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งจะช่วยให้เราได้เด็กที่มีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนไทยที่ใฝ่รู้ มีความสามารถสูง และมีความใส่ใจสังคม

ที่มา : <https://www.thaipost.net/main/detail/13583>

๗.วิทยากรและที่ปรึกษา

- ๗.๑ ให้คำปรึกษาแก่ โครงการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดสตูล และโรงเรียนสาธิตเกษตร วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- ๗.๒ วิทยากร (คณะทำงาน) บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับ สมรรถนะหลักและการนำสมรรถนะหลักสู่การพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนทดลอง ให้แก่ คณะทำงานจากยูนิเซฟ และมูลนิธิสยามกัมมาจล วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- ๗.๓ วิทยากร (รศ.ดร. ทิศนา ขัมมณี) บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาสมรรถนะหลักและการนำสมรรถนะหลักสู่การพัฒนาผู้เรียนตลอดจนข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในกิจกรรม 1st Capacity Building Workshop on Teaching and Learning Development Curriculum Design. ณ โรงแรมพาลาสโซ่กรุงเทพฯ ฯ ที่จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับยูนิเซฟ และ OECD ในระหว่าง วันที่ ๒๙ มกราคม - ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
- ๗.๔ วิทยากร (ดร. เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ) บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มวิจัยทางการศึกษาจากหลักสูตรอิงสมรรถนะสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ ให้แก่นักศึกษาและคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
- ๗.๕ วิทยากร (รศ.ดร. ทิศนา ขัมมณี และ รศ.ดร.บังอร เสรีรัตน์) บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทใหม่และสมรรถนะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ให้แก่ผู้บริหารใหม่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ณ โรงแรมชลพฤกษ์รีสอร์ท จังหวัดนครนายก ในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
- ๗.๖ เข้าร่วมประชุมวางแผนจัดทำ Roadmap การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับยูนิเซฟ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๒
- ๗.๗ วิทยากร (รศ.ดร. ทิศนา ขัมมณี) บรรยายพิเศษเรื่อง “การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในด้านหลักสูตรและการสอนและการปฏิบัติในระดับสถานศึกษา” ในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุม ๔ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- ๗.๘ วิทยากร (คณะทำงาน) บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะแก่ผู้บริหารและทีมแกนนำโรงเรียนสาธิตเกษตรศาสตร์ วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ โรงเรียนสาธิตเกษตรศาสตร์
- ๗.๙ ให้คำปรึกษาแก่ ทีมงาน โครงการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา “อ่าขางโมเดล” วันที่ ๑๗ และ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ โรงเรียนสาธิตเกษตรศาสตร์ และ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา